Serie nouă
aprilie 2017
4
(CLXXXIX)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

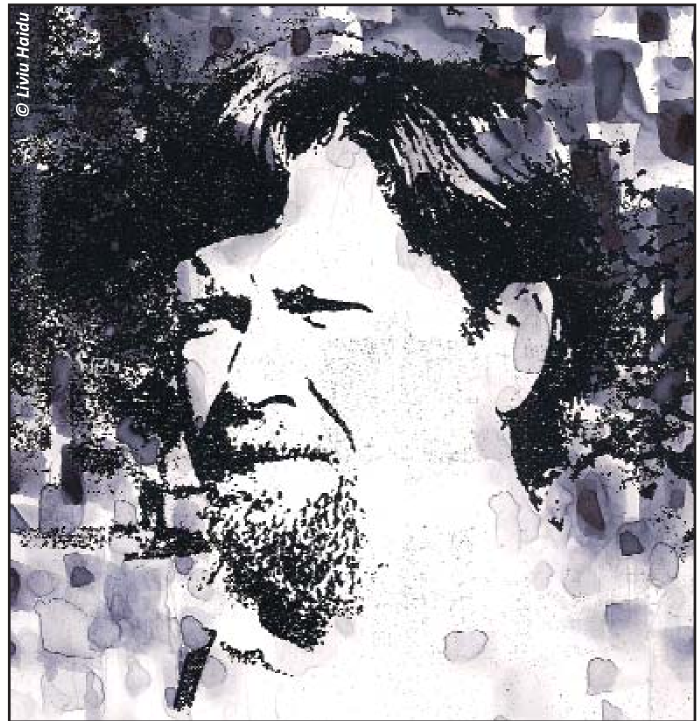
Din sumar:

✓Premiile revistei "Actualitatea Muzicală"
✓Interviu cu dirijorul Cristian Brâncuşi
✓Dinu Lipatti - 100 de ani de la naştere
✓Concert *Euro Savoy* la Teatrul "C. Tănase"
✓Grammy Awards 2017
✓Portret componistic Marian Georgescu

În imagine:
Laureați şi invitați la premiile A.M.
foto: Cristina Ardelean

Unde ne sunt polemiştii?

Când, în anii 70, citeam o cronică în revista *Muzica* semnată de J.Pandelescu, Nicolae Brânduş ori Costin Cazaban simţeam, nu de puţine ori, tolba cu ace scoase fie pentru înşăilat opinii cu iz encomiastic, fie pentru a înţepa superficialitatea sau impostura. Nu chiar ca în literatură, unde se practica, îndeobşte, „tehnica bibeloului grotesc”, risipirea, adică, copioasă de materiale până ce „victima” era definitiv compromisă, ci, mai curând, printr-o desfăşurare elevată de forţe (la Brânduş, Cazaban, dar şi la Miţă Moldovan), cu care se întâmpina adversarul cu scopul de a-l intimida până ce se alegeau arma şi poziţia cea mai bună de atac. Desigur, nu se punea problema polemicii asupra unui câmp larg de probleme ce ţineau de ideologie sau morală, în orice caz, „acizii” critici muzicali prezervau acele principii estetice fără de care fenomenul muzical românesc nu ar fi rulat cu o viteză debordantă. Dar nu numai criticii, ci şi floarea componisticii autohtone a polemizat în felul ei; un Niculescu, Stroe, Vieru, Nemescu şi-au polisat „priorităţile” pe toate feţele, smulgând din ele cele mai fertile semnificaţii. Nu ridiculizarea unui preopinent, fie el şi imaginar, prin procedee obişnuite de satiră ori ironie, ci punerea în discuţie a ideilor şi supunerea în faţa unor protocoale ce implicau respectul arătat celor aflaţi în „opoziţie”. Departe de acele vremuri, actualităţii noastre îi scapă cu desăvârşire atât, vorba lui Lovinescu, spiritul polemic, cât şi spiritul pamfletar. Primul ar trebui să reiasă din judecata de valoare, fiind un instrument la îndemâna criticului în lupta pentru impunerea adevărului; cel de-al doilea, chiar dacă reprezintă doar expresia unui sentiment neintelectualizat, poate constitui un semn al tinereţii spirituale. Şi unul şi altul decurg din facultatea de judecată şi e arma dialectică a criticului prin procedeul pur intelectual al izolării punctelor slabe şi al combaterii lor numai cu argumente de ordin logic. Cine să rişte astăzi atare întreprinderi? În nici un caz acei cronicari de serviciu, ei înşişi aflaţi în derivă, deriziune şi des-fiinţare, fără filozofie, care nici măcar nu mai sunt iritaţi şi iritabili ori angajaţi într-un război de hărţuială din care au dispărut încăierările ideatice, rămânând, eventual, ambiţia şi interesul de a anihila ceva sau pe cineva. Ar trebui, poate, amendaţi criticii a căror atitudine neutrală face din polemică o catedrală părăsită. Am crezut mult timp că atitudinea răzleţilor noştri comentatori muzicali este mai curând una etern indulgentă, grijulie, atentă nemijlocit la vârful tămăduitor al lancei ori suverană în onestitatea ei. Dar, vai, realitatea mi-a modificat profund credinţa: majoritatea criticilor nu sunt în stare a dezvolta un stil polemic mobil, curtenitor, tăios şi cordial totodată. În plus, de cele mai multe ori stilul polemic e sublim, dar lipseşte cu desăvârşire. Că aceasta e consecinţa absenţei unui comportament impresionist de întâmpinare e o certitudine, dar n-aş vrea să fiu convins că este şi o lipsă de talent. În literatură, ţinutele combative se află frecvent în siajul revizuirilor, ceea ce în arta sunetelor de la noi nu există. De aici ignorarea deplină a tăgăduirilor, reformulărilor, reevaluărilor şi tot de aici, probabil, situarea aprecierilor critice în plasa unei mediocrităţi ce se răsfaţă uniform în puful banalităţii şi a imitaţiei. Departe de mine pledoaria pentru un ochi critic ce priveşte din cerurile esteticii gâzele unui fenomen muzical modest, neglijabil. Dar nici asumarea grosieră a inestetismului, insuficienţei de expresie, banalităţii acceptabilă prin corectitudine, a facilităţii şi anacronismului în actul restitutiv, a unui material static, pletoric, preţios descriptiv, pauper, fastidios prin deformaţie, a acumulărilor grandilocvente de abstracţiuni la nivelul gestului componistic, a formelor exclusiv retorice ori a unei clarităţi dezolante şi a câte şi mai câte maladii sonore. Un polemist ori e redutabil ori nu e deloc. Sau, cum spunea cândva Nicolae Iorga: „când e convins, e un soldat; când e plătit, un călău; când e diletant, e un pervers”.

Liviu DĂNCEANU

DIN SUMAR

Premiile AM pe 2016..............................2-6
Interviu cu Cristian Brâncuşi..................7-8
Centenar Dinu Lipatti..........................8-13
Pe scena Ateneului..............................14-25
La Opereta - Cei trei tenori................26-27
Radio România Muzical - 20................28-29
Ghenadie Ciobanu 60..............................31
Festivalul de orgă...................................33
Proiectul *Opera Omnia*........................34-37
Portret Marian Georgescu....................38-39
Punctul pe j... azz..............................40-41
Aurel Moga.......................................43-44
Premieră la “Tănase”..........................45-46
Grammy 59.......................................46-47

Premiile revistei "Actualitatea Muzicală" pe anul 2016

Al 27-lea val

Pe vremuri am fi scris, vrând-nevrând: "Într-o atmosferă de puternic entuziasm au fost înmânate premiile...". Adevărul e că a fost şi entuziasm, n-a lipsit emoția, plus că de fiecare dată premiile revistei "Actualitatea Muzicală" înseamnă confirmare a valorii laureaților. Festivitatea a fost găzduită ca de obicei de Aula Palatului Cantacuzino, "devenită neîncăpătoare" (alt clişeu, dar chiar aşa a fost, trebuind să recurgem la scaune pliante), iar cuvântul de deschidere i-a revenit, conform tradiției, preşedintelui Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor, Adrian Iorgulescu. Cum revista este editată de UCMR, dânsul este, aşa cum inspirat l-a numit redactorul nostru şef, compozitorul George Balint, un adevărat manager al publicației, veghind ca toate evenimentele şi personalitățile să-şi găsească locul meritat în cele 48 de pagini color. Preşedintele Adrian Iorgulescu a subliniat încă o dată apăsat faptul că premiile sunt decise şi acordate de către corpul redacțional al revistei în mod independent, fără nici o ingerință din partea conducerii Uniunii, tocmai de aceea festivitatea noastră fiind programată după aceea în care se înmânează distincțiile UCMR. Redactorul-şef George Balint a făcut o introducere absolut necesară, de fapt o punere în temă a criteriilor ce stau la baza deciziilor colectivului redacțional, după care Mihai Cosma l-a anunțat pe primul laureat, care confirmă justețea şi viabilitatea premiilor revistei. Pentru că în urmă cu doar câțiva ani tânărul tenor **GEORGE IONUȚ VÎRBAN**, aspirant la glorie, primea distincția pentru Debut, iar acum a fost recompensat cu trofeul pentru **"Interpretare vocală"**, înzestrările sale fiind subliniate, într-un laudatio, de soprana Bianca Ionescu-Ballo, care a evidențiat "deosebitele calități vocale şi interpretative, dăruirea şi profesionalismul în abordarea scenei lirice". Loredana Baltazar, apreciat muzicolog, a făcut un impresionant laudatio valorosului dirijor **CRISTIAN BRÂNCUŞI**, onorat cu **"Premiu pentru promovarea creației muzicale româneşti"**, meritele sale, subliniate apăsat, ținând de promovarea repertoriului românesc prin înregistrări Radio/CD şi concerte publice pe durata întregii sale cariere dirijorale: *„O personalitate a Artei sunetelor, ale cărei trăsături charismatice sunt dublate de un caracter puternic, ce echilibrează tripleta vocațională care-i guvernează destinul…*

Adrian Iorgulescu, George Balint, formația "Ionel Tudor"

George Ionuţ Vîrban, Bianca Ionescu-Ballo

Cristian Brâncuşi

Un om care a trăit, cu bucuria împlinirii, patru decenii şi jumătate în slujba baghetei dirijorale…

Loredana Baltazar

a adus pe scenă, alături de aceeaşi Orchestră de Cameră Radio, în premieră, un program integral de creaţii româneşti contemporane, ale anilor 80-90: Valses ignobles et pas sentimentales de Dumitru Capoianu, Recviem de Myriam Marbe şi Iubiri de Horaţiu Rădulescu.

Îndrăgostit, în egală măsură, şi de compoziţie, Cristian Brâncuşi n-a încetat să-şi hrănească, în paralel, şi această pasiune, aşa cum n-a încetat să propulseze tinerii, fie foştii studenţi dirijori, fie interpreţi, ca solişti ai concertelor pe care le-a condus de-a lungul timpului.

Apreciindu-i la superlativ valoarea carierei, Uniunea Criticilor Muzicali "Mihail Jora" – i-a conferit anul trecut, în 19 octombrie 2016, cu prilejul aniversării a 65 de ani de viaţă şi 45 de carieră dirijorală, chiar în seara concertului aniversar susţinut în sala Radio, înaltul Titlu de Excelenţă "Maestru al

Un profesor – cadru didactic, din 1992, al Universităţii Naţionale de Muzică – ai cărui studenţi i-au fost apropiaţi, şi pentru că le era cunoscută doar ora de începere a cursurilor, de la care nu plecau până când nu li se lămureau toate neclarităţile.

Un coechipier, care, ca membru fondator al actualei Orchestre de Cameră Radio, a iniţiat orchestranţii în subtilele taine ale fiecărui demers instrumental, coagulând – din 1990 – acest ansamblu în jurul promovării unor lucrări mai puţin cunoscute, unele chiar în primă audiţie românească, spre a atrage, prin diversitate şi calitatea interpretării, publicul de toate vârstele…

Şi, nu în ultimul rând, un susţinător fervent al repertoriului românesc din toate timpurile – să nu uităm că în 1991, la prima ediţie a festivalului Săptămâna Internaţională a Muzicii Noi,

Ionuţ Ştefănescu, Ioan Coriolan Gârboni

Stela Enache, Ionel Tudor, Corina Chiriac

Artei Interpretative Muzicale". Iar cu o lună mai târziu, în 29 noiembrie, Forumul Muzical Român îi decerna premiul de Excelenţă pentru întreaga activitate "In Honoris".

Şi astăzi iată că se rotunjeşte o tripletă de distincţii pentru care îmi permit, cu bucurie, să-l felicit din tot sufletul pe maestrul Cristian Brâncuşi!"

Pentru cei care nu ştiu, tatăl lui Cristian Brâncuşi, Petre Brâncuşi, a fost preşedinte al UCMR şi rector al Conservatorului "Ciprian Porumbescu", susţinând rubrici de educaţie muzicală la Radio inclusiv în cele mai populare emisiuni de muzică uşoară. În sfârşit, a treia distincţie a secţiunii "clasice" a fost acordată la categoria **"Management cultural"** distinsului manager/director general al Filarmonicii "Banatul" din Timişoara, **IOAN CORIOLAN GÂRBONI**. În cazul domniei-sale, un amplu şi consistent laudatio a fost

rostit, cu umor şi detaşare, de reputatul flautist Ionuț Ştefănescu, revelându-se promovarea creației muzicale contemporane, cu precădere româneşti, în programe de stagiune şi festivaluri organizate de Filarmonica “Banatul” din Timişoara. Spre surprinderea auditoriului, am aflat şi de alte preocupări extra-muzicale ale laureatului, între care... aeronautica!

După cum se ştie, al doilea segment al revistei “Actualitatea Muzicală” este consacrat genurilor care țin de muzica, să zicem, de divertisment – uşoară, pop, folk, rock, jazz, dance – aşa încât acestea s-au văzut oglindite

Ana Maria Stângă

în celelalte patru distincții majore ale galei. Mai mult ca sigur că niciodată **Premiul Discului** n-a avut un adresant mai meritat – **Casa de discuri EUROSTAR**, pentru că aceasta este practic singura editând cu preocupare constantă muzică uşoară românească (asta ar trebui să facă şi Electrecord-ul, din păcate însă acest lucru nu se mai întâmplă de ani buni). Aşadar, Eurostar este nava-amiral a muzicii uşoare româneşti, cu o atenție deosebită acordată creației originale. Astfel, dacă ne referim la capitolul Creație, casa de discuri Eurostar a editat doar în 2016 albume consacrate lui Eugen Doga (primul album din România al reputatului compozitor!), Florin Bogardo (album dublu), Alexandru Mandy (album dublu, interpret Sergiu Cioiu), Mihai Vanica, Nicolae Caragia, Dumitru Lupu, Margareta Pâslaru (cu toate drepturile de autor direcționate către supraviețuitorii dramei de la clubul Colectiv), Virgil Popescu, Marina Voica, Corina Chiriac, Vasile Menzel. Iar numele protagoniştilor albumelor Eurostar (mai toate lansate public în evenimente la magazinul Muzica, altă inițiativă unicat) sunt şi ele grăitoare pentru politica acestei case de discuri, unde Venera şi Paul Stîngă refac an de an întreaga istorie a muzicii uşoare româneşti: Marina Voica, Alexandru Jula, Margareta Pâslaru, Sergiu Cioiu, Corina Chiriac (album dublu), Stela Enache (album dublu), Oana Sîrbu, Silvia Dumitrescu, Mirabela Dauer, Ioana Sandu, Ileana Şipoteanu, Carmen Rădulescu, Vasile Menzel, Aurel Moga, Marian Stere, ultimii şase prezenți de altfel la festivitate, alături de Corina Chiriac şi Stela Enache. Premiul a fost înmânat, împreună cu diploma, buchetul de flori şi punga cu cărți din partea editurii Litera, Anei-Maria Stângă, reprezentanta casei de discuri Eurostar (părinții săi fiind plecați la un mare târg de specialitate). O surpriză mai mult decât plăcută a fost prezența lui Vasile Menzel, compozitor, cântăreț, actor, scriitor care şi la 78 de ani uimeşte prin vitalitate, fiind actor la Teatrul Excelsior, al

Formația “Ionel Tudor”

Artişti ai Casei de discuri Eurostar

cărui membru-fondator este. A scris muzică pentru film şi pentru piese de teatru, ultimele 6 CD-uri le-a lansat la Eurostar, iar în anii ′50 a editat discuri alături de nume de legendă, cum ar fi Lavinia Slăveanu, Roxana Matei, Pompilia Stoian. Este prof. univ. dr., a publicat zeci de cărţi, cei mai în vârstă amintindu-şi de celebrul cuplu Fraţii Menzel, "jumătatea" cu care cânta şi dansa step, Eugen, fiind inginer şi la rându-i poet. Activitatea fabuloasă şi nu îndeajuns de cunoscută a lui Vasile Menzel merită un articol separat, fiindcă el face parte din istoria muzicii uşoare şi a teatrului muzical românesc.

Premiul **"Orchestra anului"** a fost acordat **FORMAŢIEI "IONEL TUDOR"**. Din componenţa sa mai fac parte doi membri ai Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor, compozitorii Andrei Tudor (în egală măsură cadru didactic la Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti) şi Marian Georgescu, chitară. Alături de ei strălucesc pe podiumurile de concert Marin Dan Ioniţă, percuţie şi saxofon, Eugen Tegu, chitară bas, Daniel Pirici, percuţie şi chitară bas, Laurenţiu Smău, Vlad Tohănean, baterie, Daniel Bouroşu, chitară, Gilberto Asen Ortega, percuţie. Rolul formaţiei Ionel Tudor în promovarea muzicii uşoare româneşti este primordial, prin acompanierea concurenţilor (mulţi de peste hotare) şi a vedetelor la cele trei festivaluri internaţionale majore ale genului: "George Grigoriu" de la Brăila, "Trofeul tinereţii" de la Amara (la ediţia a 50-a în acest an!), "Dan Spătaru" (mutat probabil de la Medgidia la Constanţa). La aceste manifestări membrii formaţiei realizează sute de orchestraţii, dar lor, îndeosebi lui Ionel şi Andrei Tudor, li se datorează şi recomandările repertoriale pe care le fac soliştilor în faza de preselecţie, ceea ce face ca rolul formaţiei în popularizarea muzicii uşoare româneşti să fie uriaş.

Talisman

Ca de obicei, la stabilirea premiilor îi consultăm şi pe colaboratorii noştri de specialitate. La **Premiul pentru Muzică Rock** colegul nostru Florin-Silviu Ursulescu, "Mr. Rock", a fost întrutotul de acord ca acesta să meargă către formaţia care... a apărut pe prima copertă color a "Actualităţii muzicale", în noua sa serie, deci acum 188 de numere! Este vorba de formaţia care aniversează două decenii de la înfiinţare şi o face printr-o activitate concertistică susţinută, detaşându-se generosul turneu

Redactori ai revistei AM: Octavian Ursulescu, Mihai Cosma, George Balint

caritabil "Îngeri pentru îngeri" şi numeroasele concerte din ţară, anul acesta existând un proiect ambiţios alături de grupul Phoenix. În toamna anului trecut, **TALISMAN**, avându-l în frunte pe Alin Oprea (solist vocal, chitară, vioară) a susţinut un recital formidabil pe scena Festivalului de romanţe "Crizantema de aur" de la Târgovişte, alături de orchestra "Arkadia" dirijată de Marius Hristescu. Componenţa: Alin Oprea, Dan Alexandru, Alberto Bolocan, Fernando Drăgănici, Dani Vlad.

În urmă cu mai mulţi ani, **CORINA CHIRIAC** a mai figurat pe lista premiaţilor, atunci exclusiv pe baza performanţelor interpretative. De această dată distincţia intitulată **"Opriţi timpul! - Respect pentru valori"** înglobează şi activitatea sa de compozitoare, textieră, scriitoare şi mai ales moderatoare a singurei emisiuni muzicale permanente (în afară de "Familia Favorit", a lui Fuego, la acelaşi trust media) de pe toate posturile noastre de televiziune. În fiecare duminică, timp de trei ore, la prânz, Corina Chiriac este o amfitrioană încântătoare, gazdă perfectă pentru valorile autentice ale muzicii uşoare româneşti, cărora li se dedică emisiuni în întregime, cu invitaţi. Meritul Corinei Chiriac a fost acela că şi-a "crescut" în spiritul acesta al respectului pentru valori o producătoare tânără, Raluca Olaru, căreia i s-a înmânat o diplomă.

Conform tradiţiei împământenite, după festivitate laureaţii şi invitaţii de onoare au pozat pe treptele Palatului Cantacuzino pentru imaginea de pe copertă, datorând acest lucru colegei noastre Oana Georgescu şi fotografului de la Senso TV. În afară de Senso TV au difuzat reportaje ample România TV şi Naţional TV, iar invitaţii de marcă au fost numeroşi. Înafara interpreţilor amintiţi, care apar de altfel şi în fotografii, i-am remarcat pe compozitorul Viorel Covaci, Florin-Silviu Ursulescu, fosta balerină Maria Mitrache Bokor (care ne-a anunţat turneul din mai al lui Sergiu Cioiu, care va reveni din Canada în acest scop), Mircea Nicolau, David Lapadat, colegii de la radio Olivia Sima şi Ştefan Naftanailă,

Corina Chiriac

numeroşii critici muzicali şi muzicologi, în frunte cu Lavinia Coman, Nicolae Gheorghiţă, Al. I. Bădulescu (venit ca de obicei de la Ploieşti). Am amintit de cărţile de mare valoare oferite ca şi-n alte dăţi de partenerul nostru tradiţional, editura Litera, prin intermediul Ralucăi Tîrnăuceanu. De fapt, ar trebui să vorbim de un grup de adevăraţi prieteni, care figurează de altfel şi pe diplome, dar nu numai, fiindcă pe scenă am avut roll-up-uri ale sponsorilor principali, "Catena pentru artă" şi Senso TV, care ne-au delectat şi anul acesta cu senzaţionalul cocktail de la Candy Kat, doamna Anca Vlad fiind o mare iubitoare a muzicii, dar şi un adevărat prieten al revistei. Iar dacă vă întrebaţi de ce invitaţii au zăbovit multe ore după încheierea evenimentului în sufrageria palatului, explicaţia trebuie căutată şi în vinul roşu vechi, de colecţie, pe care ni l-a trimis de la Panciu doamna Elena Stoica ("Tricotton Junior").

S-au dat interviuri, s-au ciocnit pahare, s-au făcut proiecte comune, s-au legat prietenii şi colaborări, dar mai ales... am văzut o sută de oameni fericiţi! (Foto: Cristina Ardelean) (**Red.**)

Cristian Brâncuşi – vocaţie şi împlinire artistică

Extrem de familiar în arealul muzical românesc, numele lui Cristian Brâncuşi esenţializează datele biografice ale unei personalităţi puternice dar, totodată, surprinzător de maleabile. Nu puţini sunt cei care i-au admirat, de-a lungul celor patru decenii şi jumătate de carieră dirijorală, eficienţa gestului dar şi emoţia comunicării artistice. Şi iarăşi nu puţini sunt cei care au beneficiat profesional de oportunitatea de a-i fi discipoli, în încercarea de a-şi construi propriul arsenal de reprezentări gestuale ale discursului sonor. Pasionatului mânuitor al baghetei, profesor şi compozitor, Cristian Brâncuşi, Uniunea Criticilor Muzicali i-a acordat, în 19 octombrie 2016, chiar în seara concertului aniversar pe care l-a susţinut în Sala Radio alături de Orchestra de Cameră şi Corul Academic Radio, înaltul Titlu de Excelenţă ”Maestru al Artei Interpretative Muzicale”. Iar cu o lună mai târziu, în 29 noiembrie, Forumul Muzical Român îi decerna Premiul de Excelenţă pentru întreaga activitate, ”In Honoris”.

Cu câteva zile înainte de a i se înmâna unul din cele mai importante premii ale revistei ”Actualitatea Muzicală” pentru anul 2016: ***Premiul pentru promovarea creaţiei muzicale româneşti*** pe durata întregii sale cariere dirijorale, Cristian Brâncuşi a acceptat provocarea unui dialog, din parcursul căruia am selectat cele mai relevante fragmente.

Loredana Baltazar.: *Vorbiţi-ne, vă rog, despre dumneavoastră în calitate de dirijor; cum v-aţi descoperit această vocaţie…*

Cristian Brâncuşi.:…vocaţie dirijorală, da…Păi, eu în şcoală am făcut pian, şi încă foarte bine, cu eminenta profesoară Ana Pitiş, ajutată mult de doamna Minei. Şi prin clasa a X-a, când am început să frecventez concertele simfonice împreună cu părinţii mei, cred că tata a observat la mine o curiozitate foarte mare şi o atenţie îndreptată către dirijorul formaţiei simfonice, şi m-a întrebat la un moment dat dacă n-aş vrea să fac dirijat. Şi aşa am ajuns, în clasa a XI-a, la maestrul Bugeanu. În acelaşi timp am mers şi la maestrul Doru Popovici, cu care am luat nişte lecţii de armonie pe care le ţin minte şi acum. Amândoi deosebit de apropiaţi faţă de mine, deosebit de calzi, de interesaţi să-mi transmită din informaţiile lor. Întâmplarea a făcut ca în vacanţa dinainte de admitere – la Dirijat – să ies să joc fotbal...şi să-mi rup mâna...iar proba de pian era obligatorie la Dirijat. Ei bine, am dat examen la Pedagogie, unde am intrat foarte uşor, fără nici un fel de problemă. Începusem să-mi iau gândul de la dirijat, aşa că în vacanţa dinainte de anul II am plecat la mare; însă după două zile m-a sunat taică-meu şi mi-a zis: ”Cred că trebuie să vii în Bucureşti urgent dacă vrei să mai dai examenul la Dirijat!” Şi am dat o nouă admitere, la Dirijat, unde, evident, am intrat. Şi, încet-încet, am zis: hai să încerc şi compoziţie. Acolo a fost dispensa pe care am obţinut-o de la minister, să pot să fac şi dirijat şi compoziţie, în paralel, dar în ani decalaţi, în aşa fel încât în 1975 am terminat Dirijatul de orchestră, iar în 1976, Compoziţia. Cu maestrul Ştefan Niculescu mă vedeam acasă; oricând aveam ceva să-i arăt, îi dădeam un telefon şi mă primea fără nici un fel de problemă. Cu maestrul Bugeanu, de circa 2-3 ori pe săptămână începeam discuţiile pe probleme de dirijat pe la şase, şi, deseori plecam după ora 10. Ne aduna maestrul şi discutam împreună, dar, după aceea, în întâlnirile pe care le aveam pe post de seminarii – unele se desfăşurau în facultate, altele în ambianţa deosebit de interesantă a casei maestrului Bugeanu – discuţiile erau aproape interminabile, şi foarte-foarte-foarte folositoare! Profesori care ne dădeau din inimă absolut tot, tot ce ştiau, şi mai ales tot ce aveam noi nevoie, pentru că aveau un simţ pedagogic extraordinar!

L.B.: *Când aţi debutat ca dirijor? Încă de pe băncile studenţiei?*

C.B.: Da, cred că eram la sfârşitul anului I la Dirijat, prin 1972. Am lucrat ca un nebun timp de vreo trei luni ca să pregătesc prima apariţie în faţa orchestrei, împreună cu maestrul Bugeanu. Visam simfonia de Haydn, pregătită la maximum. Şi şocul a fost atât de puternic la prima întâlnire cu orchestra,încât eu nu ştiu dacă instrumentiştii au cântat ceea ce am dirijat eu. Îţi dai seama ce emoţii au fost... Dar una e să asculţi o orchestră din public şi să ai o viziune de ansamblu, şi alta e să fii aproape în mijlocul orchestrei în momentul în care se cântă. Se schimbă complet atmosfera, sonoritatea... Şi, încet-încet, am avut în fiecare an, ca student la Dirijat, două sau maximum trei concerte, în colaborare cu solişti de la facultatea de instrumente. Am avut parte şi de profesori deosebiţi, de exemplu m-am întâlnit cu Igor Markevitch, care mi-a spus nişte chestii atât de simple în materie de dirijat, dar atât de concrete, lucruri pe care le-am experimentat şi eu după anii `90 când am devenit profesor asociat la Universitatea Naţională de Muzică. Am avut ocazia, în 1976, după ce am terminat şi compoziţia, să studiez un an de zile la Viena cu Karl

Österreicher care era o somitate la vremea respectivă. În anul acela am făcut baie de muzică, vizionând toate concertele importante ale Filarmonicii din Viena, toate spectacolele... L-am văzut în douăsprezece spectacole pe Karajan, i-am văzut pe Karl Böhm, pe Bernstein cu care am şi stat de vorbă puţin...pe cei mai importanţi dirijori...pe Celibidache...La Viena, când ne-am cunoscut, Celibidache s-a uitat lung la mine când i-am vorbit în româneşte şi m-a întrebat ce fac pe acolo; i-am zis: ”Păi, sunt un învăţăcel la dirijat”. Ţin minte când mi-a spus: ”Du-te, domnule, acasă, că n-ai ce să înveţi de la ăştia!” ”Păi, maestre, eu vreau să ajung la dumneavoastră!” Atunci mi-a zis: ”Vezi că în luna octombrie voi fi la München şi stau trei săptămâni. Te rog să faci tot posibilul să vii acolo.” Lucruri foarte, foarte impresionante pentru mine, la vremea respectivă. După anul de studii, deci în 1977, am ajuns dirijor la Filarmonica din Ploieşti, unde aveam foarte mulţi foşti colegi din facultate care făceau naveta. Am stat şase ani acolo şi am făcut concerte foarte interesante. A fost greu, pentru că nu stăpâneam foarte bine limbajul instrumentiştilor, necesităţile lor din punct de vedere instrumental. Instrumentistului trebuie să-i dai exact ceea ce are nevoie: ”Aici vreau să fie *spiccato*, aici vreau să fie *la vârf*, aici vreau să fie *sul tasto*”, în fine, n variante. Le-am învăţat pe parcurs, stând lângă instrumentişti, şi întrebând cum se face chestia asta, cum se face asta etc. Nu aveam această experienţă, dar instrumentiştii de acolo m-au ajutat foarte mult, trecând peste acest impediment. A fost o perioadă foarte utilă, şase ani de concerte de tot felul, inclusiv vocal-simfonice. Apoi am ajuns dirijor la Radio, la Orchestra de Studio. La vremea respectivă, orchestra

era foarte mică, descompletată la foarte multe partide, iar concertele se desfășurau împreună cu colegii de la Orchestra Națională; și aceasta avea multe goluri dar, până la urmă, din două formații se făcea una, care ținea concerte importante. Țin minte că maestrul Conta m-a ajutat foarte mult. Cred că am avut o relație specială cu dumnealui, m-a ocrotit, în fine, se asigura că totul merge foarte bine, cel puțin în Radio și în relațiile dintre mine și instrumentiști. În 1983 am imprimat, de exemplu, integrala simfoniilor de Schumann cu acea orchestră; a fost un eveniment pentru mine, în primul rând...

L.B.: *...și pentru România...*

C.B.: Da, bănuiesc... În fine, am ajuns în 1990, după evenimentele pe care le știm cu toții, și, încet-încet am reușit să punem bazele Orchestrei de Cameră Radio. Asta s-a întâmplat prin mai 1990. Și, cu modestie, pot să subliniez că am fost membru fondator; am participat la selecția instrumentiștilor și la configurarea primelor stagiuni. Dădeam concerte la două săptămâni, cum se întâmplă și acum. Dar între concerte făceam peste opt repetiții, pregătind următoarea apariție, următorul concert. N-a fost ușor, dar a prins foarte bine. Activitatea Orchestrei de Cameră a fost un fel de simbol, pentru orchestra cealaltă și pentru alte formații din țară. În 1991 a avut loc prima ediție a Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi, iar maestrul Ștefan Niculescu m-a chemat să-mi spună: "Faci concert cu orchestra ta". I-am zis: "Da, dacă e nevoie fac și mai multe". Și am făcut nu doar concertul de deschidere ci și pe cel de închidere. A fost un fel de demonstrație generală pentru toată lumea muzicală că Orchestra de Cameră poate să facă niște lucruri deosebite. Un moment foarte, foarte important, pe care l-am trecut cu brio. Evident, am avut lângă mine colegii instrumentiști, și cu cei mai mulți am continuat de-a lungul timpului, până anul trecut. Mai târziu am primit partitura *Mandala* a maestrului Aurel Stroe. M-a lăsat vreo două-trei luni s-o analizez; într-adevăr, am muncit zdravăn ca să pot s-o înțeleg, și marea satisfacție a mea a fost că am avut o discuție cu circa zece zile înainte de prima repetiție, și când i-am expus părerea mea despre construcția lucrării am constatat că eram foarte aproape, extrem de aproape până la similitudine cu ceea ce-mi spunea maestrul Stroe. M-a încurajat teribil că maestrul – care era foarte, foarte sever, greu îi intrai în voie – a fost uimit să constate că i-am înțeles piesa. Și bineînțeles că a fost un succes extraordinar! Dumnealui mi-a și dăruit, de altfel, un CD cu imprimarea din seara respectivă, pe care o păstrez în arhiva personală.

L.B.: *V-ați dirijat propriile lucrări?*

C.B.: O perioadă da, inclusiv cele simfonice și vocal-simfonice. Pe urmă, le încredințam studenților mei.

L.B.: *Povestiți-ne despre succesele studenților dumneavoastră. Care dintre ei v-au fost cei mai apropiați?*

C.B.: Eee, sunt foarte mulți. Sunt generații, și, în clipa de față, unii sunt în România, alții sunt în afara ei... Am avut studenți din nouă țări, unii au confirmat, unii mai puțin, alții urmează să confirme. Studenți mai apropiați mi-au fost aproape toți, aproape toți cei care erau corecți cu ei, corecți cu studiul partiturii, corecți cu direcția pe care au luat-o. Printre cei pe care aș vrea să-i menționez, ar fi Cristian Oroșanu, Ciprian Teodorașcu (de la Operă), Gheorghiță Iliuță, Ovidiu Drăgan, între cei care au urmat cursurile de licență. Sunt, poate, cei mai importanți, dar să nu uităm că-s generații întregi... aș vrea să nu se supere cei pe care nu i-am menționat! Dintre cei de la masterat, George Balint a fost foarte, foarte bun, foarte perseverent, mi-a făcut mare plăcere să lucrez cu el! Și și-a și ales lucrări foarte interesante, lucrarea de final fiind pe gustul meu, adică așa cum aș fi făcut-o chiar eu! În fine, ideea e următoarea: cursurile de dirijat nu știu dacă într-adevăr te pot forma neapărat ca dirijor, pentru că e vorba și de un destin, de o stea norocoasă a fiecăruia. Asta noi nu putem s-o dăm, ca profesori. Dar un lucru este cert: studenții au învățat muzică, și asta este foarte important!

L.B.: *Voiam să mai discutăm despre cantitatea de timp pe care dumneavoastră ați alocat-o dirijării atâtor lucrări românești, din tot ansamblul creației autohtone contemporane și nu numai...*

C.B.: Și nu numai, da. Am dirijat opus-uri din toate orientările muzicale, semnate de compozitori de diferite vârste, lucrări din toate categoriile estetice ș.a.m.d. M-am simțit foarte bine în absolut toate. Întâmplarea a făcut ca să se pună mai mult accentul, într-o anumită perioadă, pe muzica contemporană.

L.B.: *Din fericire...*

C.B.: ...Evident, a fost o experiență foarte bună și pentru instrumentiști, și pentru dirijori, pentru soliști, și chiar pentru public. Și atunci am fost oarecum obligat să am mai multe concerte de muzică nouă. Și, evident, foarte multe prime audiții. Iar marea satisfacție era când, după ce terminam imprimările sau concertele, compozitorii îmi spuneau: "Domnule, ai avut o viziune mai bună asupra piesei mele decât aș fi avut-o eu!"

L.B.: *Comunicarea cu orchestra cred că era foarte importantă, pentru că nu știu cât de deschiși erau oamenii din orchestră față de compoziția muzicală contemporană. Poate că aici a fost meritul dumneavoastră...*

C.B.: Într-un fel... Cu Orchestra de Cameră, da, pentru că am impus, într-o anumită perioadă, să se cânte de toate dar și muzică nouă, muzică contemporană. Ideea e următoarea: că am beneficiat de serioasa experiență a Orchestrei Simfonice, a orchestrei mari, care înainte de 1989 făcea obligatoriu programe și foarte multe imprimări cu muzică contemporană; fără să spună dacă le place sau nu le place, instrumentiștii – care deveniseră profesioniști – respectau partitura perfect, așa cum se întâmplă și în clipa de față. Eu urmăresc cu mare plăcere concertele Orchestrei de Cameră și ale Orchestrei Naționale Radio și constat că, din punct de vedere calitativ, merg pe un drum foarte bun...

L.B.:*..pe care, cumva, l-ați inițiat... E foarte important.*

C.B.: Am contribuit și eu, atât pot să spun. Iar între lucrurile de care-mi amintesc cu multă plăcere, există și acest drum pe care l-am urmat cu consecvență: să fac multe concerte cu soliști tineri, chiar foarte tineri. Unii au cântat, pentru prima dată, cu mine la pupitru, și pentru prima dată cu această orchestră, poate chiar pentru prima dată cu o orchestră profesionistă.

L.B.: *Debutanți absoluți...*

C.B.: Debutanți perfecți... Și iarăși, privind retrospectiv, constat că foarte mulți dintre soliștii care au cântat cu mine, mai ales soliștii vocali, au făcut cariere foarte mari! Nu știu dacă a fost "vina" mea în chestia asta, dar poate că am contribuit și eu la o anumită lansare... Însă, după ultimul concert susținut pe scena Sălii Radio în octombrie 2016, am rămas cu o substanțială doză de regret ce se referă la faptul că nu am mulțumit – în acel moment – membrilor orchestrei, pentru întreaga noastră colaborare. Dar o voi face acum, prin intermediul dumneavoastră!

L.B.: *Vă mulțumesc și eu pentru timpul acordat, și vă doresc succes în realizarea viitoarelor dumneavoastră proiecte!*

Loredana BALTAZAR

Dinu Lipatti – 100 de la naştere!

Concertul aniversar dedicat sărbătorii centenarului unuia dintre cei mai importanţi muzicieni ai secolului trecut, a avut loc la Atheneul Român, în chiar ziua naşterii lui Dinu Lipatti; în mijlocul lunii martie. Evenimentul s-a petrecut în climatul unei discreţii care a marcat însăşi viaţa marelui artist. Greu de spus dacă s-a dorit acest lucru. Aşa s-a întâmplat să fie.

Dinu Lipatti

Filarmonica bucureşteană, Institutul Cultural Român, Camerata Regală, fundaţia Serile Lipatti şi-au dat mâna pentru a susţine un eveniment care se dovedeşte a fi o floare dintr-un eventual buchet de concerte care, în acest an, ar fi trebuit să jaloneze cea de a doua parte a actualei stagiuni, prima parte a stagiunii următoare. Faptul că Lipatti este mai cunoscut, că marele tezaur al imprimărilor sale se află în sporită circulaţie în afara graniţelor ţării, constituie o evidenţă. Şi nu există date care să ne facă să credem că situaţia s-ar dori a fi îmbunătăţită.

Dată fiind alcătuirea sa, concertul însuşi a oferit imaginea personalităţii marelui artist; …dispărut în mod tragic la vârsta critică de treizeci şi trei de ani. Momente semnificative din creaţia lui Lipatti, concerte din repertoriul pianistului, au alcătuit acest florilegiu pianistic susţinut de ansamblul orchestral Camerata Regală condus de dirijorul Horia Andreescu.

Partea solistică a cunoscutului *Concertino în stil clasic* a fost susţinută de Mihai Ungureanu; este o abordare academică atent întreţinută. A făcut-o cu siguranţa artistului deplin stăpân al mijloacelor artei sale; deţine de multă vreme acest opus în repertoriul său. Impresionantă s-a dovedit a fi, şi de această dată, relaţia cu ansamblul, un balans echilibrat al sonorităţilor ce îmbină de o manieră

Camerata Regală

camerală evoluţia solistică cu structura de tip concerto grosso a ansamblului.

Dana Borşan este artistul care, iată, de ani buni dăruieşte publicului său bucurii mozartiene ce se înscriu pe relaţia dintre claritatea formulărilor discursului muzical şi consistenţa expresivă a acestora. Este deţinătoare a primei integrale realizate la noi a concertelor mozartiene pentru pian. Ne-a oferit cel de al nouălea *Concert în mi bemol major*, supranumit *Jeunehomme*, lucrare ce se înscrie în clasa marilor capodopere mozartiene cărora pianista le stabileşte echilibrul cel just dintre strălucirea evoluţiei instrumentale şi vibraţia strunită a emoţiei.

Evoluţia cunoscutului pianist Nicolai Demidenko în *Concertul în mi minor* de Frederic Chopin a fost aşteptată cu legitim interes. Este artistul performanţelor de mare anvergură, de mare strălucire instrumentală, aspecte ce susţin atât arhitectura mare a lucrării cât şi rafinamentul conturului melodic în fiecare secţiune a lucrării; …declamaţia pianistică chopiniană dispune astfel de valorile unei cantabilităţi pe care artistul o întreţine cu vădită sensibilitate. Demn de observat, generozitatea comunicării pianistice întreţine în acest caz interesul pentru fiecare moment al excursului artistic. Este o generozitate care a întreţinut şirul suplimentelor oferite la cererea insistentă a publicului.

Greu de spus în ce măsură instrumentiştii ansamblului au înţeles importanţa momentului la care au participat. In mod salutar, dirijorul Horia Andreescu are experienţa colaborărilor în plan concertant; fapt ce a conferit siguranţa cuvenită fiecărui moment. Şi totuşi, s-a creat impresia unei insatisfacţii privind pregătirea şi susţinerea momentului aniversar în general; inclusiv dată fiind absenţa colectivului primei orchestre

Horia Andreescu

simfonice a ţării, ansamblu în compania căruia primul mare pianist român a concertat cu mai bine de o jumătate de secol în urmă. Alte timpuri, alţi oameni, alte abordări!

Anul aniversar Lipatti nu s-a sfârşit. Implicarea instituţională, până în acest moment, a fost modestă. Este de aşteptat ca evenimente ale ediţiei din acest an a Festivalului *George Enescu* să fie dedicate memoriei celui mai important pianist român, unul dintre marii artişti europeni ai secolului trecut.

Dumitru AVAKIAN

Lipatti la Muzeul Național „George Enescu"

Centenarul nașterii lui Dinu Lipatti a prilejuit în București mai multe manifestări, concerte, conferințe, expoziții, lansări de carte, așa cum se cuvenea în cazul acestui muzician și om de cultură, unul dintre cei mai mari pe care i-a dat România în ultimele secole.

Muzeul Național „George Enescu" a organizat în seara zilei de 20 martie un concert cu lucrări de Dinu Lipatti și a deschis o expoziție amplă cu fotografii reflectând etapele principale ale vieții și activității sale artistice, afișe ale concertelor susținute în țară și în străinătate, partituri în manuscris sau tipărite, scrisori cu semnificație către maeștrii săi Mihail Jora și Florica Musicescu, documente legate de colaborările sale cu George Enescu. Expoziția a fost realizată de Cristina Andrei, directoarea Muzeului.

De mare interes pentru publicul aflat în Aula Palatului Cantacuzino s-a bucurat și programul susținut în prima parte a serii de pianistul Viniciu Moroianu și de ansamblul „Bucharest Winds" în cea de a doua.

Am ascultat patru lucrări pentru pian rar cântate, readuse pe scena de concert de distinsul muzician Viniciu Moroianu, pianist, profesor, muzicolog, cercetător pasionat al muzicii lipattiene. O interpretare excepțională, din care a străbătut complexitatea gândirii lui Lipatti, atât de puțin cunoscut încă în calitate de compozitor. Strălucire pianistică îmbinată cu fior liric, teme simple cu parfum românesc, dar

Viniciu Moroianu

și conglomerate armonice foarte dense, evoluții polifonice în complicate combinații cromatice, toate s-au derulat viu și convingător în Preludiul din Mica Suită, Nocturna pe o temă moldovenească, Sonata romantică și Fantezia op. 8. – aceasta din urmă o capodoperă, o adevărată revelație pentru noi.

Cvintetul „Bucharest Winds", compus din Ioana Bălașa – flaut, Valentin Ghiță – oboi, Cristian Mancaș - clarinet, Cristian Buciumaș - fagot și Sorin Lupașcu – corn, ne-a prezentat nouă sonate de Domenico Scarlatti în aranjamentul original și plin de culoare al lui Dinu Lipatti pentru suflători, precum și o lucrare cunoscută, de intensă poezie, Aubade. Un ansamblu cu instrumentiști de valoare, sudat, cu grijă pentru detaliu și expresie. Seara inclusă în stagiunea de concerte a Muzeului coordonată de compozitoarea Carmen Cârneci a stârnit vii aplauze.

Am fost onorată să prezint auditorilor în pauza concertului un scurt portret al lui Dinu Lipatti care a devenit în ciuda vieții atât de scurte unul dintre cei mai mari pianiști ai lumii, compozitor de talent, profesor plin de har, un rar exemplu de artist și de om.

Olga GRIGORESCU

Dinu Lipatti omagiat la Casa Artelor de tinerii muzicieni

La mijlocul lunii martie 2017, lumea muzicala românească și nu numai, a marcat împlinirea a o sută de ani de la nașterea lui Dinu Lipatti. Considerat a fi cel mai important pianist român din toate timpurile, Dinu Lipatti a lăsat posterității o bogată moștenire artistică atât în ipostază de interpret, unde a impresionat in versiuni devenite reper ale unora dintre lucrările de referință din literatura pianistică aparținând lui J. S. Bach, W. A. Mozart sau F. Chopin, cât și în calitate de compozitor.

Pentru a aniversa în mod deosebit centenarul nașterii lui Dinu Lipatti, Centrul Cultural Casa Artelor condus de regizoarea Alice Barb a organizat prima ediție a Festivalului *I love Lipatti*. În cadrul acestuia au fost organizate mai multe evenimente ce au evocat personalitatea marelui pianist român, de la conferințe și lansări de volume la proiecții de film documentar și recitaluri susținute deopotrivă de muzicieni consacrați și tineri aflați la ora afirmării.

Un astfel de eveniment a prilejuit inaugurarea Salonului Lipatti din cadrul Centrului Cultural Casa Artelor printr-un recital susținut de elevii celui mai vechi liceul de artă din țara noastră, Colegiul Național de Arte

Dinu Lipatti, ce poartă de aproape trei decenii numele marelui pianist.

Programul propus a fost dedicat în întregime muzicii româneşti, fiind prezentate lucrări compuse de Dinu Lipatti şi George Enescu în mod deosebit, dar şi de compozitori din generaţia lui Lipatti şi din cele mai recente. Astfel în debutul serii au putut fi audiate *Trei miniaturi* (Dorelina, Regrete, Dulce amintire) şi *Sonatina pentru mâna stângă*, partea I de Dinu Lipatti. Dacă miniaturile au adus-o pe scenă pe micuţa Melissa Duţă, elevă în clasa I, ce a amintit de micul Dinu Lipatti, *Sonatina pentru mâna stângă*, interpretată de Iulia Chertes, elevă în clasa a XII-a, a reamintit, într-o versiune interpretativă tinerească şi exactă,

Alice Barb

de preferinţa pentru virtuozitate a lui Lipatti, dar şi de preocuparea acestuia de desăvârşi o sinteză între orientarea neoclasică de care se simţea atras şi elementul folcloric românesc.

O parte importantă a serii a fost dedicată interpretării unor lucrări compuse de George Enescu, bun prieten şi naş de botez al lui Dinu Lipatti. Dintre acestea s-a detaşat *Lăutarul* din Suita *Impresii din copilărie*, interpretată de tânăra violonistă Ioana Tudor, elevă în clasa a XII-a, care s-a evidenţiat prin tehnica foarte bună şi capacitatea de a reliefa caracterul românesc al liniilor melodice. De altfel, prin ţinuta sa interpretativă şi calităţile violonistice dovedite, Ioana Tudor se profilează ca o tânără muziciană ce va avea o frumoasă carieră în viitor. Un alt talent deosebit ce se pregăteşte în cadrul Colegiului Naţional de Arte Dinu Lipatti este micul violonist Ştefan Aprodu, elev în clasa a VII-a. Având deja apariţii apreciate în recitaluri şi concursuri şi dezvoltându-şi chiar şi latura actoricească, Ştefan Aprodu a interpretat de această dată *Impromptu Concertant* de George Enescu, o miniatură de un farmec deosebit ce reflectă o etapa stilistică mai evoluată a gândirii componistice enesciene, în care a impresionat prin siguranţa interpretării.

Din creaţia lui Enescu au mai fost ascultate *Legenda* pentru trompetă şi pian în interpretarea de bun nivel a lui Robert Sumanariu, elev în clasa a XI-a, *Nocturna* pentru vioară în interpretarea lui Dragoş Ruşanu, elev în clasa a V-a şi *Cantabile şi Presto* pentru flaut, în care Bogdan Preda, elev în clasa a XII-a, a făcut dovada unei tehnici foarte bune şi a unui sunet de calitate. De asemenea, a putut fi ascultată şi *Serenade Lointaine* pentru vioară, violoncel şi pian, interpretată de Iulia Chertes (pian), Adrian Petre (vioară) şi Jan Sekaci (violoncel), elevi în clasele a XII-a, a XI-a şi respectiv a IX-a.

Seara a cuprins şi două momente dedicate muzicii vocale. Mai întâi am ascultat-o pe soprana Iulia Miulescu, elevă în clasa a X-a, interpretând Aria Ştefaniei, *Când fetele iubesc* din opereta *Eternele iubiri* de George Grigoriu. Cu un glas cald, catifelat şi o prezenţă graţioasă, Iulia Miulescu a dovedit certe calităţi vocale, printre care intonaţia sigură inclusiv în registrul acut, care odată perfecţionate îi pot deschide drumul spre o carieră deosebită. Al doilea moment dedicat muzicii vocale a avut-o în prim-plan pe tânăra soprană Ana Stănescu, elevă în clasa a XII-a, care a interpretat liedul *Tant d'annees* compus de Şerban Nichifor, reprezentant al muzicii româneşti contemporane. Impresionând şi prin prezenţa elegantă, Ana Stănescu s-a evidenţiat prin rafinamentul frazărilor, căldura vocii şi sunetul bine susţinut, calităţi ce o pot recomanda pentru o viitoare carieră la cel mai înalt nivel.

Recitalul, ce a mai conţinut trei lucrări, *Sonatina pentru pian* de Tiberiu Olah, interpretată de Samira Manole, elevă în clasa a VI-a, *Două jocuri* pentru pian de Tiberiu Brediceanu, interpretate de Monica Ungureanu, elevă în clasa a VIII-a şi *Martie* pentru clarinet solo de Marţian Negrea, interpretat de Adrian Ţanea, elev în clasa a XII-a, a fost apreciat de public, ce i-a răsplătit cu entuziaste aplauze pe tinerii muzicieni, succesul său fiind datorat şi contribuţiei profesorilor pianişti acompaniatori Crimhilda Cristescu, Otilia Costea, Olga Babadjan şi Ozana Alexe.

Mădălin STĂNESCU

Omagiu lui Dinu Lipatti la Academia Română

Simpozionul ***Centenar Dinul Lipatti*** desfăşurat la 21 martie 2017 în Amfiteatrul *Ion Heliade Rădulescu* de la Biblioteca Academiei Române a fost moderat de academician profesor dr. **Octavian Lazăr Cosma.** Domnia sa a susţinut prima alocuţiune, care a cuprins jaloanele orientative ale vieţii şi operei marelui artist român. Autorul şi-a propus să evidenţieze importanţa creaţiei interpretative şi componistice lipattiene în contextul muzicii româneşti. Au fost creionate elemente care definesc unicitatea artei sale pianistice, caracterul modern, actual al acesteia. A fost

Octavian Lazăr Cosma

evocată comuniunea cu spiritul tutelar al lui George Enescu, ataşamentul filial al discipolului faţă de maestrul adorat. Conferenţiarul a subliniat faptul că Dinu Lipatti s-a afirmat în postura de compozitor într-o fază relevantă pentru şcoala muzicală naţională. El este autorul a numeroase partituri, în ciuda vieţii scurte şi a ocupaţiei prioritare, cariera concertistică. Se exprimă regretul că la 100 de ani le la naştere, Dinu Lipatti nu este suficient cântat

şi nu este cunoscut atât cât merită. E amintită contribuţia sa în postură de critic muzical. Academicianul Octavian Lazăr Cosma este convins că, atunci când va veni vremea, lui Dinu Lipatti i se va recunoaşte valoarea şi dimensiunea adevărată de creator. Abia atunci, susţine domnia sa, se va realiza altitudinea, profunzimea şi originalitatea sa creatoare.

Intervenţia profesorului universitar dr. **Viniciu Moroianu** a avut ca temă evidenţierea unor ***Configuraţii stilistice în creaţia lui Dinu Lipatti.*** Studiul său a pornit de la dorinţa de a demonta prejudecata potrivit căreia compoziţia ar fi fost pentru Lipatti, mai mult un *„violon d'Ingres"*, un exerciţi al spiritului, un joc savant al formelor şi genurilor muzicale. Strădania constantă a cercetătorului de a se apropia de acest domeniu al artei lipattiene l-a făcut să-şi consacre cunoaşterii şi difuzării acestor opere anii de cercetări doctorale şi finalizarea doctoratului în muzică prin teza care are ca subiect *Dinu Lipatti. Creaţia pentru pian solo*. Conferenţiarul a demonstrat că pentru Lipatti zămislirea muzicii a fost o obsesie care a îmbrăcat uneori forme de sfâşiere lăuntrică, de ducere la extrem a exigenţei cu sine însuşi, de conştientizare a nevoii de a-şi găsi un culoar propriu de exprimare. După cum se constată, moştenirea sa creatoare a fost relativ puţin cercetată şi abordată uneori superficial. Este trecută în revistă creaţia semnificativă şi sunt punctate elementele definitorii ale fiecărei opere. Este analizată măiestria componistică la care artistul ajunge treptat, prin eforturi susţinute. Sunt identificate izvoare importante de inspiraţie, elementele originalităţii de limbaj, conţinut, măiestrie a scriiturii, aspecte ale unor reuşite excepţionale. Sunt prezentate trăsături ale stilului componistic precum direcţia neoclasică, inspiraţia postromantică, abordarea modernă, filonul popular românesc. Autorul a argumentat convingător valoarea autentică a opusurilor lipattiene de referinţă, între care *Fantezia pentru pian op. 8* se poziţionează la nivelul capodoperei.

În intervenţia sa, conferenţiar dr. **Veronica Gaspar** a prezentat, cu un interesant suport video, o schiţă de portret a lui Dinu Lipatti, aşa cum rezultă din bogata sa corespondenţă. Scrisorile de la el şi către el portretizează omul cu marile sale calităţi personale, dar şi pe omul de lume, înserat perfect în societatea vremii. Docu-mentarea s-a bazat pe corespondenţa cu profesorii săi din România, Mihail Jora şi Florica Musicescu, precum şi cu prietenii Miron Şoarec şi Clara Haskil. Au fost prezentate scrisori şi desene ale acesteia din urmă către Dinu, aflate în arhiva personală a lui Dragoş Tănăsescu, primul exeget al pianistului şi beneficiar direct al informaţilor primite de prietenii şi rudele acestuia.

În analiza modului de comunicare cu cei din jur, s-a recurs şi la cronicile scrise de el pentru ziarul *Libertatea*, ca membru al Asociaţiei internaţionale a criticilor (1938-1939). Autoarea a remarcat că, într-o măsură, corespondenţa mărturiseşte despre **muzicianul** Lipatti, despre continua autoperfecţionare profesională şi atenţia sa neobişnuită pentru detalii, pentru „secundar".

În încheierea întâlnirii, profesor universitar dr. **Lavinia Coman** a vorbit despre *Dinu Lipatti în perioada formării la conservatorul bucureştean.* Copilul Dinu Lipatti a manifestat însuşiri artistice deosebite încă de la cea mai fragedă vârstă. Părinţii au observa la el o capacitate excepţională de invenţie sonoră, o sensibilitate deosebită a auzului, memorie, imaginaţie spectaculoasă, abilităţi motrice speciale şi un mare interes pentru pian. Ca să-i dezvolte aceste înclinaţii, au apelat la maestrul Mihail Jora. După trei ani de instruire în particular, copilul în vârstă de 11 ani este prezentat la conservator, unde comisia îl declară admis în anul V de studii. Lucrează aici studii muzicale teoretice şi compoziţia cu maestrul Mihail Jora, pianul cu Florica Musicescu, muzica de cameră cu Dimitrie Dinicu şi Mihail Andricu, în perioada 1928 – 1932. La compoziţie realizează lucrări importante precum *Sonata pentru pian în re minor*, pentru care este răsplătit cu menţiune la Concursul de compoziţie *George Enescu* pentru anul 1932, apoi *Sonatina pentru vioară şi pian* op. 1, pentru care primeşte premiul II la Concursul de compoziţie *George Enescu* pentru anul 1933, iar în anul următor, 1933, creează *Suita simfonică* **Şătrarii** *op. 2*, pentru care obţine premiul I la acelaşi Concurs de compoziţie *George Enescu.*

În privinţa performanţelor pianistice, devine unul dintre cei mai apreciaţi elevi şi apoi absolvenţi ai Academiei Regale de Muzică şi Artă Dramatică din Bucureşti, este solicitat ca solist pe cele mai prestigioase scene şi se prefigurează o carieră internaţională, în paralel cu invitaţia de a se perfecţiona la École Normale de Musique din Paris. Imediat după terminarea studiilor bucureştene, participă la concursul internaţional de pian de la Viena, unde obţine premiul II şi multe invitaţii de colaborări pe scene muzicale internaţionale. Este perioada în care lumea artistică se deschide pentru o carieră de excepţie în faţa tânărului muzician român. A urmat ascensiunea glorioasă şi epopeea dureroasă a bolii neîndurătoare, care l-a răpus după şapte ani de luptă şi pătimiri. Prin exemplul vieţii şi prin importanţa creaţiei, Dinu Lipatti rămâne unul dintre marile modele fondatoare al şcolii muzicale româneşti moderne.

Lavinia COMAN

O nouă ediţie „Dinu Lipatti" sau o nouă carte?

La centenarul naşterii lui Dinu Lipatti, editura Grafoart ne-a produs bucuria publicării – în colecţia *Esenţial*, iniţiată şi coordonată de pianista Alice Barb – a

două prețioase cărți: monografia *Dinu Lipatti* de Grigore Bărgăuanu şi Dragoş Alexandrescu şi primul volum de *Scrisori* ale lui Dinu Lipatti, antologie critică de Monica Isăcescu şi Ştefan Costache. În emoționatul *Epilog* al monografiei, Dragoş Tănăsescu conchidea: „Dacă sufletul nostru va putea pătrunde în gândul său, în cadența vibrațiilor înregistrărilor sale, atunci îi vom simți respirația şi vom respira odată cu el; îi vom simți bucuria şi ne vom bucura odată cu el; îi vom simți tristețea şi vom fi mâhniți odată cu el.” Iată că astăzi, mesajul lui Dragoş Tănăsescu (1921-2011) s-a împlinit pentru toți iubitorii artei lui Dinu Lipatti.

În prefața ediției franceze din 1991 a aceleaşi lucrări, marele pianist Nikita Magaloff o citează pe Clara Haskill prin memorabila „*recomandare*” profesională, adresată celui care i-a preluat catedra de pian de la Conservatorul din Geneva în 1949 (cu puțin timp înaintea morții lui Lipatti): „Când o să-l ascultați pe Dinu, o să simțiți nevoia să vă închideți pianul!” Citind această propoziție, am rememorat similara „sugestie” a lui Franz Liszt adresată lui Frederic Chopin, după ce l-a auzit pe copilul transilvănean Carl Filtsch (1830-1845) în recitalul de pian de la Paris (1843): Dacă pianistul acesta fabulos îşi începe concertele sale în Europa (*citez din memorie*), eu trebuie să trag obloanele! Ambii noştri virtuozi ai clapelor au dispărut din viață, departe de țară, la vârste extrem de timpurii. Filtsch la 15 ani, Lipatti la 33 de ani. Destinele morții i-a unit însă la distanțe centenare (1845, 1950).

În primăvara anului 1971, monografia *Dinu Lipatti* de Dragoş Tănăsescu şi Grigore Bărgăuanu a apărut la Editura Muzicală. Întrebat la lansarea cărții la Magazinul Muzica cum s-a realizat textul de cei doi autori, Dragoş – cu umorul caracteristic - a răspuns prompt: „Foarte simplu: eu am scris consoanele şi Bărgăuanu vocalele!”. Din spumoasele *Amintiri despre Dragoş Tănăsescu* (1921-2011), inserate de Grigore Bărgăuanu în recenta „ediție revăzută şi adăugită” a cărții (2017), am aflat că biografia lui Dinu Lipatti a redactat-o Dragoş, iar capitolele *Interpretul* şi *Compozitorul* Lipatti au aparținut lui Grigore. Moartea, la împlinirea vârstei de 90 de ani, a lui Dragoş Tănăsescu l-a obligat pe colaboratorul său să aducă la zi excelentele anexe: *Discografia, Catalogul compozițiilor* lui Dinu Lipatti şi *Bibliografia selectivă*. Paralel a corectat unele scăpări şi a introdus noi date, extrase din documentele Lipatti apărute în ultimul timp (scrisori, mărturii memorialiste, cronici muzicale, etc.) Să nu uităm că trecuseră 20 de ani de la prima ediție a cărții. Dar iată schema (sumarul) prezentei ediții (2017), lansată la Casa Artei a Primăriei sectorului 3 din Bucureşti: *Prefețele* celor patru ediții (2017, 1971, 1988, 1991); *Filmul unei vieți*; *Interpretul*; *Compozitorul*; *Cronicile muzicale* de Dinu Lipatti; *Amintirile* lui Grigore Bărgăuanu despre colegul dispărut, Dragoş Tănăsescu; *Discografie*, *Catalogul compozițiilor lui Dinu Lipatti*, *Bibliografia selectivă*.

Aflăm din *Prefața* recentă că „ediția de față, augmentată cu numeroase fotografii, exemple muzicale din partituri şi manuscrise, integrate în text pentru o exemplificare cât mai fidelă, a fost revizuită şi adăugită de Grigore Bărgăuanu”. Trebuie să precizăm că actuala „versiune” a monografiei din 1971 este mult îmbunătățită cu citate din presă şi mai ales din corespondența lui Dinu Lipatti (un document prețios, esențial, pentru întocmirea unei biografii cât mai complete şi exacte). Trimiterile la subsolul paginilor alcătuiesc „armătura” de beton a cărții celor doi autori, Dinu Lipatti punctându-şi viața zbuciumată cu o precizie de bijutier. De aici, monografia trăieşte o viață permanentă, cinematografică pentru cititor, farmecul întâmplărilor şi mai ales lupta pianistului cu boala şi cu propriile sale exigențe profesionale, asigurându-le biografilor siguranța afirmațiilor şi probitatea tuturor ideilor. Stilul literar al textului se pliază perfect cu scrisul inteligent, expresiv, impecabil şi colorat al lui Dinu Lipatti. Între scrisorile pianistului şi dascălii săi (Jora, Musicescu, Nadia Boulanger) şi redactorii monografiilor există o fuziune perfectă, fapt care împrumută discursului literar o captivantă lectură a cărții. Iar analizele muzicale privind interpretul şi compozitorul Lipatti se impun în mod deosebit. Dacă mai adăugăm migala şi rigoarea celor două anexe (discografia şi catalogul creației muzicale), mult îmbunătățită de Grigore Bărgăuanu, putem afirma că de astăzi înainte nu mai există aproape nici o virgulă de adăugat pentru acest instrumentar de preț al oricărei monografii ideale.

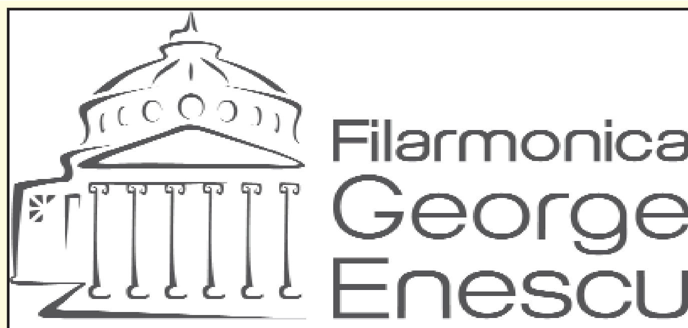
Nu putea încheia sumara recenzie, fără a cita emoționatul mesaj postum adresat colegului dispărut (Dragoş Tănăsescu) de către Grigore Bărgăuanu, datat „Paris, 20 mai 2012”: „Dragă Dragoş, acum îmi dau seama mai bine cât de mult îți datorez, cât de mult ai făcut parte din existența mea; aş fi dorit să poți lua cunoştință de cuvintele mele, să mă aprobi sau nu, să mă corectezi în numele adevărului pe care l-am iubit împreună atât de mult; aş fi dorit să ascultăm din nou vocea marelui nostru prieten, Dinu Lipatti, şi, în sunetele Coralului său nemuritor, *Jesus bleibet meine Freude*, să-ți pot exprima bucuria şi neuitarea mea, peste trecerea timpului şi hotărârea de a merge înainte alături de Dinu şi de tine…”

La cei 94 de ani ai mei – trebuie să mărturisesc cu durere că nu am întâlnit în toate cărțile de muzicologie româneşti cu mai mulți autori, o asemenea caldă şi sinceră „epistolă postumă”, similară condeiului lui Grig!

Viorel COSMA

P.S.: Regret „scăparea” autorilor de la prezenta rubrică de *Bibliografie* a celor *trei* lexicoane ale subsemnatului, unde am înserat – din 1965 până în 2002 (*Muzicieni din România*, vol. 5, K-M) – articole despre Lipatti (ultimul text de 11 pagini, cu o bibliografie de 12 coloane!), ce au stat la baza tuturor exegezelor contemporane, articolelor, evocărilor de radio şi televiziune, comunicărilor ştiințifice, recenziilor, conferințelor etc. În toată Bibliografia cărții *Dinu Lipatti*, nu există… **Viorel Cosma**, *Muzicieni din România. Lexicon* (cu *Bibliografie*, *Discografie*, *Catalogul creației* şi… *Filmografie*).

Stiluri dirijorale pe podiumul Ateneului Român: Camil Marinescu, Christian Zacharias, Christian Badea

Întâmplarea face să fi audiat, în calitate de meloman şi cronicar, ultimele patru concerte susţinute, pe parcursul lunii Martie, de către Orchestra Filarmonicii „George Enescu", la pupitrul căreia s-au succedat, în ordine, trei dintre dirijorii ei principali: Camil Marinescu (9/10 Martie), Christian Zacharias (16/17 Martie) şi Christian Badea (23/24, 30/31 Martie).

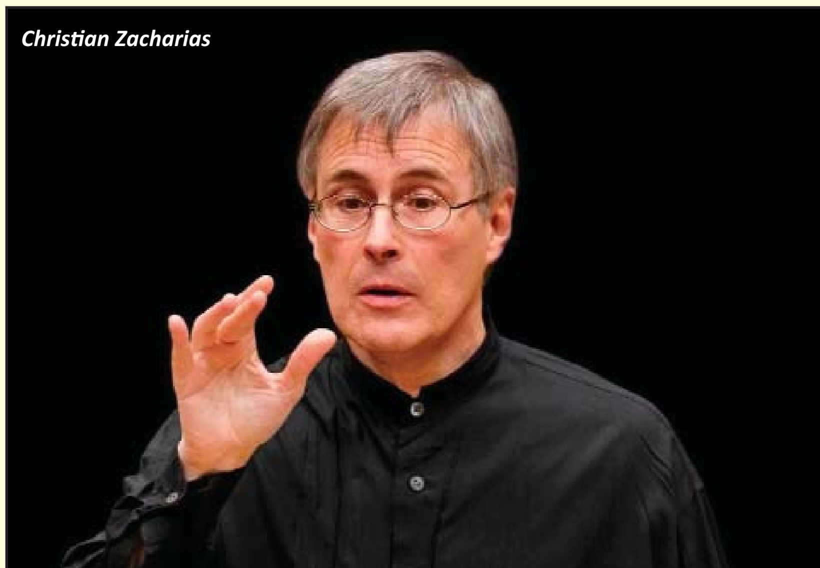
Faptul de a urmări, în succesiune, diferite maniere de „lectură" a unor partituri, de un număr divers de dirijori constituie nu doar un experiment interesant, ci şi un bun prilej pentru *analiza comparativă* a elementelor tehnice şi conceptuale care-i apropie sau îi diferenţiază.

Programul concertului dirijat de către **Camil Marinescu** a cuprins doar *Simfonia I, în Re major*, „Titanul",

Camil Marinescu

de Gustav Mahler – unul dintre compozitorii de care afirmă că se simte profund ataşat, în particular de gradul de *afectivitate* conţinut în creaţiile autorului postromantic. Bogăţia tematică şi varietatea ritmico-timbrală ale *Simfoniei*, imensele dezvoltări tematice, structura ei „catastrofică" alcătuită din salturi precipitate, adesea dizarmonice de la o stare de spirit extremă la alta – lirism şi graţie-morbiditate cu accente funebre, extaz-depresie, tragism-demonic-sublim şi invers, puritate mozartiană-grotesc paroxistic etc. – i-au servit drept *atuuri* în exteriorizarea propriului univers interior, „predilect mahlerian". Vădit transpus în trăirile extrasenzoriale din muzica mahleriană, consunând cu ea într-un straniu transfer psihologic, gestica sa maleabilă şi generoasă, atotcuprinzătoare transforma *hiatus*-urile, *fisurile* structurale (partea I) în *respiraţii* sau *respiro*-uri menite tocmai să armonizeze contrariile. Şi mai elocventă încă, dar şi mai lucidă, mi s-a părut gestica sa din partea a doua, unde, ritmurile aproape marţiale, se împleteau cu formule dansante, de vals, cu tentă ironică până la halucinaţie, şi, unde, revenirile obsesive la motivul tematic al mişcării, în sensul procedeului repetitiv cultivat de Schubert, defineau o anume labilitate psihică greu de stăvilit în mod normal, dar pe care Camil Marinescu a reuşit să o echilibreze cu un plus de... *afecţiune*. Actul său dirijoral nu se distinge printr-o gestică anume, ci prin *perspicacitatea* de a se insinua în abisurile subconştiente ale compozitorului, descoperind acolo cheia înţelegerii demersurilor lui muzicale. Caracterul funebru din mişcarea a treia, cu celebrul citat din cântecul pentru copii, *Frère Jacques*, a fost ferit de tuşele subliniat tragice, Camil Marinescu punând accentul pe forţa simbolic-ancestrală a morţii, ca poartă de înlesnire a resurecţiei, redată aici prin luminozitatea serafică a viorilor. Fenomenul s-a petrecut aidoma şi în finalul sentenţios al *Simfoniei,* ritmurile fatidice ale alămurilor prefigurându-le pe cele cu care urma să debuteze *Simfoniile a III-a* şi *a V-a* ale aceluiaşi compozitor. Cu intuiţia sigură a transcenderii materiei de către spirit, Camil Marinescu a înlănţuit dramele şi frumuseţie lumii sub cupola Universului unic, dominat de ordine, armonie, grandoare, ilustrat de sobrietatea unui insert de *fugă polifonică*. Orchestra a răspuns cu maximă promptitudine şi empatie intenţiilor atât de semnificative ale dirijorului.

În dubla sa calitate, de pianist şi dirijor, **Christian Zacharias** ne-a dezvăluit, pentru a câta oară?, corelaţia dintre concepţia (doctrina) lui muzicală şi principiile *logicii formal-simbolice*, de tip aristotelic, care înlesneşte ajungerea la Adevăr prin apelul la intuiţie, dar şi la legităţile cunoaşterii universale. Forjată în creuzetul muzicii vechi şi baroce, în care excelează, acest model universal de gândire îi serveşte dirijorului german drept grilă de „lectură" atât a creaţiei baroce/clasice, cât şi a celei moderne şi contemporane. De aici, stricteţea sugestiilor dirijorale, ca şi a limbajului pianistic, proporţionalitatea construcţiei osaturii operei

Christian Zacharias

muzicale, atenţia distributivă, aplombul şi cutezanţa irezistibile, de veritabil „om baroc", atribute ce s-au răsfrânt şi asupra opusurilor incluse în programul prezentat în 16/17 martie la Ateneul Român: *Simfonia nr. 91 în Mi bemol major* de Joseph Haydn, *Concertul nr. 5 pentru pian şi orchestră*

în Mi bemol major, op. 73 de Ludwig van Beethoven, şi *Simfonia de cameră nr. 2 în mi bemol minor, op. 38* de Arnold Schönberg.

Ca majoritatea creaţiilor sale, considerate puntea de legătură între baroc şi clasicism, *Simfonia nr. 91* păstrează, pe de o parte elemente distinctive ale retoricii baroce – simetria/asimetria repetărilor motivice, limbajul contrapunctic, vivacitatea incisivă a tempo-urilor rapide, aici de factură vivaldiană -, pe de altă parte graţia cantilenelor, complexitatea temei cu variaţiuni, ori dramatismul menuetului de pildă, care-l prevesteşte pe cel al menuetelor din ultimele trei simfonii mozartiene: *nr. 39 în Mi bemol major, KV 543*, *nr. 40 în sol minor, KV 550* şi *nr. 41 în Do major, KV 551*, „Jupiter".

Scrisă în acelaşi an – *1788* – şi în aceeaşi tonalitate majoră cu a *Simfoniei nr. 39* de Mozart, *Simfonia* hydniană i-a îngăduit lui Christian Zacharias să-şi exercite, cu dezinvoltura muzicianului stăpân pe ştiinţa artei proprii, stilul dirijoral simplu, dar riguros, aş spune „bine temperat". În ciuda unei oarecare austerităţi, o astfel de atitudine dirijorală s-a dovedit a fi chiar mai eficientă şi mai expresivă decât gestica extrovertită, calitate provenită din diferenţierile de nuanţe fin marcate între o secvenţă şi repetarea ei, în spiritul alternanţei *coloratio-decoloratio,* de sorginte barocă.

Mai puţin wagneriană decât Sextetul de coarde „*Noapte transfigurată*", *op. 4*, de care o despart şapte ani, *Simfonia de cameră nr. 2* de Schönberg, schiţată în 1906 şi terminată în 1939, are un aer aproape *neoclasic,* datorită tonalităţii, dar şi arcuirilor cantabile diafane şi intercalărilor contrapunctice lineare, însăilate în crescendo-urile cu tendinţe tragice din prima mişcare, *Adagio*, ca şi aluziilor stravinskiene combinate cu efecte ritmiceo-timbrale pline de umor şi ironie, de inspiraţie prokofieviană! În ciuda volatilităţii iluzorii a formei, *constituţia* Simfoniei se supune de fapt unei „logici profunde", pe care, compozitorul, îşi face un titlu de onoare din a o respecta. Fermitatea gesticii dirijorale a fost cu atât mai adecvată redării acestei muzici organizate cu stricteţe, insolită în contextul creaţiei exponentului prin excelenţă al serialismului dodecafonic.

În ultima lucrare înscrisă în program, *Concertul nr. 5 pentru pian şi orchestră* de Beethoven, pianistul şi dirijorul Zacharias şi-au contopit raţiunea şi sensibilitatea cu „*schwung*"-ul energetic febril, pentru a contura, în fraze distinct articulate, latura eroică, monumentală a partiturii beethoveniene. Nu o dată, pasajele ritmice, poate prea categoric marcate uneori, aminteau de austeritatea tactărilor lui Karajan. Dar, cât de eficiente în obţinerea maximei purităţi a fondului emoţional din muzica lui Beethoven! În *Adagio*, blocul masiv de marmură din primul *Allegro* a devenit, sub bagheta lui Zacharias, transparent, lăsând să se întrezărească fiecare detaliu al întregului pe care-l voala. Remarcabilul perlaj tehnico-ritmic din finalul „Imperialului" s-a tranferat, la cererea entuziastă a publicului, asupra unei *Sonate* de Scarlatti din care pianistul a ticluit o adevărată bijuterie sonoră. A fost o seară încărcată de bucurie şi frumuseţe, care a reiterat magia concertelor „de la miezul nopţii", din ultimele ediţii ale Festivalului Internaţional „George Enescu", în care Christian Zacharias ne-a făcut părtaşii unor fapte autentice de creaţie. Anul acesta îi vom duce dorul!

Ultimele două simfonice l-au avut ca invitat, la pupitrul Filarmonicii bucureştene, pe **Christian Badea**. Aş plasa stilul său dirijoral între meşteşug şi artă. Ca să puncteze în detaliu elementele, să le numim de infrastructură, ale unei compoziţii – modificări de tempo, metrică, ritm, agogică şi nuanţe, intrări ale instrumentelor etc. -, Christian Badea foloseşte o tactare divizată stabilind, cu impecabilă claritate, în funcţie de context, rolul şi importanţa fiecărui palier instrumental în arhitectura de ansamblu, pentru ca, ulterior, să le unifice, în suprafeţe spaţializate, printr-o gestică amplă, revelatoare.

În prima seară, l-am admirat în câteva pagini doar aparent contrastante, întrucât fondul lor emoţional purta amprenta unui romantism înţeles ca „stare de spirit": *Im Sommerwind* (*În vântul de vară*), idilă pentru orchestră mare de Anton Webern, după un poem dedicat naturii de către poetul şi gânditorul german Bruno Wille, *Concertul nr. 21 în Do major, KV 467* de W.A. Mozart şi *Simfonia a IV-a în re minor, op. 120* de Robert Schumann.

Lucrare din tinereţea compozitorului care avea să întregească, alături de Alban Berg, triada şcolii dodecafonice vieneze iniţiată de Arnold Schönberg, *Im Sommerwind* uimeşte prin cantabilitate, lirism, ingenuitate, visare poetică în contactul cu o Natură desprinsă parcă din secvenţele care-i sunt dedicate de Wagner în operele sale, amintind aici, cu

Christian Badea

precădere, de faimosul *Cântec al păsării* din *Siegfried*, auzit în partitura weberniană în ritmurile jucăuşe ale suflătorilor şi în intonaţiile onomatopeice ale viorii soliste. Badea a trecut cu naturaleţe de la caracterul, să-l numim „figurativ", al primei secţiuni, la transfigurarea fantomatică din final. Notabilă contribuţia violonistului francez David Lefèvre, conceretmaestrul invitat al Orchestrei. Posesor al unei tehnici virtuoze, pianistul spaniol **Josu de Solaun** a transformat însă *Concertul* mozartian într-o desfăşurare de ritmuri *quasi* mecanice, cu accente adesea brutale, mai ales în prima şi ultima parte, iar mişcarea mediană, deşi mai nuanţată, a fost totuşi lipsită de transparenţa şi visarea care o definesc. Doar orchestra condusă de Christian Badea a suplinit fluenţa şi nobleţea pasajelor. În schimb, Josu de Solaun s-a dovedit un colorist subtil şi rafinat, în piesa *Tânăra şi privighetoarea*, din ciclul *Goyescas* de Granados, oferit ca supliment.

În Simfonia-Fantezie a lui Schumann, construită preponderent dintr-o avalanşă de ritmuri şi motive tematice repetate cu ostinaţie, combinate sporadic cu porţiuni de cantilene romantice, exuberante, dirijorul a pus accentul pe coloritul timbral şi pe armonia născute din valorificarea contrastelor ritmico-melodice şi tematice.

Programul simfonicului din 31 Martie s-a axat pe două opusuri de Johannes Brahms: *Concertul pentru vioară şi orchestră în Re major, op. 77* şi *Simfonia I în do minor, op. 68*. De anvergură simfonică, acest concert „împotriva viorii", cum a fost numit în epocă, a beneficiat de o interpretare magistrală a foarte tinerei artiste **Alexandra Conunova** care a evidenţiat nu doar sobrietatea, ci şi fondul secret de sensibilitate şi căldură umană al compozitorului. Cu o bravură tehnică fabuloasă, violonista crea şi orienta evoluţia sunetului până la limita superioară a materialităţii lui, acolo unde nu mai putea fi perceput decât *tiparul* lui *arhetipal*. Această abilitate de a prezenta natura sunetului în dublă ipostază, de aparenţă concretă şi esenţă suprasensibilă, a conferit *Concertului* brahmsian pe lângă soliditate şi coerenţă la nivelul formei şi structurii intrinseci a compoziţiei, un farmec inedit. Sigură pe sine şi conştientă de virtuţile de „hermeneut" al *Concertului în Re major*, Conunova a înfruntat cu brio „capcanele" partiturii, beneficiind şi de suportul generos al lui Christian Badea, la fel de abil în relevarea dualităţii materie-spirit, raţiune-sensibilitate din muzica lui Brahms. La cererea unui public extaziat, Alexandra a ales să cânte *Giga* din *Partita nr. 2 în re minor* de Bach, într-un tempo poate prea rapid divulgându-i natura similară cu a celui care gândeşte mai repede decât poate exprima în cuvinte sau sunete! Şi totuşi, cât de convingător reuşeşte să fie!

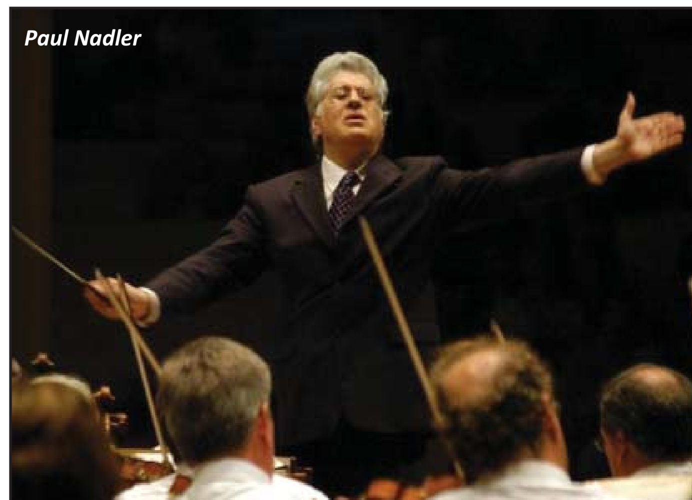
Christian Badea a intrat apoi direct în esenţa *Simfoniei I*, cu siguranţă fără echivoc, ca şi când ar fi mărturisit, pascalian, că nu ar fi căutat-o (esenţa), dacă nu ar fi găsit-o! Dramatismul de sorginte beethoveniană din prima şi ultima mişcare, s-a transformat, în viziunea sa, într-o „carcasă" protectoare a părţilor a II-a şi a III-a - mostre ale bucuriilor simple, limpidităţii şi jovialităţii sufleteşti. Dirijorul a reuşit să pună în lumină fiecare motiv, formulă ritmică, fiecare linie melodico-ritmică sau compartiment instrumental, făcând din coloritul timbral adecvat fiecăruia, liantul întregii arhitecturi sonore.

Ultimul simfonic al lunii Martie s-a încheiat, aşadar, sub semnul solemnităţii brahmsiene, în sonorităţile de orgă ale alămurilor care au pecetluit legătura indisolubilă dintre om şi Destin. Ca de obicei în ultimii ani, colectivul Orchestrei Filarmonice „George Enescu" îşi menţine şi îşi sporeşte, cu fiecare apariţie pe podium, prestigiul dintotdeauna, nu în ultimul rând datorită pleiadei de dirijori invitaţi să-l conducă alternativ.

Despina PETECEL-THEODORU

Concert vocal-simfonic

În zilele de 2 şi 3 martie 2017, Filarmonica bucureşteană a programat două manifestări artistice de excepţională însemnătate, în care au fost prezentate creaţii vocal-simfonice de anvergură (din epoci diferite), care au adus în prim plan muzica funebră; în prima parte au fost prezentate în primă audiţie piesele ***Lamento for the***

Paul Nadler

Holocaust, The Dawn of Victory şi ***Meditation*** de George Foca-Rodi, iar în partea a doua, ***Recviemul pentru solişti, cor şi orchestră, KV 626*** de Wolfgang Amadeus Mozart. Pe scenă s-au aflat muzicieni experimentaţi, de înaltă valoare: dirijorul Paul Nadler, soprana Irina Iordăchescu, mezzosoprana Antonela Bârnat, tenorul Ionuţ Popescu, baritonul Marius Boloş, care, împreună cu orchestra şi corul Filarmonicii (pregătit de Iosif Ion Prunner) au realizat prestaţii remarcabile. Printre spectatorii care au umplut până la refuz sala de concert s-a aflat compozitorul George Foca-Rodi, care a fost îndelung aplaudat pentru lucrările sale emoţionante şi care, la rândul său i-a felicitat pe artiştii de pe scenă.

Ciclul de trei lucrări cu caracter programatic, prezentate la Bucureşti în primă audiţie, ar putea fi abordate ca părţi ale unei creaţii vocal-simfonice de ample dimensiuni. Prin profunzimea semnificaţiilor, prin expresia lor dramatică, prin diversitatea imaginilor muzicale, prin mesajul lor angajant, aceste piese au impresionat puternic publicul. În *Lamento pentru Holocaust*, autorul a sintetizat cu măiestrie întreaga tragedie a milioanelor de evrei exterminaţi de nazişti în cel de-al doilea război mondial. Sub conducerea maestrului Paul Nadler, orchestra şi corul au evocat cu patos şi sensibilitate evenimentele terifiante şi spaima mulţimii condamnate la moarte. O contribuţie semnificativă la redarea dimensiunii tragice a muzicii a avut-o soprana Irina Iordăchescu - artistă apreciată pentru performanţele sale în spectacolele de operă, dar şi în concertele vocal-simfonice. Aceasta a redat cu o impresionantă forţă expresivă tensiunea şi sentimentele cutremurătoare pe care le exprimă atât de sugestiv autorul muzicii şi al textului. Tragedia evreilor este evocată - după cum menţiona în programul de sală compozitorul George Foca-Rodi - prin ”armonii voit aspre, câteodată bitonale”, dar şi prin efecte speciale ca şueratul sirenelor, zgomotul mitralierelor şi dangătele clopotelor. Piesa următoare, intitulată *Zorii victoriei*, debutează cu o construcţie ce aminteşte forma de passacaglia, căreia i se adaugă pe

Irina Iordăchescu

parcurs imagini violente, tensionate. Foarte originală ni s-a părut alternarea unor motive muzicale bazate pe mersul în secunde, cu cele zigzagate, realizate din alternarea unor

intervale ce efectuează salturi neaşteptate. Discursul muzical se dinamizează spre sfârşit, unde este amintită tema principală. Acum muzica transmite sentimentele pozitive ale poporului evreu, care după nesfârşite suferinţe şi peregrinări se reîntoarce acasă. În ultima piesă din ciclu, *Meditaţie*, alături de orchestră şi cor, revine vocea de soprană cu rol foarte important în desfăşurarea acţiunii dramatice. Compozitorul-poet transmite prin intermediul solistei, al orchestrei şi al corului un mesaj emoţionant, îndreptat spre pace şi iubire între oameni. Prestaţia de excepţie a sopranei Irina Iordăchescu a impresionat puternic audienţa; cu timbrul vibrant, cu expresia inconfundabilă, cu acutele strălucitoare, cu ambitusul amplu (care îi permite să efectueze cu dezinvoltură salturi mari între registre), aceasta a realizat o pledoarie sensibilă şi tulburătoare, care a făcut ca mesajul muzicii să fie recepţionat cu multă emoţie de public.

Antonela Bârnat

Finalul, sugerând o rugăciune îndreptată spre pace şi iubire, este remarcabil prin cantabilitate, prin armonii originale şi modulaţii (care amintesc pe alocuri sonorităţi din creaţiile lui Gershwin). Se mai aud, din când în când, accente violente, ce reamintesc evenimentele tragice evocate anterior. Este un mesaj hotărât, o avertizare făcută celor care au cauzat atâta suferinţă. Menţionăm că toţi muzicienii s-au achitat de îndatoririle specifice la cel mai înalt nivel. Sub bagheta autoritară şi expresivă a maestrului Paul Nadler, orchestra şi corul au redat cu măiestrie complexitatea discursului muzical şi bogăţia semantică a acestuia.

În partea a doua a concertului a fost prezentat ***Recviemul pentru solişti, cor şi orchestră KV 626*** de W. A. Mozart, capodoperă monumentală neterminată, elaborată de compozitor înainte de trecerea la cele veşnice. Se spune că la cea de-a opta măsură din secţiunea *Lacrymosa*, mâna autorului s-a oprit pentru totdeauna. În perioada în care elabora această muzică funebră tulburătoare, compozitorul îi mărturisise discipolului său Franz Xaver Süssmayer: ”Ştiam că o scriu pentru mine”. Recviemul a fost terminat de Süssmayer, care a utilizat unele schiţe şi indicaţii legate de instrumentaţie, provenite direct de la maestrul său. Acesta cunoştea în detaliu procedeele componistice mozartiene, deoarece secţiunile adăugate de el (finalul la *Dies irae* şi integral *Sanctus, Benedictus* şi *Agnus Dei*) nu fac notă discordantă faţă de cele realizate de autor. Din acest punct de vedere, creaţia ne apare astăzi omogenă, bine construită. Pe parcursul desfăşurării ei, începând cu rugăciunea *Requiem aeternam* (*Odihnă veşnică*) din debutul lucrării şi până la ultima parte *Agnus Dei,* dirijorul, soliştii, întregul aparat orchestral şi corul s-au situat la cote înalte, realizând o interpretare impresionantă şi unitară, bazată pe aceeaşi viziune artistică şi estetică. Trebuie să menţionăm aportul cvartetului alcătuit din Irina Iordăchescu, Antonela Bârnat, Ionuţ Popescu şi Marius Boloş, interpreţi valoroşi, aflaţi într-o excelentă colaborare, care şi-au pus calităţile vocale şi ştiinţa cântului în slujba cerinţelor partiturii. Ascultând din nou *Recviemul* în re minor, am simţit că autorul tratează cu serenitate moartea, ca pe un simbolul al perisabilităţii vieţii, dar şi ca pe un nou început. Muzica sa ne apare în acelaşi timp clară şi secretă. Clară prin simplitatea arhitecturii sonore, prin evidenţierea armoniilor şi ritmurilor, prin utilizarea procedeelor polifonice (după modelul predecesorilor). Secretă prin frumuseţea liniei melodice, adeseori bazată pe motive scurte, misterioase, dar şi printr-o originală iluminare a frazelor. În versiunea pe care muzicienii de pe scenă au realizat-o sub bagheta maestrului Paul Nadler, am perceput sentimentul continuităţii, un elan emoţional neîntrerupt pe parcursul întregii desfăşurări, o viziune unificatoare în care pauzele dintre secţiuni au reuşit să lege părţile edificiului monumental (şi nu doar să le separe). Melodia corală *Lacrymosa, dies illa...* (cu acompaniament orchestral, în care sunt percepute motive de suspine la vioara întâi) a sunat dureros şi sublim până la ultima măsură unde este intonat cuvântul ”Amen”. Dualitatea viaţă-moarte – temă centrală în mitologia, în filosofia şi literatura tuturor timpurilor - este tratată de genialul compozitor în conformitate cu propria concepţie; muzica sa evocă serenitatea şi tristeţea la despărţirea de viaţă. În concertele de la Ateneu, testamentul muzical mozartian, de o impresionantă majestate olimpică, părea îndreptat spre regiuni sublime şi liniştite, situate departe de suferinţele pământenilor. Muzica sa constituie o pledoarie emoţionantă pentru viaţă, pentru frumos şi adevăr, învăluindu-ne, cum spunea compozitorul Tudor Ciortea cu ”o lumină incandescentă ce va străluci de-a pururi peste orice devenire”.

Carmen MANEA

Voci în recital

Când am fost sâmbăta 4 martie, la Sala mică a Ateneului Român, mi-am dat seama că alegerea făcută, pentru un început de primăvară, nu a fost deloc rea, întrucât acolo, m-am întâlnit cu muzica unor îndrăgiţi compozitori, faimoşi în ale vocii, şi cu câţiva aspiranţi la titlul de mari artişti (4 soprane, o mezzosoprană, un bas) şi o pianistă, care şi-au pus talentul, ştiinţa şi măiestria dobândită până acum, în slujba ei.

Deci, o seară cu compozitori ce şi-au câştigat de mult consacrarea, interpreţi care râvnesc la ea şi un subiect comun – iubirea, poate cel mai înălţător sentiment dintre toate, cu multiplele ei faţete (mă rog… cu o parte dintre ele).

Şi ascultându-i, pe măsură ce se succedau lucrările, am avut senzaţia că asist la o conversaţie pasională, dar şi timidă, duioasă, dar şi cinică, caldă, dar şi reţinută, tandră, dar şi vulcanică, între cel mai temperat instrument muzical – pianul –, şi poate cel mai cald instrument muzical – vocea umană –, conversaţie prin intermediul căreia, protagoniştii au încercat şi pe alocuri chiar au reuşit să desecretizeze fragmente din finele particularităţi ale pieselor în cauză. Concertul – recital în pofida asemănării cu o producţie mai elevată de şcoală, a fost spumos, agreabil şi interesant,

pentru că în el s-au auzit o varietate de timbre, de emisii, registre, rezonanțe, ambitusuri, efecte tehnice, subtilități ritmice, o varietate de voci: calde, aspre, grave, neuzate, sigure sau tremurate, puternice, reținute, voci ce au atacat unele cu siguranță acutele, altele cu eleganță sau sfială, notele din registrul grav. Am auzit voci frumos modelate de școală, dar și voci care beneficiau de nativă cutie de rezonanță, voci intuitive dublate de personalități artistice în plin proces de formare, sau deja bine definite. Am ascultat o pianistă, în persoana Innei Oncescu, care din fericire și-a depășit rolul de acompaniator – nu că ar fi ceva rău în el, mai ales dacă e bine făcut – învăluind și completând evoluțiile cântăreților cu parteneriatul cel deține de drept,

Inna Oncescu

fratele mai stufos al instrumentului, respectiv orchestra, oferindu-le astfel, pe lângă suport ritmic și siguranță tonală, o anume aură de spectacol. Ceea ce nu se întâmplă prea des, motiv pentru care o felicit.

Și chiar dacă s-au simțit și stângăcii, chiar dacă au fost și falsuri, acute nereușite sau țipate, decalaje de ritm sau alunecări sub ton, ele nu au umbrit aplombul și dăruirea cu care tinerii interpreți au dat viață unor partituri dificile și complexe, prezentate sub forma unui potpuriu alcătuit din creațiile compozitorilor Rossini, Șostakovici, Bellini, Britten, Mozart, Rahmaninov, Donceanu, Puccini și Debussy, etc..

Cât îi privește pe protagoniștii serii din 4 martie: sopranele Amaia Arrieta Vargas, Laura Balla, Daniela Bucșan, Mădălina Constantinescu, mezzosoprana Martiniana Antonie și basul Andrei Lucian Ionescu, pot spune că mi-au plăcut fiecare în felul lor, dar le-am apreciat în mod cu totul aparte pe Daniela Bucșan și Martiniana Antonie, care, pe lângă timbrul lor special, deschis, penetrant, ușor rece și cu o voce de cap frumoasă, la prima și deosebit de cald, amplu, cu un splendid vibrato, cu o stăpânire a glissanto-urilor dintre nuanțe opuse, ca și a jocului de scenă, la a doua, au demonstrat și evidente inclinații spre subtilități și performanțe în același timp. Iar duetul oferit de ele în final (din *Norma* de Bellini) a fost de-a dreptul minunat. Desigur, de lucru ar mai fi, mai ales la singura prezență masculină din concert, basul Andrei Lucian Ionescu, cu o voce bună dar puțin cam nesigură, pe care o văd evoluând în viitor, mai curând în muzica de cameră decât în Operă, dar, per total, îmbucurătoare a fost constatarea, că în școala noastră există potențial, voință, talent și chemare pentru muzica serioasă. Și tocmai asta a fost îndelung aplaudată de o sală arhiplină.

Doina MOGA

Violoncelistul Cornelius Zirbo – cumul de talent și pasiune

Ajunsă deja un punct de reper al orientării iubitorilor de frumos artistic către vibrațiile subtile ale artei sunetelor, stagiunea de marți seara găzduită de Sala mică a Ateneului Român a adus în fața melomanilor, în seara de 7 martie, un tânăr violoncelist reprezentativ pentru întreaga sa generație, acompaniat impecabil de către experimentata și extrem de apreciata Daniela Bădoi.

Încă elev – în clasa a XI-a – al Colegiului Național de Arte ”Dinu Lipatti” (la clasa profesorului Octavian Lup), Cornelius Zirbo face parte dintre cei 6 violonceliști selectați pentru al 3-lea sezon al Clasei internaționale de Excelență a lui Gautier Capuçon care are loc la Fundația Louis Vuitton din Paris, și, totodată, este laureat al unor prestigioase competiții precum Concursul Internațional de Violoncel “Antonio Janigro” (Croația), Concursul Internațional “Concertino Praga” (Cehia), Concursul Internațional “Young Virtuosos” (Bulgaria), la care se adaugă Concursul StreichWerk de la Berlin; în urma câștigării acestuia din urmă, Cornelius a devenit proaspătul deținător al unui violoncel STREICHWERK Domenico Montagnana.

Programul, extrem de dificil dar și de ofertant, pe care Zirbo l-a pregătit pentru recitalul din Sala mică a Ateneului, a cuprins lucrări în care virtuozitatea instrumentală constituie una din premisele de bază ale edificării demersului sonor, evidențiind ethosul dramatic dar și cromatica expresivă la nivelul tuturor parametrilor fonici. Parcurgând auditiv fiecare dintre cele cinci repere ale repertoriului propus – *Fantezia ”Moise”* (Variațiuni pe o singura coardă pe o temă de Rossini) aparținând lui Niccolò Paganini, *Sonata No.4 op. 102* în Do Major pentru pian și

violoncel de Ludwig van Beethoven, *Variațiuni pe o temă de Rossini* a lui Bohuslav Martinů, *Vocalise* op.34 de Serghei Rahmaninov, *Le Grand Tango* semnat de Astor Piazzolla – ca și bis-ul oferit (*Impromptu*-ul lui Alexander Arutunian), publicul a putut remarca amprenta puternicei personalități interpretative a lui Cornelius Zirbo, preocuparea pentru fiecare nivel structural al arhitecturilor sonore, pentru diversitatea reliefului dinamic și pentru agogica particularizată în funcție de specificul stilistic al partiturilor. A impresionat și continuitatea aproape perfectă a dialogului dintre violoncel și pian, cei doi parteneri

instrumentali evoluând în termenii unei sincronizări constructive; ca exemple strălucite în acest sens aş menţiona, integral, superba *Vocaliză* a lui Rahmaninov şi, în mod special, finalul *Tango*-ului lui Piazzola redat cu o vitalitate debordantă prin prisma acelui cumul de accente originale pe care nu mulţi interpreţi reuşesc să-l stăpânească şi să-l valorifice la maximum, precum duo-ul Cornelius Zirbo – Daniela Bădoi.

Pasiunea rostirii sonore, forţa dar şi echilibrul conferit, în general, adresării expresive în concordanţă cu atmosfera specifică fiecărei lucrări în parte, aplombul scenic şi energia motorică inteligent controlată sunt atribute care au caracterizat, în amănunt, traiectoria interpretativă de excepţie a tânărului violoncelist, motivându-ne dorinţa de a-l reasculta, cât de curând, în sălile de concert bucureştene. Nu înainte, însă, de a-i ura succes în afirmarea sa solistică pe cele mai relevante podiumuri internaţionale, în companii prestigioase, dornice să-i susţină ascensiunea într-o carieră cu care se identifică pe deplin!

Loredana BALTAZAR

Bijuterii muzicale la Ateneu

Publicul care a ales să petreacă seara de 8 martie la Ateneul Român, a avut privilegiul de a asculta un program de bijuterii muzicale oferit de pianista Ilinca Dumitrescu şi de invitatul ei special, fagotistul Vasile Macovei. Repertoriul ales pentru cele peste două ore de muzică a cuprins lucrări ale unor compozitori valoroşi din Europa, Asia şi America de Sud, selectate după un scenariu bine gândit. Seara muzicală de excepţie a constituit un omagiu adus primăverii în care, apreciaţii interpreţi au realizat cu măiestrie şi profesionalism o călătorie simbolică pe meridianele lumii. În debutul recitalului, pianista Ilinca Dumitrescu a prezentat ***Arabesca opus 18*** de Robert Schumann, lucrare înscrisă în seria capodoperelor compozitorului. Am admirat

Ilinca Dumitrescu

rafinamentul şi firescul cu care solista a evocat lirismul cuceritor, elanul sentimental precum şi profunzimea semnificaţiilor. Din ciclul ***Scene de pădure op. 82*** de Schumann, au fost selectate două creaţii contrastante din punctul de vedere al expresiei şi al conţinutului: ***Flori solitare*** şi ***Pasărea-profet,*** în care interpreta şi-a valorificat plenar fantezia şi calităţile artei pianistice. Prin intermediul tuşeului atent diferenţiat, precum şi al subtilelor modificări în domeniul dinamicii şi agogicii, aceasta a creat imagini muzicale pline de farmec şi culoare. Din dorinţa de a evoca muzical frumuseţile inegalabile ale primăverii, pianista a ales din ciclul ***Anotimpurile opus 37 bis*** de Piotr Ilici Ceaikovski: ***Cântecul ciocârliei* (Martie)** şi ***Ghiocelul* (Aprilie)**, în care a reliefat admirabil melodicitatea, nobleţea sentimentelor, dialogul temelor din diferite registre ale claviaturii, rafinamentul armonic şi modulaţiile originale.

A urmat un moment dedicat duo-ului fagot-pian, în care publicul a avut prilejul să asculte o transcripţie inspirată, realizată de Vasile Macovei: ***Aria lui Lenski*** din opera ***Evgheni Oneghin*** de Ceaikovski. Am admirat frumuseţea timbrală şi dozarea subtilă a nuanţelor de la fagot, măiestria cu care a fost redat discursul pianului, precum şi metamorfoza stărilor sufleteşti ale personajului întruchipat. Interpretarea ariei a evidenţiat calităţile celor doi muzicieni, precum şi colaborarea lor de excepţie realizată la nivel artistic şi conceptual. Din creaţia lui Edvard Grieg, am ascultat 4 lucrări din ciclul ***Piese lirice opus 43: Poem de dragoste*** (transcripţie pentru fagot şi pian de V. Macovei); ***În primăvară; Ciripit de păsărele; Fluturele*** (redate la pian). Vasile Macovei a realizat o variantă deosebit de expresivă a *Poemului de dragoste*, prin care a evidenţiat calităţile sale speciale: muzicalitatea generoasă, subtilitatea strategiilor de dinamică şi agogică, o sonoritate caldă, sensibilă chiar şi în momentele de culminaţie. Prestaţia sa de înalt nivel artistic s-a îmbinat firesc cu discursul pianistic. În piesele dedicate pianului, Ilinca Dumitrescu a încântat publicul prin frumuseţea şi prospeţimea imaginilor muzicale, dar şi prin diapazonul bogat al stărilor sufleteşti pe care le oferă muzica. Aceste mici poeme pentru pian, remarcabile prin nobleţea sentimentelor, prin cantabilitatea, bogăţia armonică şi claritatea formei, au fost redate cu dăruire, cu fantezie, cu graţie şi eleganţă. Din ciclul ***Flori opus 85*** de Jean Sibelius, pianista a ales două piese de factură romantică inspirate din tematica primăverii: ***Gura-leului*** şi ***Garoafa.*** Interpreta a reuşit să picteze în culori vii ori estompate imagini muzicale contrastante, pline de poezie sau de vigoare, în concordanţă cu viziunea compozitorului. În minunatul ***Cântec de primăvară opus 62 nr. 6,*** din ciclul ***Cântece fără cuvinte*** de Felix Mendelssohn-Bartholdy, domnia sa a evidenţiat cu măiestrie frumuseţea melodică, parcursul inedit al vocilor interioare, dar şi bogăţia sentimentelor pe care miniatura le exprimă. Aceeaşi gândire elevată, acelaşi rafinament expresiv l-am perceput şi în lucrarea ***Liliacul opus 21 nr. 5*** de Serghei Rahmaninov. Prima parte a recitalului s-a încheiat apoteotic cu ***Murmurul primăverii opus 23 nr. 3***, superbă creaţie a lui Christian Sinding. Tema delicată, dătătoare de speranţe din debutul lucrării, cunoaşte metamorfoze spectaculoase pe parcurs, când este prezentată în acorduri, în sonorităţi orchestrale. Artista a evocat cu multă dăruire şi fantezie diapazonul complex de stări

Vasile Macovei

sufleteşti prilejuite de anotimpul renaşterii, al tinereţii, al dragostei eterne.

Partea a doua a programului a cuprins creaţii valoroase ale unor compozitori români, dar şi lucrări ale unor creatori din alte zone geografice. Din creaţia lui Mihail Jora, pianista a redat integral **Suita *Joujoux pour Ma Dame* opus 7.** În cele cinci părţi ale suitei **:** ***Doamna mea; Doamna mea doreşte să asculte Stravinski; Un foxtrot pentru Doamna mea; În care se visează despre un colier de perle fine; Furtună într-un pahar cu apă,*** am admirat nobleţea expresivă, gândirea muzicală profundă a interpretei, precum şi prestaţia pianistică superioară, care îi permite să creeze un caleidoscop fascinant de imagini muzicale. Din Suita baletului ***Romeo şi Julieta opus 75*** de Serghei Prokofiev, Ilinca Dumitrescu a selectat ***Scenă, Dansul fetelor cu crini*** şi ***Dans de dimineaţă***, în care a evidenţiat cu măiestrie caracterul personajelor şi al tablourilor muzicale. Publicul a admirat prestaţia muzicală inspirată, dialogul plin de poezie şi culoare dintre motive şi energia debordantă din momentele culminative.

În continuare, fagotistul Vasile Macovei a prezentat ***Iconarul - Poemul unui zugrav de biserici***, creaţie complexă a lui Theodor Grigoriu. Şi de această dată, alături de calităţile de interpret, am apreciat aranjamentul realizat pentru fagot solo de distinsul muzician. Efortul artistic a presupus şi recitarea unor versuri, intercalate în trama muzicala. Intrepretul s-a achitat la cel mai înalt nivel în ambele ipostaze. A urmat ***Micul negru***, de Claude Debussy (în transcripţia lui Fernand Oubradous), piesă strălucitoare, plină de elan şi umor, pe care muzicienii au interpretat-o cu graţie, cu dezinvoltură şi vervă. Din creaţia lui Ion Dumitrescu, am ascultat ***5 Cântece aromâneşti*** (transcripţie pentru fagot şi pian de V. Macovei), lucrare originală, de anvergură instrumentală. Muzicienii au evidenţiatat caracterul expresiv al fiecărei piese în parte (în care se remarcă o subtilă îmbinare a melodiei cu caracter arhaic cu armonia funcţională, dar şi organicitatea construcţiei muzicale).

În secţiunea finală a recitalului, pianista Ilinca Dumitrescu a oferit publicului un buchet de piese scrise de compozitori din alte zone geografice. În cadrul celor ***2 Dansuri argentiniene*** de Alberto Ginnastera - ***Dansul frumoasei fete*** şi ***Dansul bătrânului văcar -,*** publicul a admirat capacitatea solistei de a întruchipa imagini sonore inedite, cuceritoarei sinceritatea exprimării. Prima piesă a impresionat prin lirism şi serenitate, iar cea de-a doua, prin pregnanţă ritmică, vitalitate şi strălucire. Lucrarea ***Lotusul alb*** a compozitorului uruguayan Carlos Giucci, i-a oferit solistei ocazia de a evoca o emoţionantă confesiune lirică, în care melodia şi acompaniamentul s-au aflat într-o perfectă simbioză. În ***Ţara lotusului*** a compozitorului britanic Cyril Scott, Ilinca Dumitrescu a evidenţiat cu rafinament şi fantezie melodia sinuoasă, presărată cu pasaje perlate şi cu glissando, precum şi originalitatea armoniei. În piesa compozitorului chinez Ren Guang ***Norii coloraţi acoperă luna,*** pe lângă frumuseţea discursului muzical, am apreciat poezia cântului pianistic şi gândirea elevată a interpretei. Seara muzicală de excepţie s-a încheiat cu trei piese din ciclul ***Păpuşi*** scrise de compozitorul brazilian Heitor Villa-Lobos: ***Mica blondină (Păpuşa de faianţă); Mica brunetă (Păpuşa din carton)*** şi ***Polichinelle,*** care au evidenţiat plenar paleta expresivă bogată, pianistica superioară şi virtuozitatea solistei. Artisticitatea de cel mai înalt nivel a celor doi interpreţi ne-a amintit cuvintele lui Hector Berlioz : ”Muzica este în acelaşi timp sentiment şi ştiinţă; ea cere celui care o cultivă, interpret sau compozitor, o inspiraţie naturală şi cunoştinţe care nu se dobândesc decât prin îndelungate studii şi profunde meditaţii”. La Ateneul Român, publicul a fost fascinat deopotrivă de bijuteriile muzicale (ale compozitorilor) şi de rafinamentul celor doi bijutieri de excepţie, Ilinca Dumitrescu şi Vasile Macovei.

Carmen MANEA

Cântece, chansons, “Alborada…”, muzică galantă la Ateneu

În seara zilei de duminică, 12 martie, Sala mare a Ateneului Român a găzduit un recital vocal-instrumental cu întrutotul acordat la momentul încheierii unei săptămâni, ca o concluzie liniştitoare, serenă – recital prezentat de soprana **Mădăna Stan** şi pianista **Mădălina Paşol**, cu un program din cele numite, pe drept, de popularitate. Deşi termenul şi-a mai atenuat din atractivitate, acţiunea sa *de facto* asupra publicului, benefică, a avut şi de această dată cel puţin două efecte: cel de încântare sonoră şi de spirit, precum şi cel de întreţinere a tangenţei la zona (mai) familiară a muzicii culte. Aşa s-a resimţit – în atenţia cu care a fost ascultat, dar şi în aplauzele generoase care l-au însoţit

Mădălina Stan

foto: RoZa Zah

– acest program de muzică franceză şi românească pus în mozaic din repertoriile verificate în timp, deja istorice! - ţinând de secolul XX şi de deceniile anticipatoare –, repertorii dedicate vocii acompaniate (lied, arie, chanson , cântec) şi pianului-solo.

Programul, articulat din mai multe *momente* dedicate vocii şi, alternativ, pianului, a debutat cu trei cântece de Reynaldo Hahn – două sentimentale („Paysage” şi „Si mes vers avaient des ailes” – cel din urmă, pe versuri de Victor Hugo, publicat fiind în *Le Figaro*, i-a adus repede notorietate compozitorului venezuelean, naturalizat apoi ca francez...) şi unul antrenant, desprins din atmosfera unor serbări elegante („Fêtes galantes” – pe versuri de Paul Verlaine) – care au pus în valoare sunetul cald al sopranei Mădălina Stan, personalizat de o anume fragilitate şi de un tremolo al vocii pregnant, parcă lucrat în a suna cât mai propriu zonei stilistice.

Al doilea *moment* a revenit pianului-solo, după o formulă încetăţenită prin care vocea se odihneşte iar pianul îşi arată propriile carate. În cele trei preludii (selectate din Caietul I.) de Claude Debussy: „Ce qu'a vu le vent de l'ouest" - „La fille aux cheveux de lin" - „Minstrels") – piese devenite în timp relevante (şi aproape obligatorii?) pentru un prag înalt de măiestrie pianistică – Mădălina Paşol a realizat o coregrafiere bine diferenţiată a unei complexităţi de stări – de la eterică reverie la agitaţie pasională –, parcurgând o largă scală coloristică într-o perfectă stăpânire a ritmurilor, mereu în impresionistă remodelare.

Tot la creaţia lui Debussy s-a oprit pentru a doua intrare în scenă şi soprana Mădălina Stan, care a interpretat cele trei cântece (de tinereţe... compuse în 1880-1882) „Mandoline" - „Nuit d' étoiles" - "Pierrot" cu graţie şi sunet luminos, uneori mai discret, alteori cu surprinzătoare etalări de virtuozitate… Aici, ca şi în toate momentele de acompaniament ale programului, pianista Mădălina Paşol a arătat o abordare de atentă complementaritate, printr-o corectă dozare sonoră în raport cu evoluţia vocală şi de conlucrare stilistică adecvat (subtil sau puternic) afirmată.

De la al patrulea *moment* din program, impresia că avem de a face cu *două mini-recitaluri* împletite a prins contur… Pentru continuarea *mini-recitalului de pian* Mădălina Paşol a ales din repertoriul de mare succes al instrumentului celebra "Alborada del gracioso" din Suita "Miroirs" de Maurice Ravel. Dincolo de ocazia etalării unei tehnici pianistice ireproşabile, "Alborada…" a fost o mostră de construcţie muzicală marcată de fantezie coloristică şi de bine regizată mişcare între tempo-uri schimbătoare, pianista proiectând sonor în mod firesc-virtuoz acel (aşteptat) *pian-harpă* ravelian(ă).

Prima parte a serii s-a încheiat în aceeaşi notă de muzică galantă: Mădălina Stan a încântat, cu graţia personală şi un plus de actorie, în prezentarea bine-cunoscutei piese "Les filles de Cadix" (versuri de Alfred de Musset) de Léo Delibes.

Mădălina Paşol

În partea a doua, cu excepţia celor trei cântece de Erik Satie – interpretate de soprană cu o potrivită subliniere a influenţei muzicii franceze de salon la finalul de secol XIX şi o (mai) convingătoare intrare în rolul de *divă* – programul a cuprins exclusiv lucrări româneşti. Unul din punctele culminante ale serii – prin exuberanta şi complexa desfăşurare pianistică – a fost marcat chiar în debutul părţii secunde: "Bourrée" din Suita op.10 pentru pian de George Enescu, devenită şi ea (împreună cu întreaga suită) o lucrare obligatorie pentru un pianist român de clasă concertistică, lucrare în care Mădălina Paşol a amplificat sonorităţile neoclasic-luminoase prin secvenţe de *quasi*-romantică implicare, care i-au şi personalizat interpretarea. La fel în "Toccata" de Paul Constantinescu – care, prin încrustarea motivelor folclorice în construcţia tumultuoasă a acestui (subintitulat) "Joc dobrogean", a devenit şi o redutabilă piesă de bis – cu care *mini-recitalul de pian* s-a şi încheiat…

Inspirată şi personalizată a fost şi interpretarea pe care soprana Mădălina Stan a dat-o celor două miniaturi vocale semnate de Carmen Petra-Basacopol ("O lăcustă" – pe versuri de Tudor Arghezi) şi Marţian Negrea ("Mugurii" – pe versuri de Lucian Blaga) – semn bun pentru intrarea în repertoriul de popularitate a creaţiei de gen româneşti. Pentru finalul *mini-recitalului* său, soprana s-a oprit la trei cântece din repertoriul bine cunoscut de marele public: două semnate de Tiberiu Brediceanu ("Floricică de pe apă" – "Vai, bădiţă, dragi ne-avem") şi cel care a punctat finalul (…dublu, prin repetare ca bis al) serii: "Ochii-albaştri-s drăgălaşi" de Eduard Caudella – într-o atmosferă de lirism folcloric, generând o vibraţie familiară şi de bună dispoziţie.

Carmen CÂRNECI-CAVASSI

Manifestarea artei din perspectivă dublă

Înveşmântat în purpura faimei sale şi înconjurat de învioratul mediu al admiratorilor, Christian Zacharias păşeşte în fruntea policefalului aparat orchestral cu stăpânire, măsură, echilibru şi prestigiu, pe scena Ateneului Român, în seara concertului simfonic din 16 martie. Nici o sclipire de zădărnicie formală în gestul său, nici o nesiguranţă în concepţia sa muzicală, nici un compromis de interpretare în realizările sale. Sinceritatea faţă de opera de executat, faţă de sine însuşi şi faţă de public, studiul temeinic al partiturii – în aşa fel ca aceasta să nu fie în timpul execuţiei decât un ajutor pentru memorie şi nu o piedică pentru gândire, au luminat sentimentul artistic al auditoriului.

Niciun tempo nu poate fi atât de rar şi niciunul repede atât de repede încât să nu mai poată fi recunoscută lucrarea muzicală. Tempo-ul este un element asupra căruia Christian Zacharias îşi îndreaptă minuţios atenţia, modificându-l pe alocuri fie metronomic, fie ca rost expresiv. Unele lipsuri de reliefare tematică în *Simfonia nr.91* de Joseph Haydn le retuşează prin pulsaţii aplicate amănunţit şi cu prudenţă, mai ales la instrumentele de suflat, dar fără a distruge vreodată echilibrul instrumental.

În deplină stăpânire a acestor daruri şi cunoştinţe, Christian Zacharias a avut o mişcare dirijorală sprintenă, elegantă, sugestivă şi imperativă, cu o mobilitate de „poignet" elegantă, cu o agerime de floretă, în contrast cu atenţia încordată a Orchestrei simfonice a Filarmonicii „George Enescu", pe parcursul *Simfoniei de cameră nr 2* de Arnold Schönberg.

Schönberg inovează nu printr-un melanj de surse, ci prin eliberarea întregii plaje de posibilităţi a tonalităţii. Dodecafonismul presupune ca toate cele douăsprezece note (la scara de semiton) să fie cântate o singură dată, într-o anumită ordine dictată de compozitor. Purificarea materialităţii fizice a sunetelor şi abstractizarea până la o eterică simbolică a imaginilor auditive dodecafonice, s-au infiltrat şi au filtrat concentrarea publicului.

Apariția dirijorului în postura solistică nu împiedică eleganța gestului, neastâmpărul continuu elocvent al mâinii stângi, o mobilitate care merge până la cochetărie, dar care ține orchestra încordată, o stimulează și izbutește interpretări superioare, interesante și întotdeauna personale.

Artistul a fost înarmat cu o uimitoare dexteritate tehnică și cu o matură concepție subiectivă a *Concertului nr.5 pentru pian și orchestră în Mi bemol major* de Ludwig van Beethoven. Sunt de netăgăduit șlefuirea tonului și claritatea prin care iradiază un puternic temperament, o clocotitoare și nobilă sensibilitate artistică, în care a fost scăldat și redat *Concertul* de Beethoven.

Se pare că un contemporan ar fi definit *Concertul nr. 5* ca "un împărat al concertelor de pian" și așa a rămas. Prin integrarea instrumentului solist în simfonie, prin densificarea orchestrației, printr-o scriitură pianistică ce urmărește în primul rând strălucirea și amploarea sonoră, Beethoven a creat o estetică ce putem socoti că a fost urmată de toată literatura de gen romantică și modernă, până în adâncul secolului XX.

Este de ajuns să amintim de debutul primei părți a *Imperialului*, care sparge tradiția introducerii orchestrale – de fapt expoziția temelor – printr-o cadență solistică ce rostogolește pe toată claviatura pasaje energice și fixează pilonii tonalității, pregătind prima temă, **momentul grandorii**, amplul *Allegro* animat de un suflu eroic.

Energie psihică, firește, care nu a fost însă nici de natură afectivă, nici de natură rațională. Ci un fluid de energie, un flux de forțe ce păreau să fi depășit elanul vital, de tumultuoase forțe ale naturii care au impresionat și uimit.

Nimic nu a putut diminua torentele de aplauze în care au fost primite rafinatele pagini de Haydn, Beethoven, sau exaltările ritmice din Schönberg!

Daniela CURCAN

În spiritul lui E.T.A. Hoffmann - la pian cu Aurelia Vișovan și Can Çakmur

O mare curiozitate ne-a provocat participarea la recitalul de duo pianistic susținut de tineri bursieri care

Aurelia Vișovan

lucrează la Universitatea de Muzică din Viena. Programul prezentat la sala mică a Ateneului Român a fost structurat în jurul unor idei și opinii ale lui E.T.A. Hoffmann (1776 – 1822), scriitor, compozitor și pictor german proeminent al secolului romantic. Ne-au fost oferite câteva lucrări care ilustrează concepțiile celebrului autor al romanului intitulat *Părerile despre viață ale motanului Murr.* E.T.A. Hoffmann, artistul polivalent care inițiază curentul romantic în literatura germană, a lăsat și câteva compoziții ce s-au bucurat de celebritate în epocă. Principiul său conducător era acela că viața poate fi guvernată de poezie și muzică. Era un mare admirator al lui J.S. Bach, îndeosebi pentru strictețea construcției sonore. Am putut contempla această însușire fundamentală a geniului bachian în interpretarea Aureliei Vișovan conferită capodoperei numită *Fantezie cromatică și fugă în re minor BWV 903.* Pianista și-a valorificat din plin pregătirea și experiența de clavecinistă, prin tratarea liberă, improvizatorică, dar totodată precis elaborată. Fuga a fost construită riguros, configurată cu etosul adecvat. Impresia de ansamblu a fost de rigoare și eleganță sobră, perfect integrată în stilul lucrării.

Sonata pentru pian la patru mâini în si bemol major KV 358 de W.A. Mozart s-a depănat sub veghea spiritului

Can Çakmur

hoffmannian, care admira la Mozart naturalețea expresiei. Cei doi interpreți au realizat o versiune firească, plăcută, de elevi premianți.

A urmat tânărul Can Çakmur cu *Sonata pentru pian nr. 1 în fa minor* de E.T.A. Hoffmann. Ne-a interesat cu deosebire partea a doua, *Adagio,* un coral cu atmosferă tainică, urmat de o serie de variațiuni, în care pianistul a demonstrat o tehnică rafinată, de școală foarte bună. Mișcarea finală, în schimb, a fost cam lipsită de maleabilitate și a evidențiat o expresivitate mai săracă.

Cu *Bilder aus Osten op. 66* de R. Schumann, opere târzii inspirate de poeziile maquam ale persanului Hariri, compozitorul a preluat de la Hoffmann însăși ideea de a compune muzică pentru pian solo cu suport poetic la bază. Sunt șase impromptu-uri în caractere și mișcări diferite, care au fost cântate acum cu puritate și candoare.

Programul s-a încheiat cu *Marea Fugă op. 133* de L. van Beethoven, varianta originală pentru pian la patru mâini, variantă despre a cărei existență am aflat acum cu mare bucurie. Prezența lucrării în programul patronat de personalitatea lui Hoffmann se legitimează prin faptul că E.T.A. a fost cel care l-a anunțat pe Beethoven, după lansarea Simfoniei V-a, arătând că aceasta are un caracter profetic, iar Beethoven este nu doar un mare clasic, ci și primul compozitor romantic. Gradul înalt de complexitate a lucrării a ridicat nivelul întregului recital, dându-i o încheiere monumentală.

Câteva cuvinte se impun cu privire la arta interpreților. Aurelia Vişovan, produs al şcolii clujene şi cu studii vieneze în ultimii şapte ani, este deja o muziciană împlinită, cu multiple resurse stilistice. În plus, are o foarte bună capacitate de a gestiona performanța publică prezentând spectatorilor lucrările şi concepția programului în mod liber, firesc. Can Çakmur este, la cei 20 de ani ai săi, un elev foarte bun, cu şcoală temeinică. Mai are nevoie încă de timp pentru a se maturiza şi a-şi deschide canalele de sensibilitate şi comunicare afectivă către public.

În ansamblu, am asistat la o seară plăcută, organizată pe o idee centrală generoasă, oferită de doi artişti tineri, cu educație muzical-instrumentală foarte bună, de la care aşteptăm realizări notabile în viitor.

Lavinia COMAN

Concert de pian la patru mâini în dialog cu două voci de soprane

Recitalul de pian la patru mâini, susținut de **Remus Manoleanu** şi fiul său, **Roman Manoleanu**, a atras atenția multor melomani invitați în 28 martie la sala mare a Ateneului Român. Argumentul principal ar putea fi renumele interpretului, precum şi afişul care defineşte componența formației şi repertoriul abordat, adică cel al unui program divers, oferind ascultătorilor un periplu muzical foarte bogat şi fantezist, cu direcții stilistice divergente. Pentru spectatori, traseul sonor sugerează parcurgerea unor itinerarii care ne conduc de la muzica iberico-mexicană la jazz-ul american şi prelucrări ale jocurilor țărăneşti din Ardeal sau de la valsurile romantice vieneze la muzica spaniolă, preluată de pe scena lirică spaniolă cu nuanțare veristă. Atrăgător totodată şi numele compozitorilor selectați pentru audiție: Agustin Lara, Leroy Anderson, Constantin Silvestri - Bela Bartok, Johannes Brahms, Manuel De Falla, justificând preocupările interpretative şi solistice ale celor doi interpreți reuniți pe spațiul claviaturii unui singur pian.

Pentru cei care îşi doresc surprize, derularea programului cu muzică de Brahms preluată din cele două opusuri ale marelui compozitor, ***Liebes lieder und walzer***, au rezervat un şirag de melodii şi ritmuri destinate cuplului pianistic, în care partenerii au dezvoltat un dialog multiplu de imagini, impulsuri, tempouri sentimentale, pitoreşti sau descriptive. Iată ocazia principală a confruntărilor interpretative, expresive şi replici ale acestor miniaturi concertante bine echilibrate în timp de interpreți. La ceea ce numeam "surprize" trebuie să relatăm că în specificarea titulaturii de "valsuri" pianiştii au fost însoțiți, pentru "cântece", de sopranele **Stanca Maria Manoleanu** şi **Bianca Luigia Manoleanu**. În oglindirea scenică, este vorba de diversitatea tematic-muzicală a unei familii armonios alcătuite: soprana Bianca Luigia Manoleanu, pianistul Remus Manoleanu, ca profesionişti cu experiență, părinți formatori, şi cei doi urmaşi, în vocație şi carieră, Stanca Maria şi Roman Manoleanu.

În stagiunile actualității, am ascultat pe aceeaşi scenă şi un alt cvartet de muzicieni, aparținând familiei Marin Cazacu - două violoncele, flaut, vioară - pentru care antanta este tot un principiu de reunire a prestațiilor artistice. Fireşte, reuniunea familială are multe câştiguri în universul muzicii, de-a lungul timpurilor, iar satisfacțiile noastre țin seamă de aceste valori artistice, spirituale şi emoționale. Este adevărat, „casa artelor", Ateneul Român, găzduieşte, lansează şi promovează astfel de seri pline de armonie, descoperindu-ne mereu noi adevăruri sentimental estetice. Seara dăruită nouă de către cei patru membri ai familiei Manoleanu este, din această perspectivă, un model care merită prețuirea melomanilor ce le-au dăruit cu spontaneitate multicolorele buchete de flori ale primăverii acestui final de martie.

Grigore CONSTANTINESCU

Recital aniversar Nicolae Maxim - 80

Filarmonica George Enescu din Bucureşti l-a sărbătorit marți, 28 martie 2017, pe unul dintre prestigioşii muzicieni ce a făcut parte din orchestra instituției de-a lungul timpului. Este vorba de flautistul Nicolae Maxim, angajat al Filarmonicii peste cinci decenii, începând cu anul 1961.

Format în cadrul Conservatorului bucureştean la clasa profesorilor Petre Giugaru, Alexandru Nicolae şi Vasile Jianu, Nicolae Maxim, distins cu Ordinul Meritul Cultural clas I, a fost numit încă primii ani de activitate prim-flautist având şansa de a evolua sub bagheta unora dintre cei mai celebri dirijori români şi străini ce s-au aflat la pupitru Filarmonicii în ultima jumătate de veac, începând cu George Georgescu.

Cu o activitate în care s-a remarcat şi ca un bun interpret al muzicii de cameră în ansambluri precum Trio Baroc, Trio Romantica, Grupetto, Concordia, cvintetele de suflători ale Filarmonicii George Enescu, Orchestra de Cameră Virtuozii sau Orchestra de Cameră Bucureşti condusă de Ion Voicu, Nicolae Maxim s-a impus ca unul dintre flautiştii de primă mărime membri ai orchestrelor simfonice bucureştene şi nu

numai. De asemenea, acesta este şi un constant susținător al muzicii româneşti, de-a lungul timpului abordând un repertoriu ce a cuprins lucrări aparținând mai multor generații de compozitori, de la cea pre-enesciană reprezentată printre alții de Eduard Wachman şi Eduard Caudella, la importantele opusuri ale lui George Enescu, şi partituri ale reprezentanților generației post-enesciene, de la Paul Constantinescu şi Mihail Jora la Dimitrie Cuclin. Nu în ultimul rând, Nicolae Maxim, inițiator în ultimii ani a două serii de recitaluri camerale dedicate profesorilor Vasile Jianu şi Petre Elinescu, fondatori ai şcolii româneşti moderne de flaut în cadrul Conservatorului bucureştean şi remarcabili compozitori şi respectiv unora dintre cei mai importanți dirijori cu o bogată activitate creatoare precum Constantin Silvestri, Theodor Rogalski, Mihail Andricu, Doru Popovici, Constantin Arvinte, Cristian Brâncuşi, are în repertoriu şi o listă impresionantă de opusuri aparținând reprezentanților muzicii autohtone precum Ludovic Feldman, Stan Golestan, Mircea Chiriac, Mircea Istrate, Aurel Stroe, Anatol Vieru, Ştefan Niculescu, Remus Georgescu, Sorin Vulcu, Violeta Dinescu, Doina Rotaru, Liana Alexandra, Laura Manoloche, etc.

foto: RoZa Zah

În semn de apreciere pentru întreaga sa activitate şi pentru jumătatea de veac petrecută în cadrul instituției, Filarmonica George Enescu i-a programat în actuala stagiune un recital aniversar lui Nicoale Maxim, ce a marcat astfel 55 de ani de activitate artistică şi opt decenii de viață. Acesta a fost însoțit pe scenă de unii dintre vechii săi colegi precum violistul Ştefan Gheorghiu, actualmente director al CREDIDAM şi preşedinte al UCMIR, şi pianistul Iosif Ion Prunner, în prezent dirijor al Corului Filarmonicii, dar şi de muzicieni din generațiile mai tinere precum flautiştii Alin Apetroaie şi Ciprian Patriche, foşti studenți ai profesorului Nicolae Maxim în cadrul Universității Transilvania din Braşov, actualmente şefi de partidă în cadrul Filarmonicilor din Iaşi şi Braşov sau contrabasistul Sândel Smărăndescu, fost membrul al Filarmonicii bucureştene şi în prezent şef de partidă în cadrul Orchestrei Naționale Radio.

După ce prin primele lucrări din program, *Arioso* şi *Presto* pentru flaut şi pian de Johann Joachim Quantz şi Suita *Albrecht Imbescheid* pentru trio de flaute de Joseph Haydn au purtat publicul în atmosfera senină şi galantă a primelor decenii ale clasicismului muzical, seara a continuat aproape exclusiv cu opusuri aparținând compozitorilor români. Mai întâi, pianistul Iosif Ion Prunner a interpretat *Noctura pe o temă moldovenească* de Dinu Lipatti, într-o versiune ce a surprins deopotrivă dificultatea tehnică a partiturii dar şi respirația melodică profund românească dar ancorată într-un limbaj sonor modern specific primei jumătăți a secolului trecut.

Sonoritățile inspirate de folclorul autohton au continuat să domine ambianța şi în următorul moment al serii, când Nicoale Maxim a oferit o interpretare de înaltă ținută artistică a *Preludiului pastoral* pentru flaut solo de Mircea Basarab, în care s-au detaşat agilitatea tehnică a protagonistului şi capacitatea sa de a sublinia nuanțele timbrale ale partiturii ce sugerează de multe ori sonorități apropiate de cele ale unor instrumente populare româneşti.

Asemenea unei punți dintr-o structură formală muzicală, *Dansul fluturilor* pentru pian de Enrico Mezzetti, muzician cu origini italiene strâns legat de lumea artistică ieşeană unde în calitate de profesor la Conservator a fost un promotor al muzicii clasice şi romantice în oraşul moldav, a făcut trecerea spre lucrările din program propuse din zona muzicii contemporane. Astfel, a putut fi ascultat opusul *Jocuri VI* într-un aranjament pentru flaut, violă şi contrabas, în care Nicoale Maxim, Ştefan Gheorghiu şi Sândel Smărăndescu au realizat o variantă interpretativă dinamică, în care au fost subliniate complexitatea procedeelor de tehnică instrumentală utilizate şi a liniilor melodice unde de multe ori sonoritățile tipice folclorului românesc se suprapun cu fine aluzii la muzica tradițională americană.

A urmat apoi lucrarea *Flori în fereastră* pentru flaut solo de George Balint în care Alin Apetroaie a subliniat cu inteligență structura melodico-armonică aparte a opusului ce se înscrie în stilistica specifică lui George Balint, compozitorul realizând şi aici o fascinantă adaptare a melodiilor de sorginte folclorică la rigorile limbajului modern fără a pierde caracterul acestora.

După ce au mai fost interpretate *Melopeea* pentru trio de flaute de Liviu Glodeanu, figură marcantă a generației sale ce s-a impus prin robustețea muzicii pe care a creat-o în care coexistă armonios atitudinile modern-novatoare şi sonoritățile inspirate de folclorul transilvănean şi *Divertisment rustic* de Vasile Jianu, adaptat pentru cvintet

By RoZa Zah

alcătuit din trei flaute, violă şi contrabas, muzica instrumentală a lăsat locul, pentru ultima parte a programului serii, muzicii corale. Pe scenă a urcat Corala din Fălticeni, condusă de dirijoarea Angela Focşa, aceştia fiind reprezentanții oraşului natal al lui Nicolae Maxim, sărbătoritul serii. Cu un prestigiu câştigat atât la nivel național cât şi internațional, Corala din Fălticeni, la pupitrul căreia s-a aflat la mijlocul veacului trecut Ioan D. Chirescu, a prezentat un program ce a cuprins pe de o parte piese din repertoriul internațional precum *Iubita mea, Ştii trandafirul* de Guillaume Costeley sau *Ave Maria* de Tomas Luis da Vittoria, iar de pe alta lucrări din repertoriul românesc ca *Lasă mândră că-i vedea* de Liviu Borlan, în care ansamblul coral a demonstrat un bun nivel artistic, o sonoritate plină, bine dozată şi o interesantă versatilitate stilistică.

Un moment deosebit l-a constituit interpretarea unor

fragmente din lucrarea *File de acatist* de Carmen Petra Basacopol de către tânăra soprană Mateiana Anichiforesei ce l-a avut alături chiar pe flautistul Nicolae Maxim, într-o frumoasă colaborare între generații și într-o simbioză aparte între glasul catifelat și cristalin al vocii și sonoritatea ce a căpătat nuanțe serafice a flautului care au condus asistența spre o metaforică rugăciune adresată Divinității.

De altfel, atmosfera ce amintea de apropiatele Sărbători pascale s-a păstrat și în următorul moment al serii în care în sală a răsunat lucrarea *Doamne, buzele mele* de Gavril Musicescu, pentru ca în final registrul să se schimbe prin sonoritățile pieselor *Foaie verde de mohor* de D. D. Botez și *Ca la noi la Fălticeni*, adaptarea pentru cor de Constantin Arvinte, ce au reamintit de farmecul melodiilor populare din zona Moldovei, de unde provine și Nicolae Maxim.

foto: RoZa Zah

Încheiat într-o atmosferă festivă la care a contribuit și Corala de la Fălticeni, recitalul aniversar al flautistului Nicolae Maxim a demonstrat că muzicienii români sunt încă apreciați de public și că un eveniment muzical de ținută poate fi realizat cu succes și cu un program aproape în totalitate alcătuit din lucrări ale diferiților compozitori români, reprezentanți ai muzicii secolului XX și chiar ai muzicii contemporane.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Concursul Național de Compoziție și Interpretare Muzicală „Mihail Jora" 2017

Ateneul Român a găzduit în data de 27 martie Gala laureaților Concursului de Compoziție și Interpretare Muzicala „Mihail Jora". Ajuns la a XXVII-a ediție, acest concurs, susținut de *Societatea Muzicală* (președinte George Butunoiu) și Universitatea Națională de Muzică București, s-a adresat tinerilor interpreți și compozitori din România și Rep. Moldova sau străini care studiază la universități din țară, cu vârsta cuprinsă între 18 - 30 de ani, respectiv 32 de ani pentru secțiunea Compoziție. Începând cu acest an s-a organizat și Concursul *„Mihail Jora Lyceum"* pentru elevi.

Din juriu au făcut parte profesori, membri ai Consiliului de Onoare al Concursului, personalități ale vieții muzicale, reprezentanți ai organizatorilor.

Gala a fost prezentată de Dragoș Călin, director Artistic, și Norela Costea, director Executiv *Societatea Muzicală* și a debutat prin acordarea de către tinerii laureați a Diplomelor de recunoștință sponsorilor secțiunilor lor. Catena a sponsorizat și în acest an Secțiunea *Pian*, unde câștigători au fost Cadmiel Boțac (Premiul I) și Diana Maria Petrache (Premiul II). Iată care au fost și ceilalți laureați, cu mențiunea că la secțiunile *Compoziție muzicală* și *Violoncel* Premiile I nu s-au acordat: secțiunea *Compoziție*: *„D'ale carnavalului"* - operă comică de cameră, compozitor: Sebastian Țună (Premiul II), secțiunea *Vioară*: Andra Lucia Andrei (Premiul I) și Valentin Șerban (Premiul II), secțiunea *Violoncel*: Octavian Lup (Premiul II), secțiunea *Canto*: Mihai Urzicană, tenor (Premiul I) și Antonia Cosmina Stancu, mezzo-soprană (Premiul II). Recitalul acestora a fost deschis de trei scene din *„D'ale carnavalului"*, opera comică de cameră semnată de Sebastian Țună, lucrare interpretată de Ansamblul de Muzică Contemporană *Profil*, condus de Alexandru Petrovici.

Printre compozitorii care au figurat în programul galei și în repertoriul tinerilor muzicieni s-au numărat Johann Sebastian Bach, Camille Saint-Saëns și George Enescu, acompaniamentul pianistic fiind asigurat de Clementina Ciucu, Raluca Ouatu, Alexandru Petrovici și Maria-Luiza Velciu. Remarcabil este faptul ca *„Societatea Muzicală"* va organiza special pentru acești tineri talentați Turneul Laureaților Concursului *"Mihail Jora"* 2017 - 2018. Iată programul concertelor din acest an: cu Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici" din Chișinău (mai, Rep. Moldova), Institutul Italian de Cultură din Copenhaga (septembrie, Danemarca), St. Martin-in-the-Fields (septembrie, Londra, Marea Britanie), Cairo Opera House (octombrie, Cairo, Egipt). Totodată, a stabilit parteneriate cu filarmonici din țară și din Republica Moldova, care oferă drept premii speciale laureaților posibilitatea de a evolua în stagiunile simfonice sau camerale și le vor organiza concerte și recitaluri publice și private în țară și în străinătate.

Inițiat cu peste un sfert de secol în urmă, cu ocazia centenarului nașterii marelui muzician român, de către Prof.Univ.Dr. D.H.C. Grigore Constantinescu, reputat muzicolog și președinte al Uniunii Criticilor Muzicali "Mihail Jora", concursul i-a avut printre laureați pe unii dintre cei mai talentați tineri muzicieni români. Din 2015, Președintele concursului este Conf.Univ.Dr. Dragoș Călin, muzicolog și pianist, cadru didactic la UNMB, director al Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic din prestigioasa instituție. *„Un merit deosebit al acestui concurs este promovarea tinerilor muzicieni prin oportunitățile pe care le oferă recitalurile și concertele, avându-i ca soliști, cu instituții prestigioase de profil de la noi din țară"* – spunea Prof.Univ.Dr. Diana Moș, rectorul Universității Naționale de Muzică București. (Foto: **Cristina Ardelean**)

Oana GEORGESCU

Concertul celor trei tenori

Deşi rădăcinile operetei autohtone au precedat instituţionalizarea acestui gen muzical în România, abia de anul acesta Teatrul Naţional de Operetă şi Musical “Ion Dacian” se bucură din nou de statutul unei instituţii independente. Însă Teatrul nu beneficiază, încă, de un spaţiu scenic personalizat, care să-i satisfacă necesităţile spectaculare în primul rând prin calitatea acustică absolut indispensabilă oricărei reprezentaţii de acest gen, şi nu în ultimul rând prin existenţa unei ambianţe generoase, a unui spaţiu de joc modulant care să se preteze unor tipologii variate ale acestui demers sonor, formulat în integralitatea sa pluriartistică.

Cumulând oferte atractive pentru toate gusturile publicului larg, lunile martie şi aprilie au creionat, pentru Teatrul Naţional de Operetă, imaginea unei multitudini de evenimente: în 26 martie un spectacol de muzică de film şi musical, în 1 aprilie musicalul *London - A new story*, apoi, în 9 aprilie, *Gala de Operetă şi Musical*, pentru ca, în cele din urmă, seara de 23 aprilie să aducă pe scenă opereta ”*Victoria şi al ei husar*”. Remarcabilă revigorare repertorială, datorată unui elan imprimat cu talent şi perseverenţă de către managerul general interimar al instituţiei, cunoscuta solistă vocală Bianca Ionescu-Ballo.

foto: Marius Vâjoaica

Andrei Pleşca, Bogdan Lupea, Ionuţ Vîrban

Prima manifestare din această serie, şi, totodată, primul concert susţinut – de la reînfiinţarea Teatrului – de către tinerii solişti ai acestuia, acompaniaţi de Orchestra aflată sub bagheta experimentatului dirijor şi compozitor George Balint, a avut loc în 12 martie, pe scena Palatului Copiilor, protagoniştii serii fiind Andrei Pleşca, Bogdan Lupea şi George Ionuţ Vîrban.

Repertoriul propus de către cei trei tenori – o replică românească a celebrilor Pavarotti-Carreras-Domingo – a cuprins arii celebre de operetă, canzonette şi musical, valorificând din plin disponibilităţile vocale, talentul şi forţa lor expresivă. *Uvertura* din opereta *Lăsaţi-mă să cânt* de Gherase Dendrino şi *Intermezzo* din opera *Cavalleria Rusticana* de Pietro Mascagni au realizat coperta, respectiv puntea exclusiv instrumentală dintre veritabilele “şlagăre” ale veacului trecut precum ariile “*Sărmane lăutar*” (din opereta *Lăsaţi-mă să cânt* de Gherase Dendrino), “*Floare albă, mi te-a aruncat în drum*” (din opereta *Ana Lugojana* de Filaret Barbu), “*Gânduri*” (din opereta *Lysistrata* de Gherase Dendrino), “*Recondita armonia*” (din opera *Tosca* de Giacomo Puccini), “*Tu eşti iubirea mea*” (din opereta *Ţara Surâsului* de Franz Lehar), “*Maria*” (din musicalul *West Side Story* de Leonard Bernstein), “*Te voi răpi la noapte*” (din opereta *Secretul lui Marco Polo* de Francis Lopez), “*Rossignol de mes amours*” şi “*Mexico*” (din opereta *Le chanteur de Mexico* de Francis Lopez), “*Muzica*” (din opereta *Valurile Dunării* de George Grigoriu) şi canzonettele “*Granada*” (Agustin Lara), “*Non ti scordar di me*” şi “*Torna a surriento*” (Ernesto De Curtis), “*Dicitencelo vuie*” (Rodolfo Falvo), “*Funiculi, funicula*” (Luigi Denza), “*O sole mio*” (Eduardo di Capua), alături de romanza “*No puede ser*” (din zarzuela *La Tabernera del Puerto* de Pablo Sorozabal).

Ionuţ Vîrban

foto: Marius Vâjoaica

Gestica precisă, dar sugestivă, a lui George Balint a ghidat atent membrii orchestrei pe tot parcursul concertului, construind, aproape fără pauze, un edificiu sonor ofertant, prin intermediul căruia Andrei Pleşca, Bogdan Lupea şi George Ionuţ Vîrban s-au remarcat – şi individual, dar şi în trio, conferind strălucire şi căldură fiecărei piese. Lirismului şi cantabilităţii generoase a ariilor – virtuţi ce le-au impus, de-a lungul timpului, ca repere de referinţă în alcătuirea unui repertoriu cu alură romantică, de mare popularitate – li s-au adăugat melodicitatea extrem de accesibilă şi energia exuberantă a canzonettelor, completând structura infailibilă a unui program absolut relaxant şi inteligibil pentru toate categoriile de vârstă. Tradusă prin ropote prelungite de aplauze, bucuria

George Balint

foto: Marius Vâjoaica

foto: Marius Vâjoaica

numerosului auditoriu de a fi părtaş acestui act artistic de calitate s-a răsfrânt, în mod special, asupra evoluţiei de excepţie a celui mai tânăr interpret: George Ionuţ Vîrban, care, de altfel, la sfârşitul lunii martie avea să obţină şi Premiul revistei "Actualitatea Muzicală" pentru deosebitele calităţi vocale şi interpretative, dăruirea şi profesionalismul în abordarea artei lirice.

Aşteptând cu deosebit interes următoarele producţii ale Teatrului, dorim întregii sale echipe, cât de curând, să se regăsească într-un cadru arhitectonic propriu, un spaţiu adecvat pe care continuatorii tradiţiei culturale româneşti îl merită cu prisosinţă! (Foto.

Loredana BALTAZAR

Sub semnul Clasicismului vienez

În compania Orchestrei de Cameră Radio, dirijorul german Christoph Adt se arată, o dată în plus, a fi un stilist impecabil în zona clasicismului muzical vienez. L-am urmărit recent, la sfârşit de februarie, dar şi cu ani în urmă. Este un obişnuit al sălilor noastre de concert; colaborează de ani buni cu pianista Dana Borşan, cu Orchestra de Cameră Radio; este colectivul simfonic cameral care a evoluat de o manieră cu totul îmbucurătoare în ultimele stagiuni. Muzica lui Joseph Haydn îi este structural apropiată acestui erudit muzician; descoperă latura simfonică a uverturii oratoriului *Revenirea lui Tobias*; lucrare cu totul inedită în circuitul vieţii noastre muzicale. Adt ştie a lumina, a valorifica strălucirea solourilor instrumentale ale simfoniilor de tinereţe ale autorului, lucrări pitoresc intitulate *Dimineaţa* şi *Amiaza*. Ştie a le reda prospeţimea spirituală, claritatea, entuziasmul mobilizator ce fortifică structurile discursului simfonic.

Christoph Adt

Ne aducem aminte, în compania O.C.R. Dana Borşan a imprimat, cu ani în urmă, o integrală a concertelor mozartiene; prima de acest fel realizată la noi, inclusiv în partea de Est a continentului european. Experienţa acumulată este uriaşă; se observă în felul în care este gândită construcţia de ansamblu, în felul în care este concepută şi realizează, pe întregul acesteia, sonoritatea *Concertului în sol major nr. 17*. De la funcţia fiecărui sunet în parte la comunicarea întregului, sentimentul stabilităţii este dominant. Este imaginată acea sonoritate ce propulsează antrenul interior, stenic-comunicativ al acestui captivant opus ce aparţine *Rococo*-ului vienez de sfârşit de secol XVIII. Este indusă cu temei senzaţia că această pagină concertantă nu poate fi oferită decât în acest unic fel. Spiritul galant dispune aici de acurateţe şi plasticitate, de o substanţialitate expresivă ce nu trădează natura solară a acestei creaţii.

De altfel, trebuie observat, sunt ani buni de când pianista Dana Borşan formează un cuplu absolut eficient al unei colaborării concertante cu dirijorul Christoph Adt. Este o încredere reciprocă bazată pe respectul aceloraşi

Dana Borşan

valori ale muzicii.

A fost un moment pe care, cu drept temei îl consider cu totul luminos, cu totul întremător, al actualei stagiuni din Studioul de Concerte din str. Berthelot.

Dumitru AVAKIAN

Clipúri interogative

Celălalt mie-însumi, simţit ca străin, cum rămânem singuri, cum mă întreabă ceva. Mă intrigă faptul că niciodată nu e mulţumit (sătul), părând chiar, uneori, că nici nu-mi aude încercarea unui răspuns, căci nu se opreşte din întrebarea sa, pusă şi repusă, când la fel, când altfel. Dificultatea vine din faptul că nu mă întreabă *negotios*, despre lucruri cotidiene şi lesne inteligibile. Nu, el mă întreabă *otios*, taman despre nelucruri, adică despre rosturi ascunse, intangibile ca lucruri, având ca obiect fiinţa ce sunt în şi ca sine. Tot întrebându-mă astfel mă suspendă din timpul lucrativ, punându-mă imperativ pe gânduri. Cum i-aş putea răspunde pe de-a-ntregul? Iar dacă nu, cum să-i acopăr rostirea astfel încât să nu-l mai aud, să-mi pară că tace? (G. B.)

Valentin Gheorghiu la moment aniversar

În a treia săptămâna a lunii martie, personalitatea care a focalizat interesul melomanilor a fost cea a pianistului şi compozitorului Valentin Gheorghiu. De-a lungul evenimentelor menționate în viața muzicală bucureşteană, subliniem sărbătorirea împlinirii, în 21 martie, a celor 89 de ani de existență ai artistului. Prilejul acestei sărbătoriri a fost pus în valoare de Stagiunea Radiodifuziunii Române. Bogata discografie a artistului s-a întregit în ultimul an cu un eveniment interpretativ de valoare maximă, editat la Casa Radio, în care Valentin Gheorghiu este interpretul principal: "Cvintetul op. 44" de Robert Schumann, în colaborare cu Cvartetul "Voces" şi "Cvintetul cu pian, op.29" de George Enescu, capodoperă înregistrată în studio în 1981 de Valentin Gheorghiu şi o formație întregită cu Ştefan Gheorghiu, George Nicolescu, Valeriu Pitulac, Aurel Niculescu. Momentul aniversar de acum a fost şi cel al lansării acestui prestigios disc. Subiectul recitalului din seara de ieri cuprinde lucrări pentru pian la patru mâini sau două piane, interpretate de Valentin şi Roxana Gheorghiu. Lucrările au fost alese din prezențele concertante ale celor mai recente stagiuni, cu lucrări de Franz Schubert, Maurice Ravel, Serghei Rachmaninov. Schimbări de stare emoțională, de la fantezia şi muzica de vals schubertiană, pe care cei doi o îndrăgesc mult, la tensiunile rachmaninoviene ale Suitei de pian şi limpezimea de cristal raveliană ne-au lăsat să intrăm într-o lume de vis, sentimentală, transparentă şi iluzorie. Interesantă şi convingătoare această formație pentru pian la patru mâini care, aşa cum remarca o cronică de după concertul susținut în sala Conservatorului din Luxemburg, există „în viață şi în muzică", Valentin Gheorghiu împreună cu pianista Roxana Gheorghiu, soția artistului. Sunt recitaluri apreciate pretutindeni, în țară sau în Europa, oferind o bogată, dar mai puțin cunoscută literatură pianistică, oferită publicului de marele artist cu o măiestrie care depăşeşte spectaculos numărul anilor.

foto: Virgil Oprina

Informațiile aduse acum în atenția celor care îl admiră, numărul imens de ecouri apărute în cariera sa interpretativă, începută acum opt decenii, nu pot fi concentrate pe un spațiu jurnalistic restrâns fără pericolul aridității enumerărilor, mai puțin accesibile pentru cei care, an de an, au urmărit concertele lui Valentin Gheorghiu, atraşi acum de muzica pe care ne-a dăruit-o în această reîntâlnire din Sala Radio. Încheiem consemnarea acestui periplu cu semnătura criticului francez Olivier Alain în paginile jurnalului "Le Figaro" din Paris, consemnare care, în 1959, arăta încrederea în strălucita carieră ce avea, aşa cum am văzut, să urmeze: *„Valentin Gheorghiu este un mare pianist. Largile sale posibilități, dinamismul resurselor sale dăruiesc interpretărilor o impunătoare arhitectură..."* Iar publicistul muzical Jacques Feschotte adaugă într-un articol al său: *„Valentin Gheorghiu trebuie situat printre cei dintâi interpreți ai timpului nostru. Țara în care au văzut lumina zilei marele Enescu şi Dinu Lipatti poate să fie cu îndreptățire mândră de el... "*

Grigore CONSTANTINESCU

RADIO ROMÂNIA MUZICAL – 20 DE ANI

Văd acest moment ca pe o seară a triumfului. A triumfului valorilor: MUZEUL NAȚIONAL COTROCENI, RADIO ROMÂNIA MUZICAL.

Repere cu rezonanța amplă a autenticității, cu contribuții importante la istoria culturala a României, embleme ale aspirației permanente către civilizație, către impunerea unei staturi egale cu cele ale valorilor europene şi universale, cele două se afirmă - **Muzeul** şi implicit Salonul Alb, aşa cum este denumită Sala „Cerchez", unde ne aflăm acum, **Radio România Muzical -** ca două statornice construcții, în care ARTA şi TIMPUL îşi depăşesc dimensiunile.

Mai tânărul Radio România Muzical se află deci la el acasă în acest generos spațiu în stil neoromânesc.

De multe ori am fost întrebată de ce Societatea Româna de Radiodifuziune a inființat postul România Muzical.

Răspundeam invariabil: a fost inființat ca un instrument al stării de normalitate pentru o societate aflată într-o avidă căutare de sine; a fost inființat ca o nevoie de recuperare a unei perioade în care multor valori autohtone le era blocat accesul la microfonul Radioului, totodată, ca o deschidere nelimitată către lumea europeană si universală; a fost inființat pentru a oferi publicului meloman, intr-o gândire coerentă, MAREA MUZICĂ, muzica tuturor secolelor.

Actul de naştere a fost semnat în anul 1996, dar prima zi de emisie a fost 24 martie 1997, la aproape un an de la decizie. S-au întamplat multe în acest an de aşteptare, cât şi în următorii - până în 2005: zvonuri, încercări serioase de desființare a Postului, blocarea repartizării unei frecvențe in bandă vest, sunet prost, alterat, enervând ascultătorii, cabină de emisie modestă din punct de vedere tehnic, şi mai ales limitarea timpului de emisie şi a zonei geografice de recepție față de proiectul inițial.

Şi totuşi Radio România Muzical, uneori mai clătinat, alteori mai hotarât, a mers înainte. La numai un an de la apariție poetul, scriitorul şi publicistul Petre Ghelmez avea să spună: „**România Muzical** este o şansă de supraviețuire, orizontul mai luminos, o speranță, chiar o certitudine. **România Muzical** este acea ființa umană care îți spune că sufletul omenesc nu este făcut doar din crimă şi abjecție, doar din tenebrele bântuite de ecourile înşelatoare, seducătoare ale pieirii, ale neantului, ci că în adâncul acelui suflet se află esențial, sâmburele de lumină divină, pentru care merită să lupți, să trăieşti şi să te sacrifici şi căruia, mai mult decât toate celelalte arte, MAREA MUZICĂ îi sporeşte înțelesul. **România Muzical,** o mare şansă de salvare întru lumină şi înalt adevăr al ființei umane".

Ei bine, pentru această şansă au luptat alături de noi prof. dr Tudor Cătineanu, acad. Răzvan Theodorescu, Andrei

Dimitriu, Maria Ţoghina – foşti directori general ai Radio-ului, ing. Sergiu Iliescu- pe atunci ministru - secretar de stat al Agenţiei Naţionale pentru Comunicaţii şi Informatică, ing. Nora Rebreanu, dr. Radu Dop, filozoful Gabriel Liiceanu, apoi poetul Adrian Păunescu, istoricul Adrian Cioroianu, Mona Musca si Raluca Turcan – aflaţi in Comisiile de Cultură ale Parlamentului, poetul Corneliu Vadim Tudor, Prea Fericitul Părinte Teoctist – în calitatea sa de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Monseniorul Ioan Robu - arhiepiscopul Bisericii Romano-Catolice, acad. Nicolae Cajal - atunci Preşedinte al Federaţiei Evreieşti din România, prof.dr. Alexandru Oproiu, Radu F. Alexandru, de asemenea Maria Stoica, Rasvan Popescu, Emanuel Valeriu, Dan Grigore - membri ai CNA, muzicieni ca Dumitru Avakian, prof.dr. Grigore Constantinescu. Lor, dar si altora care au pus umărul şi fapta la înlaturarea opoziţiilor faţă de RRM, trebuie să le mulţumim **noi** - reprezentanţi ai Postului, **dumneavoastră** - melomanii şi **toţi** posibilii ascultători din ţară şi de peste hotare.

20 de ani înseamna infim pentru istorie, dar enorm pentru cultura româna. Radio România Muzical a aşezat valorile noastre muzicale, prin transmisiile directe internaţionale, alături de marile nume ale creaţiei si interpretării universale. Radio România Muzical a organizat, organizează în continuare concerte cu public, produce serii întregi de emisiuni ce exploreaza toate epocile de creaţie ale istoriei muzicii, vine cu idei originale de apropiere a tinerilor şi copiilor de MAREA MUZICĂ.

Şi acestea toate prin devotamentul, pasiunea şi profesionalismul colegilor mei jurnalişti, muzicologi, critici - unii dintre ei prezenţi în această sală, alţii departe de noi în acest moment, cărora le mulţumesc.

Liliana Staicu

Celor mai tineri, excelenţi realizatori conduşi de zece ani, în condiţii altfel dar tot vitrege, de **Liliana Staicu** şi **Cristina Comandaşu**, le doresc să nu uite nici o clipă că VALOAREA este singurul criteriu care trebuie să opereze în propunerile lor, iar singurul lor stapân este ASCULTATORUL avizat, elevat, rafinat.

La mulţi ani, RADIO ROMÂNIA MUZICAL!

Mihaela DOBOŞ

La 20 de ani

Pe 24 martie 1997 peisajul audio-vizualului românesc se îmbogăţea cu un post de radio specializat, îndelung aşteptat de melomani, dedicat muzicii clasice şi de jazz – **Radio România Muzical**. În urmă cu câteva săptămâni s-au împlinit, aşadar, 20 de ani de la acest prim semnal în eter al unuia dintre foarte puţinele posturi publice din Europa cu acest format care a rezistat schimbărilor şi tendinţelor şi care a reuşit să se impună atât în spaţiul naţional, cât şi în cel internaţional.

In urmă cu două decenii, făceam parte din mica echipă de coordonare **Radio România Muzical**, un post gândit, creat şi condus vreme de 10 ani de D-na Mihaela Doboş, în a cărui grilă de programe se regăsea o paletă vastă de formate radiofonice, incluzând emisiuni de estetică şi istorie a muzicii, talk-show-uri, transmisiuni de concerte, emisiuni de iniţiere şi educaţie muzicală, dar şi producţii destinate unui public mai puţin avizat, dar îndrăgostit de muzică şi avid de cunoaştere. Nevoia imperioasă de adaptare la dinamica schimbărilor în obiceiul de ascultare a publicului, dar şi de complementaritate cu celălalt post cultural al Radioului public, a făcut ca profilul **Radio România Muzical** - post pe care îl coordonez din anul 2007 - să se redefinească în ultimul deceniu, devenind un spaţiu radiofonic dedicat cu preponderenţă muzicii, cu accent pe prezentarea celor mai noi apariţii discografice, fără a uita înregistrările din Fonoteca de Aur a Radioului, pe transmisiuni directe de pe cele mai reputate scene de concert sau de operă, dar şi cu o componentă educativă importantă.

Astfel, începând din 2010, **Radio România Muzical** desfăşoară un proiect de anvergură pornit de la ideea de a surprinde publicul aflat în cele mai diferite spaţii publice prin difuzarea unor fragmente sonore accesibile şi atractive. ”Ascultă 5 minute de muzică clasică” se desfăşoară de atunci în mall-uri, supermarketuri, magazine de bricolaj, librării, muzee etc, iar din 2012 a fost extins şi la mediul şcolar, devenind, în ultimii trei ani, proiect naţional realizat în parteneriat cu Ministerul Educaţiei Naţionale, proiect ce facilitează apropierea copiilor faţă de muzica clasică în cel mai simplu mod, prin audiţia concretă a materialelor puse la dispoziţie de Radio România Muzical care includ atât o lucrare muzicală, cât şi o poveste despre acea piesă muzicală, copiii având şi posibilitatea de a participa la un concurs derulat online cu întrebări legate de lucrările ascultate.

Organizarea de evenimente cu impact în zona culturală a fost încă din primii ani una dintre modalităţile de a conecta postul de radio cu actualitatea vieţii muzicale româneşti şi internaţionale: Festivalurile Chopin (1999) şi Dinu Lipatti (2000), concertele-aniversare ”George Enescu la sfârşit de mileniu” sau cele dedicate maestrului Marin Constantin, proiectul ”Zilele Lipatti” din anul 2010, care a inclus şi un Concurs naţional de pian, Stagiunea de recitaluri de la Muzeul Naţional Cotroceni – o parte dintre ele cu câştigători ai campaniilor ”Votează discul de muzică clasică al anului”, cât şi concertele organizate în vederea participării Radio România Muzical în cadrul proiectelor Uniunii Europene de Radio.

Si, deoarece paleta de genuri a postului cuprinde şi jazz-ul, o altă realizare ce a adus o vizibilitate deosebită în aria internaţională a fost organizarea proiectului ”Swinging Europe”, România fiind prima ţară din fostul bloc comunist care a organizat şi găzduit concertele finale ale turneului Orchestrei de Jazz a Uniunii Europene conduse de Peter Herbolzheimer.

Fără a uita implicarea în calitate de coproducător în cadrul Festivalului Internaţional ”George Enescu”, dar şi de organizator al Festivalului Internaţional al Orchestrelor Radio ”RadiRo”, prin transmisiunile directe şi emisiunile realizate pe marginea acestor evenimente care plasează România pe harta muzicii europene şi internaţionale.

Acestea sunt doar câteva dintre bornele traseului de două decenii al postului Radio România Muzical, la a cărui construcţie au pus umărul mai multe generaţii de realizatori, pentru care radioul înseamnă, înainte de toate, o pasiune.

Liliana STAICU

Vladimir Cosma

În ambianța afectivă a relațiilor culturale româno franceze, compozitorul, dirijorul şi violonistul francez Vladimir Cosma, de patru decenii devenit un reprezentant al muzicii țării de adopție, a rămas mereu prezent şi în memoria celor care l-au cunoscut în anii săi de tinerețe, petrecuți în plaiurile natal. În decembrie 2010, a fost invitat al Institutul Cultural Român din Paris pentru evenimentul intitulat « ***Vladimir Cosma raconte***… ». Aflat pentru prima oară, după decenii, în această ambianță, - *am spune pe pământ românesc* -, s-a conturat dorința revenirii în țara de origine şi, fireşte, reîntâlnirii cu noi, românii, cei care îi urmărisem numai prin mass media, vizionare de filme şi audiții, drumul în artă. Frații Cosma, poate mai mult Edgar Cosma - un timp, dirijorul Orchestrei Cinematografiei -, vor continua cariera muzicală a predecesorilor, impunându-şi valoarea în viața culturală românească, la pupitrul filarmonicilor româneşti. În climatul războiului, aprilie 1940, s-a născut Vadimir Cosma. Vocația muzicală manifestă de timpuriu un talent impresionant, pornind de la cunoaşterea interpretării violonistice, al cărei studiu profesional se desfăşoară la Conservatorul bucureştean, cu remarcabile succese de tinerețe pe care cel care le-am cunoscut în ipostaza colegului de generație. Vladimir Cosma, element strălucit al generației sale, este suspendat în 1957-1958, pentru un an de studii la Conservator fiind considerat de comunişti ca un muzician oportunist. O mărturiseşte artistul într-un interviu recent: *”... n-am părăsit România cu inima uşoară. Credeam că mă aşteaptă în țară o carieră de muzician, în ciuda unui episod neplăcut care se petrecuse - am fost exclus un an de la Conservatorul din Bucureşti, muzica mea fiind criticată drept decadentă”*. Pleacă din România la finele anului 1962, împreună cu toată familia, ajungând la Paris. Tânărul muzician îşi rememorează în acelaşi interviu: *” Parisul a fost un şoc pentru mine în anii aceea, mai ales că a fost necesar să-mi câştig existența cu vioara - de altfel singurul obiect pe care l-am luat din România.”*. Acceptat la cursurile renumitei Nadia Boulanger la Conservatorul american de la Fontainbleau, continuă apoi studiul polifoniei şi obține prin concurs o bursă la *Conservatoire national supérieur de musique* din Paris, destinată muzicienilor străini. De asemenea, Vladimir Cosma va colabora cu Claude Bolling şi orchestra acestuia la susținerea spectacolelor lui Charles Trenet, Jean Sablon, Juliette Gréco sau Tino Rossi, precum şi la înregistrări pentru *Maison de Radio* sau studiourile *Pathé Marconi*. Între 1964 şi 1967, a efectuat numeroase turnee în lume, în Europa, cele două Americi şi Asia ca violonist. Simte totodată din ce în ce mai mult, îndemnul de a se consacra, creației componistice. Printre primele lucrări putem cita: **Trois mouvements d'été** pentru orchestră simfonică, **Oblique** pentru violoncel şi orchestră, opera **Fantômas**, operă de cameră după lucrările de Robert Desnos (1970), **Volpone**, muzică de scenă şi de balet pentru *Comedie Française*. (1971). Urmeazăşi alte creații pentru scenă: **Alcazar de Paris** (1986), **Miss France**, balet şi cântece (2000 - 2004), opera **Marius şi Fanny**, după Trilogia lui Marcel Pagnol, a cărei premieră s-a desfăşurat la Opera din Marsilia (2007), cu Roberto Alagna şi , comedia muzicală **Aventurile Rabinului Jacob** de Patrick Timsit, prezentată publicului în premieră la Palatul Congreselor din Paris (2008).

Printre evenimentele faste ale carierei sale, întâlnirea cu Michel Legrand (1966) va face posibilă intrarea definitivă în lumea cinematografiei franceze.

Putem considera că, la momentul respectiv, mai multe confluențe marchează drumul ascendent al compozitorului. Studiile cu Nadia Boulanger, îl îndreaptă spre un profesionalism care îşi află relația cu propriul temperament, pe coordonatele tradiției şi expresiei artistice postromantice, având ca ideal echilibrul fanteziei ritmice şi susținerea creativității melodice. Apreciem de asemenea că Vladimir Cosma agreează oferta muzicii de spectacol teatral,alături de ceilalți contemporani, care muzicalizează producțiile franceze: Francis Lai, Georges Delerue, Michel Polnareff, Norbert Glanzberg, Michel Colombrier, Philipe Sarde ş.a. Victoriile componistice sunt menite a-l impune pe Vladimir Cosma printre referințele de glorie componistică ale ultimelor decenii din secolul trecut şi începutul secolului XXI. În 1972, Vladimir Cosma compune muzică de film, unde introduce pasaje preluate şi prelucrate din muzica populară românească, la nai şi la țambal Vladimir Cosma semnează mai mult de trei sute de partituri pentru filme de lung metraj, pentru seriale şi clipuri de Televiziune. Recomandările regizorilor, relațiile de breaslă, contractele, aspecte curente ale unei activități de difuzare publică a creației, explică îndeajuns amplitudinea acestei opere muzicale dedicate cinematografiei. Înțelesul succeselor vine din măiestria compozitorul în contextul exprimării sonore a imaginii şi narațiunii, abilitatea coloristică a aliajelor timbrale, vivacitatea diversă a impulsurilor ritmice, ambientalul polifoniilor armonice nu lipsite de romantism şi, mai ales, o încredere profund temperamentală în cultura unei simplități afective a melodiei, capabile a stărui astfel în memoria spectatorului. Cinematografia franceză, pe plan mondial, îi datorează mult prin numeroase creații de prestigiu, realizate de Vladimir Cosma în colaborare cu: Yves Robert, Gérard Oury, Francis Veber, Claude Pinoteau, Claude Zidi, Ettore Scola, Pierre Richard, Yves Boisset, André Cayatte, Edouard Molinaro, Jean-Marie Poiré. De asemenea, reținem titluri prin care compozitorul a participat cu succes la afirmarea unor importante producții pentru televiziunile franceză şi americană, ilustrații, comentarii muzicale şi seriale amuzându-se totodată cu filmele de animație, printre care unele celebre şi acum **(Asterix, Rahan).** Muzica de film i-a direcționat atenția, spre cultivarea autonomă a Melodiei, pentru care are o afecțiune specială, cântece dedicate unor interpreți de renume (Nana Mouskouri, Marie Laforêt, , Lara Fabian, etc.), lucrări de

inspirație Folclorică (pentru Gheorghe Zamfir, Stanciu Simion "Syrinx"-nai), precum şi revenirea la genurile concertante Clasice (**Concertul Berlinului** pentru vioară şi orchestră, **Concertul pentru eufoniu şi orchestră**, **Concertul iberic** pentru trompetă şi orchestră).A susținut, ca dirijor, concerte cu *Orchestre de la Suisse Romande, L'Orchestre National de Lyon, Orchestre National de l'Ile-de France,* în compania unor solişti prestigioşi ca Ivry Gitlis, Vadim Repin, Wilhelmenia Fernandez, Silvia Marcovici, Patrice Fontanarosa, Jean-Luc Ponty, Stanciu Simion "Syrinx", Philip Catherine. Un mare număr de distincții îi subliniază realizările de o viață: două **premii Cézar** pentru "Cea mai buna muzica de film";, numeroase Discuri de Aur şi Platină în întreaga lume: Marele Premiu pentru Muzica de Film şi intreaga sa activitate la Cannes,1984, Marele Premiu **Sacem** pentru « Œuvre musicale audiovisuelle : Vladimir Cosma este Cavaler al Ordinului Național al Legiunii de Onoare, Comandor al Ordinului " Des Arts et des Lettres", Mare Ofițer al Meritului Cultural Român, Doctor Honoris Causa al Universității Naționale de Muzică din Bucureşti.

Grigore CONSTANTINESCU

Managerul, prietenul, compozitorul

Ghenadie Ciobanu a implinit, iată, şaizeci de ani. L-am cunoscut în 1990, cu ocazia unei întâlniri deopotrivă memorabilă şi mirabilă. Venisem la Chişinău ca observator din partea UCMR, la alegerile din cadrul Uniunii Compozitorilor din Republica Moldova. Într-o atmosferă tensionată, dar încărcată de responsabilitate, s-a produs acel aşteptat, însă nu tot atât de scontat, transfer de putere, de la generația lui Vasili Zagorschi, cel ce s-a aflat mai multe decenii la cârma breslei componistice, către generația tânără, care încă de pe atunci afirma consistente aspitații europene. Fără multe discuții, fără anateme ori turniruri exteriorizate, plenul a decis: Ghenadie Ciobanu – preşedinte, iar Ghena, cu abilitate, diplomație şi, mai ales, cu o inteligență şi iscusință cum rar mi-a fost dat să întâlnesc la un artist, şi-a asumat în chip strălucit această menire pe care, fără tăgadă, a dus-o cu el atâta şi atâta amar de vreme. O vreme, se ştie, cu multe intemperii, cu ploi, frig şi furtuni, pentru care Ghenadie Ciobanu a găsit întotdeauna şi umbrele, şi haine groase, şi, evident, soluții care să prezerve integritatea şi autonomia Uniunii compozitorilor moldoveni. A fost o experiență care l-a acompaniat şi l-a susținut în îndeplinirea celorlalte atribuții obşteşti, cum a fost, bunăoară, cea de Ministru al Culturii, de Deputat, de Preşedinte al SIMC-ului moldovenesc, de Director fondator şi executiv al Festivalului „Zilele Muzicii Noi", precum şi a atâtor alte demersuri administrative pentru care Ghenadie Ciobanu a investit, fără rest, competență, implicare şi profesionalism, dovedind o eficiență remarcabilă.

Ghenadie Ciobanu

Nimeni şi nimic nu poate înlocui un prieten, fie şi numai pentru că nu pot fi creați dintr-o dată vechi prieteni. Aşa cum orice prietenie nu o găseşti gata făcută. Ea trebuie construită, pornind întotdeauna în special de la certitudini. Nu ştiu dacă prietenia cu Ghenadie Ciobanu s-a născut mai degrabă din contraste decât din asemănări. Ştiu însă că pentru mine Ghena este unul dintre acei puțini ce fac parte din stratul meu proteguitor, care mă ajută să trec prin furcile caudine ale fenomenului muzical. Cu toate că ne vedem când şi când, fără întreprinderile amicului Ghenadie, în ordinea edificării unei realități sonore cât de cât durabile, probabil că multe din „zbaterile" mele întru aceeaşi ordine s-ar destrăma într-o atmosferă în care frecarea şi forțele browniene sunt, cu siguranță, mult prea mari. Alături de Ghenadie Ciobanu mă simt protejat şi înțeleg că nu merită să regret ceea ce fac. Mai ales că realizez cât de greu e să dezvolți în timp un palat afectiv, a cărui consistență să fie susținută de mâna aceea de oameni preluați, cultivați, şi pe care, de la un anumit moment, îi numim prieteni.

Am cântat, cu ansamblul „Archaeus" relativ multă muzică de Ghenadie Ciobanu. *Simboluri triste*, *Din cântecele şi dansurile lunii melancolice*, *Studii sonore I,II,III*, *Cântări uitate* (Închinare lui Dosoftei), *La Cancion que no fue cantada y la ultima Serenata* de Juan Carlos O au constituit, cu fiecare restituire, dovezi ale unor orientări stitistice pe cât de diverse, pe atât de judicios asimilate. Le-am simțit, constant, pulsul, vibrațiile, sursele. Am admirat cu osebire acuratețea dialogului cu filonul bizantin, aspirația către valorile estetice descinse din Creştinismul şi Umanismul european şi, nu în ultimul rând, profesionalismul dobândit printr-un studiu temeinic în şcolile de prestigiu precum Conservatorul „Gavriil Musicescu" din Chişinău, Institutul Muzical-Pedagogic „Gnesin" din Moscova (actualmente Academia de muzică din Rusia) ori Academia Europeană de Teatru muzical din Thurnau. Eclectismul creației sale are o declarată motivație paneuropeană (ce complineşte în chip fericit un anume tip de exclusivitate rusofilă exersară din plin în spațiul cultural basarabean). Din această perspectivă Ghenadie Ciobanu este un globalist care actualizează în permanență valorile sonore consacrate de Occidentul european şi virtualizează statornic respectul pentru aceste valori. Dar nu asistăm nicidecum la preluarea mecanică, egalitaristă a tradiției, ci la o filtrare şi forjare efectuate cu pârghiile personalității sale debordante. Aşa se face că Ghenadie Cionanu nu practică, în ordinea preferințelor estetice, nici nihilismul, nici abuzul, selectând doar acele orientări, tendințe, tehnici care îi sunt ca o mănuşă bine mulată pe mâna cu care umple portativele. Portative pe care, îmi permit, iată, să inscripționez un sincer „La mulți ani"!

Liviu DĂNCEANU

Muzica românească contemporană la feminin

In apropierea zilei de 8 martie, Muzeul Național George Enescu şi Centrul Național de Cultură Tinerimea Română au propus celor interesați un nou concert în cadrul unei seri de promovare a muzicii româneşti contemporane.

Pentru că ne aflăm într-o lună dedicată doamnelor, organizatorii au programat cel de-al treilea eveniment referit componisticii feminine româneşti de azi, dintr-o serie începută anul trecut.

De această dată, în eleganta ambianță a Aulei Palatului Cantacuzino au dat glas creațiilor unora dintre cele mai apreciate doamne ale artei componistice autohtone membrii prestigiosului ansamblu ***Archaeus*** coordonat de Liviu Dănceanu, la rândul său compozitor apreciat al ultimelor decenii.

Programul serii a fost deschis de lucrarea *Symmetries II* creată de Mihaela Vosganian. Scris pentru ansamblu variabil şi bandă, opusul, ce face parte din seria ciclului paradigmatic inițiat de compozitoare, debutează cu un moment de sorginte stravinskiană în care parametrul ritmic este cel evidențiat pentru a continua într-o accelerată succesiune de jocuri de simetrii şi în plan melodic şi armonic. Având de gestionat întrepătrunderea dintre propriile sonorități şi cele de pe bandă, ansamblul Archaeus s-a remarcat printr-o interpretare omogenă şi exactă a partiturii, descriind întocmai alternanțele de registre şi de efecte timbrale ce caracterizează lucrarea.

Al doilea moment muzical l-a avut în prim-plan pe fagotistul Şerban Novac, membru al ansamblului Archaeus şi al Orchestrei de Cameră Radio. Distins interpret al muzicii contemporane româneşti şi nu numai, Şerban Novac a abordat lucrarea *Satya II* de Violeta Dinescu. Parte a unui ciclu dedicat câtorva instrumente soliste ce se vor reuni în ultima piesă (*Satyia V*), *Satyia II* are o desfăşurare muzicală ce reflectă semnificația titlului său provenit din vechiul cuvânt indian *satyia* ce desemna un sistem de reguli aplicabile într-un act ritualic, devenit aici doar unul imaginar. Pornind de la acest detaliu, muzica scrisă de Violeta Dinescu, compozitoare română care trăie te în Germaniae, propune o succesiune de idei melodice ale căror sensuri derivă de la una la cealaltă. Deşi nu foarte amplă ca întindere, *Satyia II* solicită destul de mult interpretul prin scriitură, însă Şerban Novac a reuşit o versiune fluentă, în care diferitele efecte sonore obținute prin utilizarea anumitor tehnici instrumentale s-au împletit cu diversitatea de nuanțe şi registre ce au creat o veritabilă pânză sonoră.

De la sonoritățile fagotului s-a trecut apoi la timbrul baritonal şi cald al violoncelului, valorificat de una dintre venerabilele doamne ale muzicii contemporane româneşti, Carmen Petra Basacopol în *Suita nr. 3*, prezentată în primă audiție absolută chiar în cadrul concertului. Cea care a interpretat acest opus a fost Anca Vartolomei, membră a amintitului ansamblu Archaeus, care s-a remarcat tocmai prin prezențele sale în cadrul evenimentelor ce promovează muzica contemporană. Alcătuită tripartit, *Suita nr. 3* propune o întoarcere la alternanța repede-lent-repede întâlnită atât de des în muzica de până la jumătatea secolului XX, însă în contextul semantic şi componistic al muzicii contemporane. Astfel, în prima parte se remarcă elementele de tehnică instrumentală şi jocul de registre specific muzicii ultimei jumătăți de secol, mişcarea mediană face apel la o interpretare în manieră rubato într-un context armonic modal, pentru ca finalul lucrării să fie unul pregnant ritmic. Toate aceste valențe ale opusului compus de Carmen Petra Basacopol au fost bine marcate de Anca Vartolomei în versiunea sa interpretativă ce a surprins încă o dată versatilitatea tehnică a violoncelistei dar şi eficienta capacitate de înțelegere a unei muzici complexe, devenită deja familiară iubitorilor muzicii contemporane.

Penultimul moment al serii a fost dedicat compozitoarei Myriam Marbe din a cărei creație a putut fi ascultată sonata pentru clarinet solo *Incantatio*. Scrisă înaintea celebrului *Ritual pentru setea pamantului*, *Incantatio* se înscrie în rândul lucrărilor ce au contribuit la impunerea clarinetului drept unul dintre instrumentele definitorii ale muzicii contemporane. Interpretată de această dată de Ion Nedelciu, membru al ansamblului Archaeus şi al Orchestrei de Cameră Radio, *Incantatio* emană un ethos românesc străvechi, prezent atât în structura armonică de tip modal cât şi în liniile melodice în care aluziile la teme din folclor sunt prezent în chip generos. De asemenea, lucrarea solicită interpretului şi capacitatea de alternare rapidă a execuției ritmice rubato cu cea exactă, aspect soluționat cu eleganță de Ion Nedelciu.

Finalul serii a aparținut tinerei generații de compozitoare, reprezentată de Adina Sibianu, din a cărei creație a putut fi ascultată lucrarea *Str(e)ich* dedicată chiar ansamblului Archaeus. Opusul propune un contrast sonor între două structuri muzicale: una dominată de un veritabil ostinato melodico-armonico-ritmic, cealaltă fluidă, construită pe principiile eterofoniei şi presărată cu momente de improvizație scrisă. Ansamblul Archaeus condus ca de fiecare dată de Liviu Dănceanu a surprins în versiunea sa interpretativă cele două planuri ale lucrării precum şi prezentarea lor deopotrivă în succesiune şi în simultaneitate, într-un discurs muzical ce aduce de multe ori schimbări de dramaturgie menite a surprinde ascultătorul şi a dinamiza partitura. Nu în ultimul rând, în această variantă interpretativă au fost evidențiate cu inteligență toate elementele ce au condus la o structură sonoră complexă: accentele, pauzele şi diversele efecte timbrale obținute prin utilizare unor procedee variate de intonare a sunetelor.

Aşadar, seara 7 martie ne-a oferit la Muzeul National George Enescu o nouă întâlnire cu muzica contemporană românească şi cu unele dintre cele mai apreciate creatoare din acest spectru al lumii artistice de la noi, care, prin lucrările incluse în program au ilustrat din plin diversitatea stilistică a acesteia. De asemenea, prin semantica lor, lucrările audiate au amintit o dată în plus că muzica ultimelor decenii se adresează deopotrivă spiritului şi intelectului.

Mădălin STĂNESCU

Medalion Dan Mizrahy – Romanțe

Pe 29 martie ac, în Aula Palatului Cantacuzino a avut loc un eveniment omagial dedicat lui Dan Mizrahy, muzician generos, de la a cărui trecere la cele veşnice s-au împlinit 7 ani. Publicul numeros, alcătuit din prieteni, discipoli şi admiratori ai maestrului, a avut privilegiul de a asculta 20 de romanțe excepționale ale acestuia, în versiunea remarcabilă

oferită de soprana Camelia Pavlenco şi pianista Ana Maria Ciornei. În cadrul programului a participat în mod simbolic şi compozitorul, prin intermediul textelor selectate din cartea sa de memorii ***Aşa a fost***, care au beneficiat de lectura

expresivă a actriţei Nicoleta Moscalenco. În pauzele dintre romanţe, Camelia Pavlenco a menţionat principalele repere ale activităţii polivalente desfăşurate de Dan Mizrahy în postură de pianist solist, de pedagog devotat şi de compozitor cu har.

Asemănătoare unor incursiuni caleidoscopice în universul propriu şi în lumea înconjurătoare, romanţele pline de fantezie ale lui Dan Mizrahy, sunt piese lirice destinate profesioniştilor; ele evidenţiază atât calităţile vocale, cât şi bogăţia sonoră a pianului. Autorul însuşi menţiona în memoriile sale că a dorit să realizeze cântece frumoase (şi complexe) care să fie prezentate pe scenele de concert. A beneficiat de colaborarea unor poeţi valoroşi şi a compus la rândul său versuri. În acelaşi timp, a dorit ca muzica sa să exprime o nostalgie senină (îndepărtându-se de modelul tradiţional cu conţinut trist, adeseori pesimist). Unele dintre creaţiile sale poartă chiar un mesaj optimist: ***Toamna, Omule, îţi mulţumesc.*** Prestaţia artistică a celor două protagoniste s-a ridicat la cel mai înalt nivel. Am admirat calităţile vocale de excepţie, măiestria şi rafinamentul expresiv al sopranei Camelia Pavlenco, precum şi colaborarea fructuoasă cu Ana Maria Ciornei, care a realizat cu sensibilitate şi dăruire acompaniamentul pianistic. Un moment emoţionant a fost prilejuit de colaborarea violonistei Irina Nanushi (aflată în balconul sălii) la interpretarea romanţei ***Vioara ta***. Prin tonul cald al instrumentului, părea că însuşi compozitorul participă la eveniment. Într-o perioadă marcată de lipsuri şi încercări, Dan Mizrahy a adus un stil de viaţă şi o muzică ce a înfrumuseţat şi înnobilat viaţa semenilor. Cum memoria oamenilor rareori reproduce întocmai cele trăite, iar timpul face să varieze amintirile, reducându-le de multe ori, apare necesară reevaluarea şi redimensionarea contribuţiei anumitor maeştri în cadrul patrimoniului muzical românesc. Prin întreaga sa activitate, pianistul, pedagogul şi compozitorul Dan Mizrahy, a militat pentru bine, frumos şi adevăr.

Carmen MANEA

Festival de orgă

La 31 martie s-au împlinit 90 de ani de la naşterea organistului, compozitorului şi profesorului Helmut Plattner, întemeietorul clasei de orgă a Conservatorului de muzică din Bucureşti. Cu această ocazie în perioada 24 martie – 2 aprilie a avut loc în Bucureşti, Tg. Mureş şi Timişoara, un festival de orgă dedicat acestui eveniment.

Este cel de-al 4-lea festival de orgă din Bucureşti; primele 3 (internaţionale) au fost organizate cu ocazia aniversărilor a 50 de ani de la înfiinţarea clasei de orgă (2004), 50 de ani de la absolvenţa primei promoţii de organişti (2009) şi 10 ani de la primul festival (2014). Au fost comemoraţi şi organiştii Joseph Gerstenengst, Lidia Sumnevici şi Nicolae Licareţ.

Programul festivalului a cuprins 5 manifestări în Bucureşti, 4 în Timişoara şi 3 în Tg. Mureş (concentrate într-o singură zi), beneficiind de un interes deosebit din partea publicului, care a umplut bisericile transformate în săli de concert.

În recitalurile de la Bucureşti (care au avut loc 3 în Sala ”George Enescu” a UNMB, 1 la Catedrala Sf. Iosif şi 1 la Biserica Sf. Cruce de pe şos. Mihai Bravu) au apărut ca solişti studenţii clasei de orgă: Andra Iacobeţ, Marius Orăş, Ioan Paul Păuleţ, Eduard Iosif Antal şi Vlad Vişinescu (elev în clasa a XII-a la Colegiul Naţional de muzică ”George Enescu”). Ei au interpretat lucrări de J. S. Bach, Cesar Franck, Lefebure Wally, Helmut Plattner, Vlad Baciu. Recitalul cel mai însemnat a fost susţinut de Eckhart Schlandt (membru al primei generaţii de organişti) a cuprins piese de G. Ph. Telemann, J. S. Bach, N. Gade, Helmut Plattner. A mai avut loc un recital la 4 mâini, avându-i ca protagonişti pe Fernanda Romilă şi Dan Racoveanu, care a cuprins lucrări de compozitori francezi de orgă şi clavecin. A fost invitat şi elevul Emil Racoveanu (10 ani).

Catedrala Sf. Iosif a găzduit un concert de muzică sacră, solişti fiind cântăreţi de la Opera Naţională Bucureşti, Adrian Buciu la flaut, Mihai Murariu şi Marcel Costea la orgă, repertoriul cuprinzând muzică de J. S. Bach, F. M. Veracini, J. Brahms, G. Rossini şi C. Franck.

La biserica Sf. Cruce recitalul a fost susţinut de Ştefana Tiron (soprană) şi Olga Babadjan (orgă), cu piese semnate de G. B. Pergolesi, C. Franck, J. S. Bach şi Carmen Petra Basacopol.

În ceea ce priveşte oraşul de pe malurile Begăi, cele 4 recitaluri au fost găzduite de Domul Romano-Catolic. Marcela Costea a susţinut un program alcătuit din piese de J. S. Bach, A. Vivaldi, G. Fr. Haendel, W. A. Mozart şi C. Franck. Felician Roşca şi invitata lui Cristina Struţa au susţinut recitalul din 29 martie. Cu o zi mai devreme a avut loc recitalul studenţilor clasei Felician Roşca, în timp ce încheierea festivalului a revenit organistului Denis Marian Moldovan.

La Tg. Mureş au avut loc 3 manifetări într-un singur concert, pe 2 aprilie (închiderea Festivalului). A avut loc un recital de orgă Tunde Molnar şi al clasei sale de orgă (Bendek Tibor Magor, Bereczki-Tollas Laszlo, Bereczki Klara şi Lorinczi Lehel), urmat de Concertul corului cameral de femei Musica humana, dirijor Csaba Csiky, pianist Strausz Imre Istvan. Programul, variat şi amplu, a cuprins piese de J. S. Bach, Tudor Ciortea, Helmut Plattner, Daniel Croner, M. Reger, Mayas Kozma, Ede Terenyi, Csiky Boldiszar, Orban Gyorgy, repertoriul fiind de această dată dominat de creatorii locali de ieri şi de azi, maghiari şi români.

(M. C.)

Adrian Pop sau despre ideal în muzică

Un nou proiect, de mare şi frumoasă anvergură prin invitaţii promişi, a luat naştere în viaţa culturală ieşeană începând cu această lună a anului curent (martie, 2017), organizat de Universitatea Naţională de Arte „George Enescu", sub lăudabila iniţiativă şi inspirata coordonare a domnului prof. univ. dr. Gheorghe Duţică. Purtând generic denumirea *OPERA OMNIA. AUTOPORTRETE COMPONISTICE*, seria întâlnirilor propuse „vizează cunoaşterea şi promovarea în mediul cultural ieşean a unora dintre cele mai importante personalităţi ale elitei componistice contemporane, din ţară şi din străinătate", după cum declară organizatorul. Astfel, joi, 2 martie, invitatul de seamă care a deschis şirul conferinţelor a fost prof. univ. dr. **Adrian Pop**, de la Academia de Muzică „Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca, coordonatorul proiectului anunţând şi următorii participanţi, din care îi amintim şi îi aşteptăm cu nerăbdare pe Dan Dediu, Nicolae Brânduş, Doina Rotaru, Octavian Nemescu şi Viorel Munteanu.

Pornind de la titlul întâlnirii, **„Stil şi stiluri în creaţia proprie"**, Adrian Pop şi-a conceput discursul sub forma unui eseu de estetică muzicală, în care, etalând propriile convingeri şi simţiri artistice, îşi declară orientările stilistice fireşti. Iar asta pentru că, ne spune muzicianul, „atunci când vorbim despre stil, consider mai nimerit a porni de la estetică. Căci nu limbajul, ci estetica reprezintă trăsătura distinctivă ce defineşte domeniul artei". Discipol al lui Sigismund Toduţă, Cornel Ţăranu şi Ştefan Niculescu şi compozitor, la rândul său cu *stil şi stiluri* bine definite, dictate doar de propria chemare, şi nu de „moda vremii", după cum însuşi declară, Adrian Pop ne propune următoarea problematică: „stilul poate fi de fapt o «vestimentaţie», o «costumaţie» sau este mai degrabă o identitate asumată? Probabil şi una, şi alta; cel mai probabil în formă stratificată, de la nivelul profund al subconştientului până la nivelul receptivităţilor, plierilor şi strategiilor de tot felul".

Compozitor modern, însă de adâncime şi **consistenţă tradiţională**, Adrian Pop îşi desconspiră „asistenţa" din timpul actului creator ca fiind marii „clasici" ai muzicii renaşcentiste, baroce, clasice şi romantice, invocând, în acelaşi timp, şi reperele filosofico-estetice, fundamente referenţiale compatibile structurii sale sensibile şi profunde. Astfel, îi auzim citaţi pe Toma de Aquino, Immanuel Kant sau alte personalităţi cu impact asupra viziunii sale, cum ar fi pictorul Albrecht Dürer sau psihologul Gustav Fechner.

Într-un mod foarte coerent şi logic, Adrian Pop face distincţia clară între compozitorul inventator, care pune procesualitatea experimentului creator pe primul loc, şi compozitorul care îşi asumă şi un mesaj expresiv, nu doar ca fenomen izolat, întâmplător, ci ca deziderat, nevoie şi condiţie existenţială a operei de artă: „E întristător faptul că muzica modernă şi-a redus într-un fel paleta expresivă, şi nu mai e capabilă de expresie din pricina mijloacelor pe care le utilizează; poate exprima doar câteva stări emoţionale. Muzica modernă te poate uimi, îţi poate provoca consternare, emoţii bizare sau o anxietate atavică; numiţi-o «metafizică» dacă doriţi. Dar doar în cazuri excepţionale suntem capabili de a trăi calmul, profunda seninătate pe care Beethoven o poate induce, sau liniştea potolită a lui Brahms". În trecerea succintă şi sintetică prin istoria muzicii la nivel de limbaj şi concept, ca mod de oglindire şi de argumentare a propriilor opţiuni componistice, invitatul ne mărturiseşte şi „strategia" sa: „Pentru mine, limbajul muzical porneşte de la melodie. Melodia este condiţia minimă necesară şi suficientă a muzicii".

Astfel, după un **periplu concentrat în lumea esteticii, a stilurilor şi a elementelor de limbaj muzical**, ne vine lesne să profilăm portretul compozitorului Adrian Pop ca tălmăcitor al celor mai ascunse sensuri pe care le posedă muzica şi ca translator direct către sufletul receptorului creaţiei sale, în care primează aspectul poetic, fără a fi înstrăinate sau refuzate tehnicile moderne, ci asimilate organic şi natural. Iar asta pentru că, după cum cu mult har ne spune muzicianul, „ca manifestare a creativităţii umane, arta este un produs artificial, aparţinând culturii, şi nu naturii. Totuşi, mi se pare esenţial artei de a păstra raportul cu ceea ce posedă caracteristica naturaleţei, iar acest lucru nu este câtuşi de puţin uşor".

Selecţia pentru **ilustraţia sonoră** a vizat genuri diferite, fiindu-ne dăruite spre audiţie două lucrări: „Fată dalbă de-mpăratu" pentru cor mixt, compusă în 1975, şi „Etos I" pentru orchestră, scrisă în 1976, ambele prezentate prin prisma a trei aspecte esenţiale, din perspectiva autorului, pentru a reda semnificaţia şi structura lucrării: nivelul ideatic, nivelul expresiv şi nivelul tehnic.

Cu o binecunoscută afinitate pentru poezie, Adrian Pop s-a apropiat firesc şi cu multă inspiraţie de genurile vocale în general şi de cel coral în special, cu atât mai mult cu cât este genul care i-a adus şi cea mai mare recunoaştere. În ceea ce priveşte **„Fată dalbă de-mpăratu"**, compozitorul mărturiseşte că şi-a propus „a «transplanta» colinda din mediul folcloric oral în mediul sonor şi idiomatic al corului *a cappella* în aşa fel încât caracteristicile sale melodice, ritmice, dialectale şi expresive să fie păstrate cât mai fidel". Translând sonor caracteristicile şi spiritul folclorului, muzicianul descompune lumea colindei şi o recompune într-un nou univers, adaptând toţi parametrii muzicali viziunii personale. Astfel, opţiunile componistice includ sistemul ritmic *giusto silabic bicron*, modalismul, prin utilizarea unui sextacord frigic cu terţa variabilă, după cum ne exemplifică la pian muzicianul, forma hibrid care desfăşoară o temă cu nouă variaţiuni pe structura unui tristrofic, diverse faţete ale sintaxelor eterofonice şi polifonice, un simţ special pentru gestionarea multivocalităţii prin distribuirea vocilor pe

registre şi culori şi, nu în ultimul rând, respectul pentru textul poetic prin grija pentru păstrarea autenticităţii şi a semnificaţiei primordiale a acestuia.

De o inspiraţie deosebită, dincolo de detaliile tehnice, colinda are impact direct asupra ascultătorului, datorită sensibilităţii cu care este redat substratul spiritual şi sentimentul apartenenţei la o conştiinţă culturală comună, cucerind şi captivând cu un magnetism care imprimă puternic dorinţa de a fi reluată audiţia...

Cel de-al doilea titlu muzical al întâlnirii cu Adrian Pop, **„Etos I"** pentru orchestră, schimbă radical genul, însă rămâne în acelaşi univers al spiritualităţii româneşti, prin „impregnarea discursului muzical cu intonaţii folclorice româneşti autentice, care să fie mereu prezente şi uşor perceptibile, pentru a face sensibilă particularitatea etnico-spirituală, altfel spus ceea ce caracterizează noţiunea tutelară de «matrice stilistică». Pentru aceasta – ne dezvăluie compozitorul – am ales o melodie românească autentică din repertoriul străvechi al colindelor ardeleneşti, care este o Mioriţă şi care este utilizată în forme variate".

Din arsenalul componistic al partiturii, fac parte sistemul *giusto silabic bicron*, modul dorian, grafismul modern, jocul cu densităţi sonore de tip textural, fără a periclita însă percepţia melodică de ansamblu, predominanţa eterofoniei ca element lingvistic definitoriu expresiei conştiinţei colective primare şi concepţia formală ce vizează „o singură mişcare alcătuită din secţiuni succesive bazate toate pe prelucrarea aceleiaşi teme". Fiecare secţiune, la rândul ei, este investită cu valenţe programatice nedeclarate, ci sugerate prin sonorităţi şi prin orchestraţie. Astfel, „se disting trei secţiuni mari, dintre care prima şi ultima reprezintă blocuri ample cu desfăşurare melodică şi culoare armonică, în timp ce secţiunea mediană se constituie dintr-o intervenţie de mare virtuozitate a percuţiei, cu două toace - instrumente tradiţionale ale bisericii ortodoxe. [...] Secţiunea întâi evocă fluierele păstoreşti şi mai cu seamă tulnicul. [...] Secţiunea a treia are ca model dinamic şi expresiv aspectul turmelor de oi ce urcă şi coboară pantele montane", după cum ne dezvăluie autorul.

Adrian Pop, Gheorghe Duţică

Un simfonism aparte transpare din audiţia partiturii, fiind clădit pe soclul mijloacelor contemporane de notaţie şi concepţie, însă împropriate percepţiei sensibile a ascultătorului prin instrumentele ce evocă spaţiul mioritic şi prin spiritul ce sugerează atemporalitatea, autenticitatea, ancestralul, arhetipalul, folcloricul şi, nu în ultimul rând, **frumosul**, muzica, la rândul ei, constituindu-se ca argument pentru viziunile compozitorului: „Aspiraţiile mele estetice îmbrăţişează tot evantaiul categoriilor esteticului, având în centru idealul frumosului în sens, îmbogăţit cu **expresivul** – dar nu covârşit de acesta… şi o nevoie privind **naturaleţea** ca senzaţie de echilibru şi funcţionalitate".

Ca orice creator veritabil de lumi sonore, Adrian Pop ni s-a etalat a fi şi un mânuitor rafinat şi inspirat al cuvintelor frumoase, folosind un limbaj poetic, de un firesc atractiv şi de consistenţă sintetică, accesibil, dar foarte elaborat. În ceea ce priveşte atitudinea şi expresia, am fost surprinşi de un profil componistic ce se pliază perfect şi solului moldav - motiv în plus de afinitate şi sensibilizare a publicului ieşean la întâlnirea directă cu Maestrul.

Proiectul *OPERA OMNIA. AUTOPORTRETE COMPONISTICE*, aflat la un debut foarte promiţător, ne aminteşte că idealul în muzică există, ne oferă un posibil model într-o societate culturală rătăcitoare uneori şi ne aduce mai aproape de actul atât de intim şi privilegiat al **ludicului creaţiei**!

Anca SÎRBU

Dan Dediu la ceas aniversar

Conferinţa *Runa SeLeNe sau amuleta norocoasă. Stratificare tematică, procese sonore, gestualitate şi poveste în muzica mea*

Pe data de 30 martie 2017, la Universitatea Naţională de Arte „George Enescu" din Iaşi a avut loc conferinţa susţinută de compozitorul Dan Dediu, intitulată ***Runa SeLeNe sau amuleta norocoasă. Stratificare tematică, procese sonore, gestualitate şi poveste în muzica mea.*** Prelegerea face parte dintr-un proiect mai amplu – *OPERA OMNIA. Autoportrete componistice* –, coordonat de prof. univ. dr. Gheorghe Duţică, prin care compozitori români remarcabili sunt invitaţi să prezinte aspecte ale propriei creaţii şi gândiri muzicale, oferind publicului ieşean ocazia de a-i cunoaşte, vedea, asculta în timp real şi de a pătrunde în universul lor componistic. Este o şansă extraordinară de a intra în contact cu astfel de oameni, pentru a înţelege viziunea lor despre muzică, cultură, viaţă, descoperindu-le resorturile creatoare prin audiţie şi participare directă la dialog.

Prelegerea a fost prefaţată de o frumoasă introducere realizată de Gheorghe Duţică, prin care a surprins ipostazele artistice ale lui Dan Dediu în câteva trăsături substanţiale pentru profilul său componistic: activitatea prolifică şi polivalentă, exprimată prin ideea de „mai mulţi într-unul", toţi plecând şi revenind mereu la „omul-matrice – compozitorul", „gândirea cu auz" specifică unei „specii" particulare, reflexive, cea de compozitor-muzicolog, aspecte care îi conturează imaginea poetică de „far sau călăuză prin nisipurile mişcătoare ale postmodernismului."

Ordine şi intuiţie în gândirea lui Dan Dediu

De fiecare dată când ajunge la Iaşi, Dan Dediu ne surprinde cu ultimele idei, cercetări, aplicaţii şi mai ales cu creaţiile sale. Spiritul său inventiv, interesul neostoit pentru cunoaştere, abilitatea de a descoperi esenţa unor fenomene prin natura sa intuitivă conturează o personalitate artistică inedită în contextul componisticii româneşti din secolul al

XXI-lea. Pornind de la titlul comunicării sale, observăm aceeaşi „tendinţă stilistică” evidentă şi în denumirile lucrărilor muzicale, aceea de a-şi impregna viziunea personală în orice activitate întreprinsă, atât prin formă, cât şi prin conţinut. Cele două „straturi semantice” ale titlului indică o gândire sistematică, atent organizată, în care pare să guverneze un singur principiu regent: ordinea. Pe de o parte, *runa* indică existenţa unei unităţi muzicale cu profil bine conturat prin anumiţi parametri sonori (melodic, ritmic, armonic, timbral), desemnând totodată o entitate semantică purtătoare de semnificaţii adânci pentru conştiinţa istoric-muzicală. Pe de altă parte, *stratificarea tematică, procesele sonore, gestualitatea* vizează fenomene de elaborare muzicală, care permit articularea unităţilor minime în structuri din ce în ce mai ample sau complexe, până la obţinerea rezultatului final – *povestea*.

Fuziunea celor două aspecte de gândire muzicală în formularea titlului evidenţiază o altă trăsătură a compozitorului, neaşteptată în contextul elementelor atât de laborios concepute şi minuţios ordonate. Dincolo de spiritul său raţional, cu o fascinantă capacitate de analiză a detaliilor, Dan Dediu transmite o emoţie elevată atunci când vorbeşte despre mituri, rune, coduri culturale, având o înclinaţie particulară spre descoperirea unor structuri existenţiale ce transcend realitatea vizibilă. O putem percepe ca o formă de „sensibilitate intelectuală”, nu în sensul premeditării oricărui demers şi al rezultatului scontat, ci prin îmbinarea echilibrată a resurselor creatoare (dovadă a unei culturi vaste, din numeroase domenii), a mijloacelor componistice (temeinic asimilate şi original aplicate) şi a fondului său intuitiv (o capacitate nativă de a observa lumea înconjurătoare şi de a descoperi mecanismele subtile ale funcţionării sale).

În cadrul prelegerii susţinute la Iaşi, Dan Dediu a pus accent pe una din zonele sale de interes din ultimii trei-patru ani, concretizată în plan componistic prin genul de concert cu mai mulţi solişti. Dan Dediu ne-a prezentat trei lucrări proprii, intitulate *Febra* op. 138 – Triplu Concert pentru flaut, clarinet, violoncel şi orchestră, *Wagner Under* op. 157 – ConcertOperă pentru oboi (+ corn englez), corn, trombon, violă şi orchestră mare, *Vitrine şi Vitralii* op. 158 – Dublu Concert pentru vioară, violoncel şi orchestră. Sursele valorificate în realizarea acestor lucrări sunt, pe de o parte, unele fragmente de jurnal componistic, cu idei de pornire, iar pe de altă parte, anumite principii de regie cinematografică observate în filme precum *Prove d'orchestra* (1978 – regizat de Federico Fellini) şi *Cloud Atlas* (2012 – realizat după romanul omonim semnat de David Mitchell, din 2004). Prin analiza „ficţională”, Dan Dediu urmăreşte structura amănunţită a filmelor în scene, momente semnificative (unele având potenţial tematic), dezvoltări şi chiar reprize, rezultând un sistem de segmentare, grupare şi ordonare a unui traseu narativ, care se va dovedi util în elaborarea unei lucrări muzicale. Analiza acesteia va evidenţia o structură similară (în secţiuni, tablouri, dialoguri, monologuri), fără a deveni, însă, o muzică programatică.

Ipostaze ale runii *SeLeNe* în muzica universală şi creaţia lui Dan Dediu

După definirea şi explicarea categoriilor de *rună, gest, motiv, temă, citat*, compozitorul ne-a oferit câteva exemple de situaţii în creaţia muzicală universală şi lucrările proprii. Semnificaţiile încifrate în prima sintagmă a titlului ne-au fost sugerate prin interpretarea primelor opt măsuri din Sonata op. 27 nr. 2 în do # minor de Beethoven, cunoscută ca *Mondscheinsonate*. Figura arpegială cu sens descendent, care generează fluxul mişcării armonice din prima parte are un rol esenţial în decriptarea semnificaţiei de „rună” sonoră, notată în acest caz cu simbolul literal SLN. Pornind de la un caz muzical particular, unde grupul de trei sunete generează un întreg discurs cu latenţe semantice, Dan Dediu a observat prezenţa acestei unităţi sonore în alte lucrări, precum *Sonata pentru violă şi pian* de Dmitri Şostakovici, partea a III-a, *Simfonia a III-a* de Tiberiu Olah. Astfel, se evidenţiază potenţialul mult mai adânc configurat în structura arpegială, ce are capacitatea de a simboliza (după cum se exprimă compozitorul) o veritabilă „obsesie” a ternarului, cu forţă „hipnotică”. De aici decurge şi ideea valsului ca „ipostază a circularului”, iar runa SeLeNe este considerată o „inserţie a rotunjimii într-o lume unghiulară”.

Dan Dediu compară runele cu pietrele străvechi, originare din vremea paleoliticului şi cu *memele* din concepţia lui Richard Dawkins. Aşa cum gena este o unitate minimă de informaţie biologică, mema se evidenţiază în plan cultural, ca entitate abstractă (o idee, o valoare morală, un procedeu de gândire, un fragment de melodie, etc.) care se propagă prin formele de comunicare disponibile şi se impune în memoria umană prin repetiţie şi asociere. Astfel, runa sonoră poate fi asociată cu ideea de „memă a istoriei muzicii”, în măsura în care se individualizează în conştiinţa auditorilor ca element autonom, recognoscibil şi care se poate multiplica la nivelul creaţiilor muzicale din mai multe epoci. Runa SeLeNe reprezintă, aşadar, o veritabilă amuletă componistică pentru Dan Dediu, un simbol purtător de noroc, inspiraţie şi bun augur, fiind valorificată la nivel muzical în lucrările *Febra, Hyperkardia III, Vitrine şi Vitralii*.

Citatul – sursă de semnificaţii inedite în *Wagner Under*

O altă ipostază a tematicii muzicale din creaţia lui Dan Dediu este citatul, valorificat într-un mod original în lucrarea *Wagner Under*, datorită edificiului sonor imaginat ca oraş construit în formă de pentagon. Zidurile care delimitează cetatea „Wagner” simbolizează citatele sonore extrase din cinci opere ale marelui compozitor german: *Lohengrin, Tannhäuser, Olandezul zburător, Maeştrii cântăreţi din Nürnberg, Tristan şi Isolda*. Pe harta imaginată de compozitor pentru realizarea acestui opus, apare marcat un cerc circumscris pentagonului, simbolizând *Ring*-ul sau *Inelul Nibelungilor*, iar în centru este poziţionată opera *Parsifal*. Conţinutul muzical al lucrării *Wagner Under*, organizat în şapte părţi, este sugerat grafic într-un alt desen al compozitorului, reprezentând un traseu subte-

ran prin „catacombele” oraşului, asemănător unui tunel de cârtiţă care atinge, în săpăturile ei, unele puncte de legătură cu zona centrală sau regiunile periferice ale cetăţii. Astfel apar citatele din operele wagneriene, care sunt reunite printr-un montaj componistic inspirat. Din fragmentele audiate am recunoscut teme, linii melodice, succesiuni armonice, pasaje orchestrate în maniera lui Wagner, toate acestea fiind integrate într-un discurs unitar, cu o evoluţie proprie, independentă de muzica luată ca reper. De exemplu, desfăşurarea părţii a doua, care duce la culminaţia preludiului din opera *Tristan şi Isolda*, porneşte dintr-un alt context muzical, prezentând iniţial o linie solistică la cornul englez şi pregătind apariţia celebrului fragment printr-un parcurs sonor diferit. Este un exemplu de asimilare a limbajului simfonic wagnerian şi de valorificare a acestuia într-o abordare timbrală neaşteptată şi o concepţie componistică originală.

Dualitate şi sinteză în *Vitrine şi Vitralii*

În finalul prelegerii, am avut ocazia să audiem integral Dublul Concert pentru vioară, violoncel şi orchestră, intitulat *Vitrine şi Vitralii.* Titlul sugerează raportul antinomic dintre cele două ipostaze ale muzicii de-a lungul istoriei – vitrinele sugerând aspectul laic, iar vitraliile simbolizând muzica sacră –, implicând totodată şi o latenţă ludică în plan lingvistic prin jocul de cuvinte cu primele patru litere comune. Compozitorul inserează în desfăşurarea lucrării două genuri specifice muzicii laice, un vals trist şi un cântec de tavernă, valorificate ca autocitate din opera *O scrisoare pierdută.* În plan *secundar* (după cum afirmă Dan Dediu), concertul are doi solişti declaraţi, numiţi de compozitor „arhangheli” – vioara şi violoncelul, instrumente menţionate în titulatura completă a lucrării –, precum şi alţi doi solişti intermediari, consideraţi nişte „îngeri” cu rol de sprijin în misiunea arhanghelilor – pianul şi trompeta cu surdină –.

În prima parte am ascultat un discurs realizat prin expunerea iniţială a celulei arpegiale cu trei sunete (runa SeLeNe) coagularea treptată a unor fragmente tematice, care au generat pe parcurs o temă seducătoare de vals. Aceasta apare integrată într-un complex orchestral ce poartă amprenta unei scriituri muzicale specifice lui Dan Dediu, prin caracterul de virtuozitate şi printr-o anumită „nervozitate”, în sensul de vervă, desfăşurare volubilă a planurilor sonore. Suprapunerile tematice şi ale planurilor orchestrale creează texturi ample, dense, cu sonorităţi masive, uneori violente, generând spre final impresia deconstrucţiei tematice, datorită fragmentărilor, intersectărilor de planuri (tema de vals, ritmul de joc popular, runa SeLeNe, în sens direct şi contrar), precum şi a dublajelor timbrale cu efect ironic, voit disonant. Sfârşitul primei părţi are loc prin „stingerea” treptată a sonorităţii până la crearea unui fundal uniform creat de partida cordofonelor, din care va lua naştere melodia violoncelului solist, marcând trecerea spre partea a doua.

În această secţiune, am remarcat expunerea violinei şi violoncelului într-un dialog concertant, bazat uneori pe alternanţa „civilizată” a replicilor, alteori prin suprapunere neaşteptată, generând şi momente de teatru absurd, în care intrările pianului şi ale trompetei cu surdină au conturat un discurs contrastant. Valsul este insinuat prin integrarea, camuflarea sa într-o masă sonoră de alămuri, ce va reveni pe parcursul părţii a doua într-o manieră culminativă cu efect tragic, ca într-o scenă cinematografică de mare intensitate emoţională. „Descoperirea întâmplătoare” a valsului conferă discursului un caracter tensionat, prin crearea unei stări de expectativă în planul psihologic al ascultătorului, care nu ştie la ce să se aştepte.

Partea a treia valorifică două teme de tip *aksak* şi una de fanfară moldovenească, inserate ca material cu funcţie de contrast, dobândind în final şi rol concluziv, prin atingerea unei culminaţii spectaculoase şi realizarea unei sinteze tematice, gestuale, într-o explozie „babilonică”.

Forţa creatoare în spaţiul imaginarului sonor

Dan Dediu se impune în elita componistică românească prin forţa creatoare, cu un potenţial fascinant de perpetuă reconfigurare, prin racordarea la tradiţia muzicii europene şi la numeroase surse de inspiraţie adiacente, prin capacitatea de inovaţie expresivă şi transpunere muzicală a acelui *imaginar sonor*, concept specific gândirii sale creatoare. Predispoziţia spre spaţiul ireal, fantastic determină inserţia unor personaje fabuloase, portretizate printr-o muzică impetuoasă, ca un „clocot” magmatic, manifestat undeva foarte adânc în structura lăuntrică a compozitorului. Cu toate acestea, Dan Dediu transmite un echilibru interior solid, datorat relaţiei cu natura, cultura şi spiritualitatea (aspect evident şi în titlurile lucrărilor), pe care le cultivă cu răbdare, consecvenţă şi curiozitate necontenită.

Prin modul de a compune, de a-şi comenta muzica, de a se comporta pur şi simplu, Dan Dediu transmite o bucurie extraordinară de a fi muzician, de a-şi împărtăşi ideile cu orice minte deschisă spre cunoaştere, privindu-şi receptorii cu o însufleţire ageră, cercetătoare, probabil în căutarea propriei reflexii în ceilalţi...

Cu ocazia împlinirii în acest an a frumoasei vârste de 50 de ani, Universitatea Naţională de Arte din Iaşi îi urează „La mulţi ani” cât mai frumoşi şi plini de satisfacţii!

Mihaela-Georgiana BĂLAN

Marian Georgescu

Membru al UCMR din anul 2010, Marian Georgescu este unul dintre cei mai valoroşi chitarişti din România (component cu normă întreagă, din 1990, in urma unui concurs la care s-au prezentat numeroşi candidaţi, al Big-bandului Radiodifuziunii Române – post ofertant, dar riguros) şi în egală măsură compozitor şi orchestrator. S-a născut în anul 1959, în Bucureşti, fiind atras de mic de muzică, deşi nu avea tradiţii în familie. Autodidact pasionat, şi-a procurat singur material de studio: spirit cartezian, abordează muzica de pe poziţii moderniste, descoperind metode ce simplifică mult întortocheatele taine ale artei sunetelor. În 1977 se înscrie la Şcoala populară de artă, clasa prof. Sorin Constantinescu, iar în 2013 îşi finalizează studiile muzicale superioare, ca licenţiat al Facultăţii de Arte, specializarea Pedagogie muzicală, la Universitatea "Spiru Haret", lucrarea sa de diplomă, "Studiu etnomuzicologic al baladei", fiind notata cu 10 (în paralel a absolvit şi un modul de Psihologie). În intervalul 1981-1993 a susţinut numeroase turnee peste hotare, în postură de chitarist, în Olanda, Iugoslavia, Germania, Franţa, Italia, Kuweit, Emiratele Arabe Unite, SUA, Canada, fiind apreciat de fiecare dată pentru talent şi profesionalism. În

calitate de instrumentist al Orchestrei Radio a susţinut numeroase concerte, a înregistrat albume şi a participat la emisiuni de jazz moderate de Florian Lungu, între care cele radiofonice în direct, cu Orchestra Radio; de asemenea a participat la o serie de recitaluri alături de Big-band-ul Radio şi de Johnny Răducanu în cadrul emisiunilor TV "Cei mai frumoşi ani", "Muzica e viaţa mea", "Careul de aşi", "Unora le place". După 1994 a compus zeci de piese instrumentale pentru Big-Band-ul Radio, în acelaşi an având şansa rară de a-l acompania pe legendarul Ray Charles la "Cerbul de aur". Chitarist reprezentativ în jazz, colaborează cu Aura Urziceanu (concert la Palatul Cotroceni, dar şi colaborări în formulă de duet, chitară-voce), Marius Popp, Johnny Răducanu, Alin Constanţiu (în formulă de duet, dar şi de jazz combo), Anca Parghel, la festivaluri de profil, dar în egală măsură se distinge la cele mai importante festivaluri internaţionale de muzică uşoară, în formaţia condusă de Ionel Tudor: "George Grigoriu" (Brăila), "Dan Spătaru" (Medgidia), "Trofeul tinereţii" (Amara), Mamaia, "Cerbul de aur" (la acestea două din urmă între 1990-2000). Profesionist de excepţie, unanim respectat de întreaga breaslă a muzicienilor, Marian Georgescu a acompaniat cele mai mari vedete din ţară şi de peste hotare, între acestea numărându-se şi celebra cântăreaţă britanică Shirley Bassey, în 1992, pe scena Sălii Palatului din Bucureşti. O etapă specială este cea din anii 2004-2005, când concepe un format de emisiune "live", "Cei mai frumoşi ani", împreună cu producătoarea Adela Harnagea, pentru Antena 1. Scopul declarat al programului era de a readuce în atenţia publicului piese de referinţă începând cu anii '60. Rolul lui Marian Georgescu a fost unul complex: documentarist (ocupându-se de selectarea materialului muzical), orchestrator (pentru formaţia de profesionişti aleasă tot de el) şi coordonator muzical. În intervalul 2001-2002 a compus 20 de lucrări instrumentale, încadrate stilistic în zona jazz-ului, aranjamentele orchestrale aparţinându-i de asemenea. Înregistrate în studiourile Radio cu orchestra proprie, lucrările au fost achiziţionate de UCMR, fiind interpretate de atunci în concerte şi în emisiuni radiofonice.

În plan discografic în cariera sa de trei decenii se distinge albumul "Remember 26", realizat împreună cu fostul coleg din orchestra Radio, regretatul Alin Constanţiu, Marian Georgescu având actualmente în proiect un album cu piese swing, funk, soul, baladă, bossanova, pentru Big-band-ul Radio. De asemenea lucrează la o metodă de studiu al jazz-ului (orchestraţie, armonie, improvizaţie). Între cele mai cunoscute compoziţii ale sale, multe din ele gravate pe discuri, amintim "Class one", "Confide in me", "Enjoy", "Final game", "For you", "Generic", "Minor blues", "Murphy", "Nova salsa", "Party line", "Rittle", "Star blues", "Still of the night", "Story", "Take to", "To you", "Vision", "You must chose".

Muzician extrem de devotat artei sunetelor, de înzestrat şi de pasionat, Marian Georgescu ne va mai furniza cu certitudine numeroase surprize plăcute atât în calitate de compozitor, cât şi de chitarist şi de orchestrator.

Octavian URSULESCU

Rhythm of the soul

Piano

Marian Georgescu

8 C^{13} C^{13} 3

15 1
C^6 A^{13} Dm^9 G^{13} F^{13}

19
Em^9 A^{13} Dm^9 G^{13}

23
C^6 A^{13} Dm^9 G^{13} F^{13}

27
Em^9 A^{13} Dm^9 G^{13}

V.S.

Un disc unicat

Există opinii şi opinii, senzaţii şi senzaţii! A mea senzaţie/evaluare relativ la personalitatea omului de muzică **Damian Drăghici** este nu doar pozitivă, ci şi admirativă.

Mărturisesc că îl ştiam pe **Damian Drăghici** doar din auzite – aceasta până când într-o bună zi el m-a căutat, ne-am văzut la mine acasă şi am fost invitat să ascult discul „The American Dream". Audierea celor treisprezece secvenţe sonore m-a surprins şi – o afirm fără echivoc – m-a entuziasmat.

În vârstă acum de 47 ani (născut la 31 martie 1970 în Bucureşti) artistul a învăţat să cânte din copilărie la mai multe instrumente, favorit fiind însă naiul. La 18 ani s-a expatriat, hălăduind un timp prin Yugoslavia, apoi prin Grecia, aici izbutind să dobândească o bursă integrală la cea mai prestigioasă şcoală de jazz a lumii, Berklee College of Music din Boston, Massachusetts, SUA, absolvită cu succes. Stabilit la Los Angeles unde deţine un apartament, **Damian Drăghici** a cunoscut şi a devenit prieten şi colaborator al multora dintre cei mai notorii muzicieni de gen ai firmamentului actual de peste ocean. Care iubitor adevărat de jazz n-a auzit de trompetiştii **Arturo Sandoval**, **Chris Botti**, de pianiştii **Russell Ferrante**, **Michel Camilo, Mitch Foreman**, de bass-iştii **Stanley Clarke**, **Tom Kennedy**, de bateriştii **Dave Weckl**, **Vinnie Colaiuta**, de clarinetistul **Eddie Daniels**, ghitaristul **Frank Gambale** şi alţii asemenea lor, nume de marcă din patria jazz-ului? Ei bine, cu asemenea maeştri a găsit cu cale să conlucreze fructuos, de pe picior de egalitate, naistul român. Şi a reuşit!

După cum remarcam şi în notele de copertă însoţind albumul discografic, iniţiatorul albumului 2016 „THE AMERICAN DREAM" (apărut iniţial în SUA, reeditat de labelul „Universal Music România" şi lansat la 27 octombrie anul trecut la Librăria Cărtureşti din capitală) pare a răsfoi un virtual ***Real Book of Modern Jazz,***: ne referim la treisprezece teme, în mare parte cunoscute, redimensionate măiastru, în aranjamente îngrijite, inspirate. Depănarea lor se impune auzului înainte de toate prin atu-ul unei sesizabile diversităţi – timbrale, de limbaj, de expresie. Cu formule de ***line up*** diferite, cele treisprezece momente muzicale ni se oferă drept tot atâtea bijuterii muzicale şlefuite artizanal, cu profesionalism şi bun gust. Bogăţia armonică se revarsă luxuriantă, pulsaţia ritmică mereu pregnantă este asigurată de bateristi „de liga întâi" precum **Dave Weckl** alternativ cu **Vinnie Colaiuta**, stipendiaţi de remarcabilii percuţionişti **Paulinho Da Costa**, **Alex Acuña**, **Luis Conte**. Arareori – fie şi în discografia americană de jazz – se află alăturaţi într-un singur album atâţia muzicieni de ţinută. Dar realmente determinantă se vădeşte a fi contribuţia naistului protagonist, mânuitor al unui instrument prin construcţie diatonic, dificil de asezonat traiectelor zigzagate, intervalice, cromatice, specifice improvizaţiei din jazz. Posesor al unei tehnici de invidiat, nu privită însă ca scop în sine, **Damian Drăghici** uimeşte în momentele sale solistice prin dezinvoltură, virtuozitate dar şi prin nedrămuita inventivitate investită generos în configurări melodice spontane pline de strălucire şi firesc. Ba chiar ne surprinde realmente în piesa „More Than Yesterday" (compusă de regretatul muzician brazilian **Oscar Castro Neves** trecut în nemurire la 27 septembrie 2013), naistul luîndu-se la întrecere cu clarinetistul **Eddie Daniels** în decursul unui exploziv solo... vocal!

Fie că este vorba despre piese de factură ***bop/hard bop*** ori ***cool*** ca „Donna Lee" (**Charlie Parker**), „Giant Steps" (**John Coltrane**), „Waltz For Debbie" (**Bill Evans**),

despre ***bossanove*** precum „More Than Yesterday" (**Oscar Castro Neves**), „Modinha" (**Antonio Carlos Jobim**), „You Must Believe In Spring" (**Michel Legrand**), „One Note Samba" (**Antonio Carlos Jobim**), despre piese de tentă latino ca „From Within" (**Michel Camilo**), „Spain" (**Chick Corea**), despre balade sau alte piese mai puţin clasificabile stilistic, cum sunt „Ceora" (**Lee Morgan**), „My Song" (**Keith Jarrett**), „See The World" (**Pat Metheny**), „Curumin" (**Cesar Camargo Mariano**), persistă în auz o reconfortantă distincţie, o acurateţe a exprimării muzicale concretizată într-o imagistică sonoră policromă, iradiantă.

Personaj controversat, dar ardent, bon vivant, plin de o contaminantă vitalitate, **Damian Drăghici** se străduieşte să îşi cucerească semenii ca muzician, vădind o insaţiabilă dorinţă de comunicare interumană.

Florian LUNGU

Şase dansuri româneşti
de Bartók Béla cu Oláh Dezső Trió-Ungaria

Vineri, 24 februarie 2017 ora 19.00, la sediul Institutului Balassi – Institutul Maghiar din Bucureşti a avut loc lansarea albumului *Reflection of Béla Bartók`s Six*

Romanian Dances, în cadrul unui concert în care iubitorii genului s-au delectat cu cele *Şase dansuri româneşti (1915)* de Bartók Béla, într-o transcripţie jazzistică inedită a pianistului din Ungaria, Oláh Dezső. Acest opus pianistic de Bartók a cunoscut multe transcrieri, pentru orchestră de cameră, duo de vioară-pian sau flaut-pian, continuând să apară noi şi noi transcrieri pentru cele mai variate formaţii instrumentale, ale acestei piese foarte cunoscute şi îndrăgite, în general menţinându-se în domeniul muzicii clasice. Formaţia Oláh Dezső Trió ne propune un aranjament jazzistic a întregului opus, cu preludii şi interludii improvizative, păstrând caracterul original al piesei. Albumul a fost înregistrat la TOM TOM RECORDS cu sprijinul Fondului Naţional de Cultură din Ungaria.

Muzicienii despre acest album/ CD:

Oláh Dezső (pian): „Şase dansuri româneşti" de Bartók este o suită de dansuri, iar această structură oferă a coeziune perfectă. Partea scrisă a „reflecţiilor" pare naturală, iar partea improvizativă pare să fie scrisă; noi credem că aceasta este limita dintre muzica scrisă şi muzica improvizativă, de fapt o improvizaţie colectivă, care reflectă deopotrivă concepţia, premeditarea, dar şi clipa spontană. Albumul este un dialog colectiv cu multă improvizaţie. Tehnica clasică şi de jazz sunt fundamentale în interpretarea pianistului, dar are şi câteva intervenţii moderne asupra instrumentului, de exemplu în partea a III-a, cu o mână apasă corzile pianului astfel încât imită sunetul ţambalului sau al unor instrumente de suflat, de parcă s-ar auzi nişte flageolete".

Oláh Péter (contrabas): "Muzica lui Bartók este apropiată de jazz, a inspirat mulţi jazzişti. Să abordezi muzica lui Bartók este o provocare pentru orice muzician, dar şi pentru public".

Lakatos Pecek András (percuţie): „Pianistul a conceput scheletul pe care am reuşit să-mi dezvolt ideile, să mă exprim, mi-a oferit o libertate extraordinară".

Compozitorul şi pianistul de jazz **Oláh Dezső** s-a născut în 1986, fiind unul dintre cei mai talentaţi tineri muzicieni, considerat de lumea jazzului chiar un geniu. Succesul pianistului, distins cu Premiul Junior Prima, este încununat cu alte numeroase premii oferite de jurii importante de jazz, precum şi de colaborări muzicale de mare prestanţă.

Contrabasistul trioului, **Oláh Péter** cântă în numeroase formaţii. A concertat în multe ţări, cu mari personalităţi ale jazzului, precum Deseő Csaba, Tony Lakatos, Hisao Fukushima şi Teraya san. Formaţia Trio Acoustic, în care cântă şi fratele său, a fost o prezenţă de succes timp de zece ani pe scenele japoneze.

Lakatos Pecek András, despre care se spune că este cel mai bun percuţionist al generaţiei sale, face parte de asemenea din mai multe formaţii. Printre partenerii săi găsim nume precum Oláh Kálmán, Babos Gyula, Borbély Mihály, Tony Lakatos sau Szakcsi Róbert, dar percuţionistul se bucură de mare succes şi cu Pecek Lakatos Trió, în care evoluează alături de doi fraţi de-ai săi.

Concertul a făcut parte dintr-un turneu programat în cadrul Anului Bartók şi organizat în colaborare cu Institutul Cultural Maghiar din Sofia, formaţia concertând şi la Sofia, Plovdiv şi Ruse.

Alexandru ŞIPA

David Lapadat -

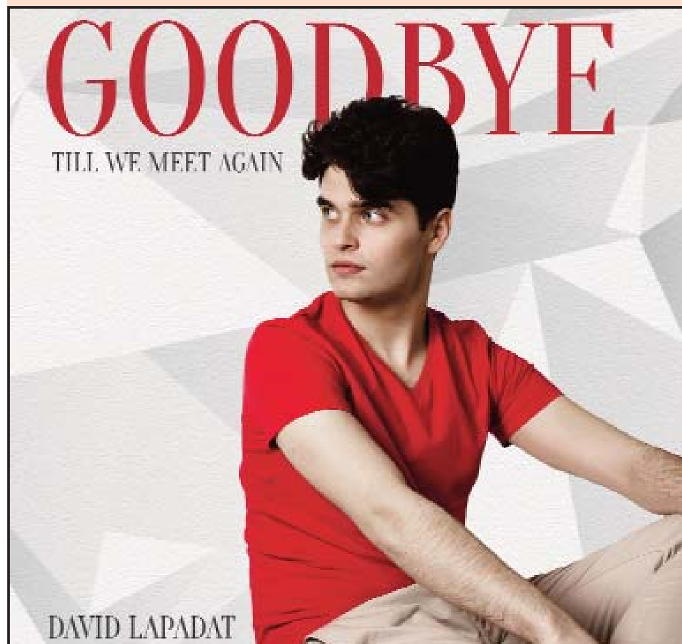
artistul muzician, poetul, compozitorul şi solistul trupei David's Pack

La cei 23 de ani ai săi, David Lapadat nu este doar student al Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti, în anul IV, secţia compoziţie jazz-pop, ci şi Masterand în cadrul Universităţii Bucureşti, la secţia *Istoria şi Practica Relaţiilor Internaţionale*. A absolvit Colegiul Naţional "*Sfântul Sava*" şi a urmat şi cursurile Liceului de Muzică „George Enescu" (pian şi chitară clasică). În perioada în care a fost elev a participat ca interpret la numeroase festivaluri de muzică folk şi muzică uşoară, dar şi la festivaluri şi concursuri de teatru şi de poezie, în ţară şi străinătate. În paralel, a urmat un *Masterclass* în specialitatea *Big Band Jazz* organizat de *Jeunesses Musicales* în Weikersheim, Germania. În anul 2013, David Lapadat a fost invitat de către organizatorii *Imagine Festival* de la Zagreb să reprezinte România în cadrul *showcase*-ului internaţional care a avut loc în deschiderea Festivalului.

„David's Pack ***reînnoadă marea tradiție a baladei sentimentale aşa cum s-a născut ea pe*** **<<Tin Pan Alley>>** ***în New York-ul de la începutul secolului trecut"***

Tot în 2013, la numai 19 ani, David şi-a făcut debutul pe scenă împreună cu trupa sa, *David's Pack*, susținând în tot acest răstimp spectacole de muzică şi poezie - *music*, *poetry* and *performance*, însoțite şi de

proiecții video. Proiectul muzical *David's Pack* are la bază piese de pop - rock compuse de David, care semnează şi versurile.

În 2014 a participat la un alt *Master-class* de *songwriting* şi *performance* la *Institute of Contemporary Music* din Londra. Un an mai târziu a lansat albumul de debut, *"Goodbye - till we meet again"*, la *Casa de Discuri A&A Records*. Albumul conține 11 piese – *"love letters"*, dintre care trei extrase de single (*Goodbye Till We Meet Again, I'm still loving you* şi *I love you*). *"Spectacolul de prezentare a albumului conceptual* <<Goodbye till we meet again>> *a fost construit vizual, muzical şi poetic de David împreună cu o trupă de artişti, muzicieni, plasticieni, graficieni, sound-designeri şi light-designeri, reuniți sub numele de* David's Pack. *Performance-ul lor este strâns legat de buna tradiție a pop-rock-ului anglo-saxon, insular sau de peste Ocean"* – nota o cronică dedicată lor. Printre scenele pe care a concertat David, solo sau cu trupa sa, se numără Clubul Țăranului Român, Godot Café, Serendipity, În pod la Historia.

"In fact, my songs started on as poems…" - **David Lapadat**

În anul 2016, David a lansat la Librăria *"Mihai Emine*scu" prima sa carte de poeme în limba engleză, intitulată *"Believe"*. Acest volum de debut *"reprezintă o invitație la o călătorie pe tărâmul arhetipurilor sufleteşti ce deschide* <<porțile percepției>> *prin intermediul imaginilor şi simbolurilor poetice creatoare de mituri. Este un flux neîntrerupt de imagini ce pendulează în* <<Timp>> *şi este disecat de fulgerele loviturilor de macetă ale* <<ieşirii din Timp>>, *refăcând un traseu al inițierii de tip şamanic (…)* o *invocare magico-religioasă plurivalentă ce ancorează firele sufleteşti la această arcă poetică ce poartă numele* <<Believe>>". Pe 8 aprilie 2017, David Lapadat a fost invitat împreună cu trupa sa *David's Pack* să susțină un recital în seara dedicată Muzicii de Jazz şi Muzicii Uşoare din cadrul Festivalului CHEI al Universității Naționale de Muzică Bucureşti (2 – 9 aprilie 2017). Acest festival de tradiție, al cărui protagonişti sunt studenții, cuprinde toate genurile şi stilurile muzicale cuprinse în programa secțiilor de la Conservator şi se desfăşoară la Ateneul Român şi în sala "George Enescu" a UNMB, unde a concertat şi David. Coordonatori au fost nume sonore din lumea muzicii de jazz şi uşoare, precum Mircea Tiberian şi Andrei Tudor.

Activitatea lui David pe tărâmul muzicii şi al poeziei este impresionantă. Astfel, *"Just Kiss Me"* - cel mai nou single cu videoclip lansat de el a depăşit 1.100.000 de vizualizări! Practic, David consideră că fiecare concert, album, single sau carte de poezie reprezintă evenimente ce definesc un parcurs spiritual, iar parcursurile spirituale sunt cele care ne definesc ca oameni. Un astfel de traseu începe, în viziunea lui David, în anul 1967, când era lansat cel de al 2-lea album The Doors, "Strange Days".

În luna mai are alte două evenimente importante: lansarea single-ului "People need to cry" şi a cărții "Believe" (la Café Cărtureşti Verona) şi a doua zi spectacolul - concert marca *David's Pack* (David Lapadat

– voce, Cătălin Răsvan – chitară bas, Andrei Bălaşa – chitară, Alexandru Săliştean – clape, Mihai Diaconu – tobe*)*, după noul single semnat David Lapadat, la Clubul Țăranului - Muzeul Țăranului Român. Pe 9 iunie, la Unteatru este programat Concertul extraordinar David Lapadat & *David's Pack*, apoi, examenul de licență. Şi o carieră de excepție care îl aşteaptă de-acum încolo pe David... (Foto: Sebastian Oros, arhiva personală)

Oana GEORGESCU

Moga, interpretul discret

Aurel Moga face parte din generația de mijloc a muzicii noastre ușoare, alături de alți soliști valoroși, cu înzestrări vocale indiscutabile, dar care au "păcătuit" toată viața prin bun-simț și discreție, ceea ce este de neiertat într-o epocă în care dacă nu te dezbraci (inclusiv de secrete) prin tabloide sau pe micul ecran, dacă nu divorțezi sau nu provoci scandaluri erotice n-ai nici o șansă de a fi promovat. El însă, ca și colegii săi de breaslă, s-a mulțumit să cânte (foarte bine), să facă turnee, să editeze discuri, să înregistreze, albumul de față, editat de Eurostar, casa de discuri nr. 1 în domeniul muzicii ușoare românești, fiind încă o dovadă a solidității statutului său interpretativ.

L-am cunoscut la festivalul de la Mamaia, în 1983, când debutam amândoi pe scena competiției de pe litoral, deci emoții mari de ambele părți. Festivalul fusese întrerupt din 1976, în urma atacurilor din "Flacăra" lui Adrian Păunescu, dar se reluase datorită unui om extraordinar, Ladislau Hegheduș, secretar de stat la Ministerul Culturii. Aurel Moga a intrat în palmares, alături de Marina Florea și Gina Pătrașcu (Trofeul, ex aequo) sau de Gabriel Dorobanțu, acesta din urmă doar cu o Mențiune, semn că nu premiile impun neapărat un artist: unde sunt cei care au ocupat locuri mai sus în ierarhia finală? Marina Florea, Dorobanțu, Moga, însă, cântă cu succes și azi, după atâția ani... A repetat performanța la ediția următoare, ceea ce puțini reușeau (i-aș mai aminti pe Ramona Bădescu, Anca Țurcașiu, Alexandra Canareica, tot așa cu "duble" la Mamaia), competiția fiind acerbă și juriile – exigente. A cântat atunci, în secțiunea "Interpretare", melodii de George Grigoriu și Ionel Tudor, cu care a mai colaborat

ulterior, alți compozitori care i-au încredințat de-a lungul timpului creațiile lor fiind Temistocle Popa, Viorel Gavrilă, Corneliu Meraru, Mihai Constantinescu, Dan Dimitriu. Tot la Mamaia, peste câțiva ani, a fost aplaudat cu căldură în duetul inclus și pe albumul de față, alături de Corina Chiriac (vă dați seama ce a fost atunci pe puștiul născut în Buftea, să evolueze în duet cu un "monstru sacru"!), în frumoasa melodie a lui Vasile Veselovski, pe versuri de Mihai Maximilian, "Nu știu dacă-i rău sau bine". Prinzând gustul duetelor, a mai imprimat la un moment dat un altul împreună cu colega de debut de la Mamaia 1983, Marina Florea.

Aurel Moga s-a mutat cu familia în Capitală pe când avea 10 ani; descoperindu-și înzestrările muzicale, a urmat cursurile Școlii populare de arte, clasa prof. Gloria Bordea, după absolvire intrând încet-încet în rândul soliștilor binecunoscuți. Îmi aduc aminte cu plăcere de colectivul pe care-l alcătuisem la un moment dat, cu care colindam țara în organizarea exoticului impresar Doru Bușilă, cu care făcusem cunoștință înainte de Revoluție la Galați. Cei mai cunoscuți din trupă erau Carmen Trandafir și Aurel Moga, ceilalți fiind în general tineri care trecuseră pe la "Școala vedetelor" a lui Titus Munteanu: Cătălina Toma, Laurențiu Niculescu, Mirela Strat, Ramona Oțelea, Rareș Dragomir. M-am amuzat copios cu Moga amintindu-ne cum la Zimnicea am împărțit între noi, într-un parc, un sac cu... zahăr, fiecare umplând o pungă din plastic cu prețiosul conținut! Plată în natură, ce mai... Sau când, la Oltenița, impresarul a scris mare pe afiș (titulatura i se păruse că ține de comedie!): "Umor cu trupa Gaz pe foc". Cei din formație erau în ascensiune atunci, iar directorul clubului, intrigat că nu-i vede acolo și cunoscându-i, le-a telefonat: 50 de km. au fost parcurși în viteză și se trezește Bușilă la ușă cu niște tineri care dădeau să intre. "Dar voi cine sunteți?", întreabă el cu inimitabilu-i accent moldovenesc. "Gaz pe foc!". Noi ne prăpădeam de râs, dar impresarul, șiret, a întors-o pe loc: "Bine ați venit, băieți, vă așteptam!". Erau vremuri mai puțin conflictuale, s-a dat la pace, cum se spune, au cântat și ei câteva piese, nu știu cum s-au înțeles cu banii, dar rememorez cu Moga amuzanta întâmplare de fiecare dată când ne vedem. Apreciez, în acest sens, deplina lui colegialitate, fiind nelipsit de la toate lansările de carte sau disc, întâlnindu-l, cu buchete de flori în mână, la Marina Voica, Stela Enache, Corina Chiriac, Silvia Dumitrescu, Sergiu Cioiu, Marian Stere, Mihai Vanica, alăturându-se acum acestora în prestigiosul catalog Eurostar.

Familist convins, de când îl știu, Aurel Moga declară că este bogat, divinizându-și soția, Maria, și pe cei doi copii, care se apropie de 30 de ani (de necrezut!), Ana-Maria și Octavian (bravo, Aurele, un adevărat prenume românesc!). Activitatea lui, chiar dacă mai puțin vizibilă pentru unii, n-a cunoscut întreruperi. Multă vreme a fost și producător de succes, realizând programe pentru cluburile și discotecile din țară, dar adevărata sa șansă a fost includerea în "echipa" valorosului impresar Alexandru "Bebe" Mihu, soțul Mariei Dragomiroiu, cu care a efectuat zeci de turnee în țară și peste hotare. De 4 ani este invitatul preferat al comunității românești din Canada, pentru care cântă la diverse evenimente, inclusiv de Revelion. Iar în ultima vreme colindă țara-n lung și-n lat alături de formația "Talisman", condusă de Alin Oprea, și de "Caravana lui Axinte".

Albumul de față este al patrulea din cariera interpretului, anterioarele fiind "Adio, singurătate!", "Bolnav de viață" și un "Best of". Piesa titulară aparține

regizorului-compozitor Elefterie Voiculescu, fiind tema muzicală a filmului omonim, unul de succes, cu o poveste de dragoste desfăşurată în timpul serviciului militar, protagonist fiind regretatul actor Dinu Manolache. Înafară de acesta şi de duetul cu Corina Chiriac, CD-ul include încă două cântece de largă circulaţie: "Drumurile noastre", piesă sârbească având un text scris chiar de cel care a transformat-o în şlagăr... românesc, Dan Spătaru, şi "Sunt vagabondul vieţii mele". Acesta din urmă aparţine unor corifei, din păcate plecaţi dintre noi în anii din urmă, compozitorul Temistocle Popa şi poetul Aurel Storin: a fost lansat de actorul Dumitru Rucăreanu, care l-a cântat mult pe scena Teatrului de revistă "Constantin Tănase", fiind

reluat apoi de un alt actor uriaş, Gheorghe Dinică. Astăzi se cântă în toate restaurantele şi de către toate formaţiile, dar nimeni nu ştie cui aparţine... Albumul ne oferă ocazia de a-i descoperi lui Aurel Moga talentul de compozitor (în 4 piese) şi textier, el semnând versurile, atunci când n-o face Marian Stere, şi la piese din repertoriul internaţional.

Serios, profesionist, modest, discret, Aurel Moga nu a fost niciodată orbit de mirajul unui succes rapid, de moment, cunoscând din isprăvile unor colegi grăbiţi cât de iute te poate pierde, profesional, "Fata Morgana", dacă alergi după ea prin deşertul plin de capcane al industriei muzicale...

Octavian URSULESCU

Formaţiile noastre

După "Roşu Neon", prima piesă ce anunţa lansarea noului disc semnat **Les Elephants Bizarres**, formaţia revine cu "**Shivers**". Un sound electro pop modern, euro disco reinventat. Videoclipul a fost filmat la "Unteatru", în regia lui Mihai Marin, imaginea fiind semnată de Iustin Surpănelu. Momentul coregrafic din clip este executat de Galea Bobeicu. Ei i se alătură Ştefan Matei, solistul Les Elephants Bizarres.

Aeon Blank

Aeon Blank a lansat clipul piesei "Hipster Apocalypse", cea de-a treia colaborare cu videograful Alexandru Popescu. "Această piesă este cea cu care ne luăm la revedere de la "Dark Waters", cel de-al doilea album al nostru, lansat acum doi ani, urmând ca în 2017 să explorăm alte teritorii cu un nou disc, alături de Iuliana Popescu, cea care s-a ocupat de montaj" - Emil Luca. **„Dark Waters"** conţine 12 melodii şi a fost mixat de **Adam Whittaker.**

Fameless

Fameless a lansat albumul de debut, "**Dreams Without A Past**", cu ocazia unui concert susţinut în Hard Rock Cafe şi care i-a avut ca invitaţi speciali pe **Tudor Chirilă**, **Teodora Buciu**, **Cornel Ilie** şi **Dan Byron**. Cel mai recent single lansat de Fameless: "Hypocrisy". Componenţa **Fameless**: **Tiberiu Albu** – voce, **Mihai Vasile** – chitară, **Şerban-Ionuţ Georgescu** – bass, **Andrei Ilie** – tobe.

Formaţia **Camioane în mulţime** a revenit pe piaţa muzicală şi după primul single, **"Fraiera ta"**, grupul lansează piesa **"Vreau să te ating"**, o baladă de dragoste. Piesa este compusă, mixată şi masterizată în Studio Mezzo - Marius Mitrofan.

Formaţia **Luna Amară** prezintă videoclipul piesei „**Aproape**" de pe albumul omonim lansat în 2016. Clipul, realizat de **BlueCat Studio** (Anya Dimitrov, Vladimir Ivanov), conţine imagini din concertele de lansare de la Bucureşti de la Clubul Ţăranului. **Luna Amară:** Nick Făgădar – chitară, voce, Mihnea Blidariu – chitară, voce, trompetă, Şerban Onţanu-Crăciun – chitară, Sorin Moraru – bass, Răzvan Ristea – tobe.

Cvartetul bucureştean de Alternative Hip Hop **Sunet Fin** a lansat videoclipul oficial al piesei "Vremuri bune". În Club Fabrica băieţii au susţinut concertul de lansare, alături de **O.N.** şi **Arashai**. Totodată, single-ul "**Vremuri bune**" este primul release în noua componenţă a grupului, **Mircea Becherescu** şi **Adrian Popescu** (ambii membri **Aeon Blank**) ocupând locurile rămase libere la chitară şi bass. Regia şi montajul îi aparţin lui **Vladimir Cazacu**, iar partea de Assistant Director i-a revenit lui **Alin Muşetescu**.

Sunet Fin

Cuantune

CUANTUNE - Single/videoclip nou**.** Cu toţii avem visuri sau temeri. CUANTUNE le transpun cel mai fericit în muzică. De data asta, prin EP-ul "Reflections", ce va fi lansat anul acesta. Capitolul I: "More than this". Videoclipul piesei "More than this" este disponibil la adresa oficială: www.cuantune.ro

Gabi MATEI

Euro Savoy

Sala Savoy a Teatrului de Revistă "*Constantin Tănase*" a găzduit cea mai recentă premieră a actualei stagiuni, un

Monica Anghel

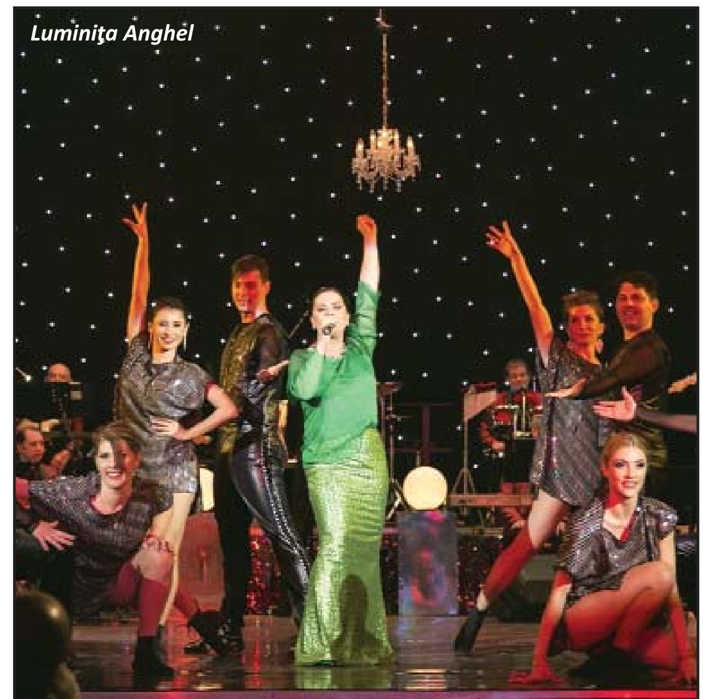
concert-spectacol ce are ca personaj principal Orchestra teatrului dirijată de compozitorul Dan Dimitriu.

Protagoniştii sunt Monica Anghel, Luminița Anghel şi Alexandru Arşinel, marele actor fiind şi cel care semnează regia spectacolului cu muzică live. Ana Maria Donosa, Alin Gheorghişan şi Adriana Gavrilă (Trofeul Festivalului Național de Interpretare "Aurelian Andreescu" 2016) completează distribuția unui show veritabil, cu "*voci*"

Alexandru Arşinel

de excepție, cu piesele care au strălucit la "*Eurovisio*n" şi cu un repertoriu excelent ales, pentru toate gusturile. *Mona Lisa, Over and Over, Asta mi-e fericirea, Samba, Can't Take my Eyes off You, Caruso, Help Yourself, I'll Never Fall in Love, Je t'aime, Mi-e frică, My Way, Let me try, Spune-mi, Ne iubeşte cineva, Strangers in The Night, Dau viața mea pentru o iubire, Perdere l'amore, Inimă nu fi de piatră, Să mori de dragoste ranită, I'm Not the Only One, Mon mec à moi,* sunt doar câteva dintre cântecele din repertoriul propriu, cel național şi internațional cărora Monica Anghel, Luminița Anghel, Alexandru Arşinel, Alin Gheorghişan şi Adriana Gavrilă le interpretează cu mare succes acompaniați de orchestra, dar şi de baletul Teatrului Tănase.

"*Euro Savoy*" nu este doar un veritabil regal muzical, ci un spectacol "*cap de afiş*" al stagiunii 2017, despre care binecunoscuta realizatoare TV (şi scriitoare) Marina Almăşan nota într-o cronică: (...) *un spectacol îți place sau nu, judecând după frecvența cu care te uiți, pe furiş, la ceas. N-am făcut-o nici măcar o singură dată. Şi nu pot motiva*: <<Nu-i văzusem de atâta vreme pe Monica, Luminița şi Arşinel>>. *Ei mă onorează des la emisiuni, aşa că a fost un soi de „revedere" obişnuită. Doar că eu nu mai eram alături de ei, cu microfonul,*

Luminița Anghel

ci mă lăfăiam în pielea privitorului, necontenind să mă bucur de vocile lor extraordinare. Căci spectacolul Euro Savoy (titlul face aluzie directă la un <<Eurovision>>, *lipsit însă de yodeling-ul deloc românesc de pe păşunile austriece) a fost construit de*

Alin Gherghişan

regizorul său – Alexandru Arşinel, ca fiind o colecție de succese muzicale – evergreenuri, în esență – atât româneşti şi internaționale. Într-o lume în care muzica se face din butoane, în care melodiile nu au haz dacă nu vin la pachet cu un videoclip

bengos, în care poezia din versuri a plecat, de cele mai multe ori, pe apa Sâmbetei, trăgând după ea şi muzicalitatea care îţi răsuceşte sufletul pe toate părţile, la "Tănase" asculţi, preţ de aproape două ore, muzică adevărată, cântată de voci adevărate. <<Butoanele>> *sunt doar cele imaginare, care declanşează , periodic, ropotele de aplauze ale spectatorilor – singura noastră ofrandă pentru artişti. În rest – sclipirea de decor şi costume, proprie spectacolelor de revistă, o orchestră live de nota 10, condusă de Dan Dimitriu, o trupă de balet cu dansatori impecabili, şi chiar şi două voci mai tinerele, care reuşesc însă să-şi adjudece şi ele cota lor de simpatie din partea publicului: Adriana Gavrilă şi Alin Gheorghişan. Snobii vor strâmba, poate, din nas, căci asta e definiţia lor, a snobilor. Vor spune, probabil :* <<cine mai merge astăzi la Tănase?!?>> *Cu strâmbătura pe chip vor rămâne însă, când vor vedea puhoiul de lume, revărsat, la ieşirea din teatrul de pe Calea Victoriei. Iar dacă te vei uita bine la chipurile celor ieşiţi, vei observa că au dobândit parcă şi ele, în urma spectacolului, ceva nuanţe de tinereţe fără bătrâneţe".* (foto: Dragoş Constantin, Cristina Ardelean)

Oana GEORGESCU

Grammy Awards 59 - 2017

În fiecare an, prin februarie, un zumzet înfrigurat străbate suflarea muzicală de pretutindeni: se apropie decernarea premiilor Grammy! Apar pronosticurile, pariurile, aşteptările. Revista noastră a fost prima din România care a scris documentat despre aceste trofee, puţin cunoscute pe atunci la noi. Acum, apar o mulţime de articole în presa noastră – de fapt copii ale unor articole din presa americană (internetul să trăiască!), căci breasla ziariştilor de specialitate a cam dispărut. Aşadar, câteva lămuriri ar fi utile.

Premiile Grammy (adică **Gramophone Award),** considerate "Oscarurile" industriei muzicale din Statele Unite ale Americii, sunt decernate de membrii NARAS (The National Academy of Recording Arts and Sciences) şi recompensează muzicieni, compozitori, producători şi formaţii pe numeroase categorii, în cadrul a două ceremonii maraton (atenţie! majoritatea premiilor se decernează în prima ceremonie, cea ne-televizată, numai cea de-a doua fiind televizată). Este vorba de peste o sută de categorii, cu denumiri care deseori produc mirare, dar care acoperă cele mai înguste zone stilistice. În prima ceremonie sunt decernate distincţiile cu consumatori mai puţini – de la clasică la jazz – sau categorii de nişă, foarte numeroase (blues, gospel, reggae, world, bluegrass, tropical). Cea televizată se axează pe pop, dance, rap, rock – stilurile cele mai populare, cu turnee gigantice, milioane de discuri vândute, cu vedete de mare anvergură. De ce sunt atât de urmărite, difuzate şi comentate aceste premieri? Deşi, este clar, este vorba de discuri, artişti sau stiluri prizate de publicul american, aşadar o premiere regională. Fiindcă, nu este un secret, să nu ne ascundem după deget, aici se inventează şi se lansează noi tendinţe, urmărite sau imitate (uneori… papagaliceşte) de toată suflarea muzicală globală.

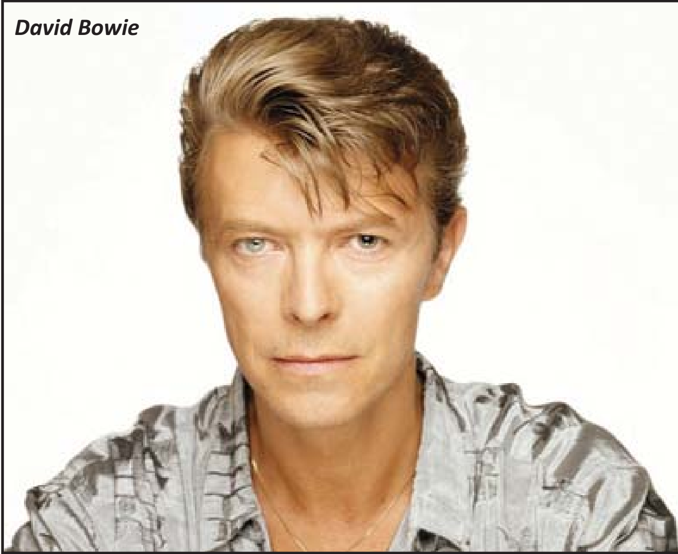

Adele

Cu ceva vreme înainte de premiere se votează pentru nominalizări (realizări din anul precedent, eligibile de la 1 octombrie la 30 septembrie) anunţate pe 6 decembrie, câte 5 la fiecare categorie, trimise numeroşilor votanţi (oameni de specialitate, de la artişti până la cronicari), se votează din nou, se primesc preferinţele, se totalizează şi abia pe scenă se deschid plicurile sigilate cu numele câştigătorilor. Dar nominalizaţii se află în sală, sunt pregătiţi şi toţi au în buzunar biletul cu un mic discurs.

Cea de-a 59-a gală principală Grammy Awards, cea televizată întotdeauna într-o duminică şi cunoscută de noi toţi, a avut loc, ca de obicei, la Staples Center din Los Angeles, având şi un prezentator principal, un cunoscut moderator amuzant - James Corden – de la emisiunea Late Late Show, de la postul care transmite spectacolul – CBS. El invită pe

scenă diverse vedete, prezentatori auxiliari, aceştia deschizând plicurile. Între premieri au loc recitaluri: a fost o ceremonie impresionantă, cu zeci de recitaluri, plănuite de scenaristul David Wild şi regizate de Ken Ehrlich. Dar climatul politic polarizat a dus la unele discursuri cu tentă socială despre Starea Naţiei, având mesajul "resist", rostite de Jennifer Lopez, Paris Jackson, Busta Rhymes, Katy Perry, Laverne Cox, preşedintele NARAS - Neil Portnow.

David Bowie

În cadrul ceremoniei au susţinut show-uri Adele, Chance the Rapper, Kirk Franklin, The Weeknd cu Daft Punk, Metallica cu Lady Gaga, Anderson. Paak cu A Tribe Called Quest, Keith Urban, Katy Perry, Ed Sheeran, Alicia Keys şi alţii. Anunţată de Tina, mama sa, Beyoncé Knowles, 35 de ani, însărcinată cu gemeni, a interpretat într-o montare fastuoasă "Love Drought" şi "Sandcastles", aplaudată de soţul rapper Jay Z şi fiica de 5 ani Blue Ivy. Amfitrionul James Corden şi-a încropit un cor cu Neil Diamond, Keith Urban, Faith Hill, Jennifer Lopez, Tim McGraw şi Jason Derulo pentru a interpreta "Sweet Caroline" (scris de Diamond). Cum 2016 a fost un an în care au decedat numeroşi muzicieni valoroşi, nu au lipsit recitalurile omagiale (Tribut): pentru Prince (cu Bruno Mars), George Michael (cu Adele), omagiu adus discului Saturday Night Fever (Bee Gees), un omagiu colectiv pentru toţi dispăruţii cu "God Only Knows".

Beyoncé

Ca şi în 2012, marea performeră a fost britanica (!) Adele, deşi "regina" muzicii pop actuale Beyoncé pornea favorită. Cantautoarea engle-ză a dominat Categoria Generală (trofeele prin-cipale), obţinând premiul Album of the Year cu "25" şi Record Of The Year cu "Hello". Alt mare câştigător a fost regretatul David Bowie, cu 5 premii, printre care - best rock song, best rock performance - "Blackstar" .

Iată doar câteva dintre premii, cele importante. Am lăsat denumirea originală a trofeelor, traducerea consumând mult spaţiu.

Record Of The Year: "Hello" — Adele, **Album Of The Year:** "25" — Adele, **Song Of The Year:** "Hello" — Adele Adkins, **Pop Solo Performance:** "Hello" — Adele, **Pop Duo/Group Performance:** Tyler Joseph and Josh Dun of Twenty One Pilots, **Pop Vocal Album:** "25" — Adele, **Traditional Pop Vocal Album:** "Summertime: Willie Nelson Sings Gershwin", **Dance Recording:** "Don't Let Me Down" — The Chainsmokers featuring Daya, **Metal Performance:** "Dystopia" — Megadeth, **Rock Song:** "Blackstar" — David Bowie, **Rock Album:** "Tell Me I'm Pretty" — Cage The Elephant, **R&B Performance:** "Cranes in the Sky" — Solange, **Best Urban Contemporary Album:** "Lemonade" — Beyoncé, **Rap Album:** "Coloring Book" — Chance The Rapper, **Country Album:** "A Sailor's Guide to Earth" — Sturgill Simpson, **New Age Album:** "White Sun II" — White Sun, **Score Soundtrack For Visual Media:** Star Wars — John Williams, **Traditional Blues Album** — Bobby Rush, **Reggae Album** — Ziggy Marley, **World Music** — Yo-Yo Ma & The Silk Road Ensemble, **Boxed Or Special Limited Edition Package:** Edith Piaf 1915-2015, **Music Video:** "Formation" — Beyoncé, **Music Film:** "The Beatles: Eight Days A Week The Touring Years" — The Beatles.

Sper să nu se supere Florian "Moşu" Lungu dacă adaug (doar) câteva din categoriile pentru jazz. **Jazz Vocal Album:** "Take Me To The Alley" — Gregory Porter, **Jazz Instrumental Album:** "Country for Old Men" — John Scofield, **Large Jazz Ensemble Album:** "Presidential Suite - Eight Variations on Freedom" — Ted Nash Big Band, **Latin Jazz Album:** "Tribute To Irakere: Live In Marciac" — Chucho Valdés.

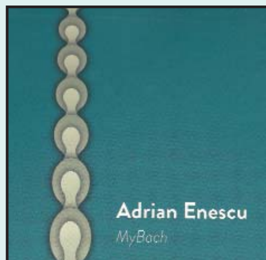
Iată şi câteva categorii pentru muzica clasică. **Best Engineered Album, Classical, Producer of the Year, Classical, Orchestral Performance -** Boston Symphony Orchestra, **Opera Recording:** Corig-liano - The Ghosts Of Versailles, **Choral Performance:** Warsaw Philharmonic Choir, **Chamber Music/ Small Ensemble Performance, Best Classical Instrumental Solo, Best Classical Solo Vocal Album, Best Contemporary Classical Composition.**

Scriam că toate segmentele actelor artistice sunt prezente pe lista premierilor. Pentru edificare, iată câteva denumiri de trofee: **Album Notes, Gospel, Contemporary Christian, Latin Pop, Latin Rock, Regional Mexican (Including Tejano), Tropical Latin, American Roots, Americana, Bluegrass, Children's Album, Spoken Word (Includes Poetry, Audio Books & Storytelling), Comedy, Musical Theater, Arrangement - Instrumental or A Cappella.**

Florin-Silviu URSULESCU

Adrian Enescu: „MyBach”

Un excepţional album, din păcate postum, mărturie a talentului fără seamăn al muzicianului care ne-a părăsit prea devreme. Cele 12 piese sunt o chintesenţă a preocupărilor muzicale ale lui Adrian Enescu, 9 din ele fiind elaborate împreună cu tânărul compozitor Cristian Lolea, „1989”, „Matrix” şi „BlowUp” fiind semnate doar de Enescu. O apariţie de ţinută, rod al eforturilor producătorului artistic Alexandru Şipa (Fundaţia Muzza), care semnează texte în elegantul booklet, alături de George Natsis (articol apărut în „Actualitatea Muzicală”), Anca Romeci, Cristian Lolea. Între colaboratorii de pe album: valorosul instrumentist stabilit în SUA, Radu Goldiş (chitară, chitară bas), Cristian Lolea (sintetizator), soprana Liliana Irina Calora, actriţa Adina Popescu, văduva compozitorului (recitare la „iMessage”). Piesele au fost mixate şi masterizate de Cristian Lolea şi Adrian Enescu. Producător executiv: Andi Enache, A&A Records. Indiscutabil, un produs de colecţie, dar şi de export.

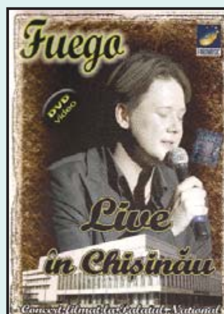
Mirabela Dauer: „Îmi amintesc”

Casa de discuri Eurostar dovedeşte că nu întâmplător a fost distinsă cu „Premiul discului” la recenta gală a premiilor revistei noastre, fiindcă aproape că nu există compozitor important şi voce de elită care să nu figureze în catalogul său. Albumul de faţă este unul de autor, cu 13 şlagăre marca Marius Ţeicu interpretate cu vocea sa vibrantă de Mirabela Dauer. Între cele mai cunoscute titluri se numără „Dormeau pe-o frunză două stele”, „Eşti visul meu”, „Pentru voi” (în duet cu Fuego), „Poate tu eşti omul mult visat”, „Stai, nu pleca!”, „Dac-ai şti cât te iubesc” (duet cu Aurelian Andreescu). Indiscutabil, Mirabela Dauer este una din marile vedete internaţionale ale muzicii uşoare româneşti.

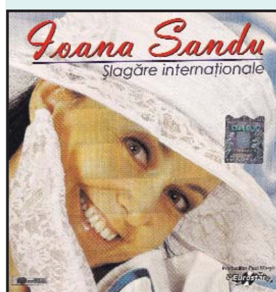
Fuego: „Live în Chişinău”

Acest DVD include concertul “Muzica e viaţa mea”, filmat la Palatul naţional din Chişinău, cea mai impunătoare sală din Capitala Republicii Moldova. Energia şi vitalitatea artistului sunt realmente uluitoare, cu câteva turnee naţionale pe an, show-uri în întreaga lume, zeci de albume, sute de înregistrări, emisiunea „Familia Favorit” de la Favorit TV, nemaivorbind de acţiunile din cadrul proiectului „Art by Fuego”, prin care a ajutat doar până acum 80 de artişti de toate vârstele. Aşa că de pictat o mai poate face doar noaptea! DVD-ul de faţă stă mărturie capacităţii sale de a aborda toate genurile muzicale, trecerea între cântece făcându-se prin recitări emoţionante (Paul Surugiu este actor cu studii de specialitate). Ascultătorul-privitor regăseşte aici titluri emblematice din vastul repertoriu al artistului, cum ar fi „Mi-e dor de tine, mamă”, „O căsuţă la marginea satului”, „Ce seară minunată”, „Ţi-am adus un măr”, „Clar de lună”, „Casa părintească nu se vinde”, precum şi o serie de cunoscute refrene folclorice. DVD-ul este editat de Euromusic Cluj-Napoca, producător muzical Puică-Dat Florin. Paul Surugiu-Fuego să aibă oare doar 41 de ani? Maturitatea sa artistică este absolut impresionantă!

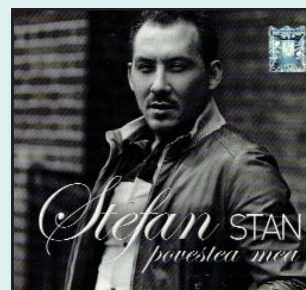
Ioana Sandu: „Şlagăre internaţionale”

După ce a lansat atâtea creaţii ale compozitorului români (de altfel are în pregătire un nou album cu melodii româneşti la aceeaşi casă de discuri, Eurostar), Ioana Sandu ţine să ne dovedească – şi o face cu brio – că stăpâneşte perfect şi repertoriul internaţional. Cele 15 secvenţe muzicale de pe albumul de faţă reprezintă o călătorie muzicală cuceritoare, incluzând refrene celebre din muzica franceză (între care un admirabil colaj Edith Piaf), rusă, greacă, portugheză, spaniolă, italiană (marele şlagăr „Perdere l'amore”), toate interpretate impecabil. Ilustraţia albumului include fotografii realizate în perioada când solista susţinea recitaluri la restaurantul-muzeu „Vatra Neamului” de la Baloteşti. Orchestraţia şi mixajul aparţin lui Francisc Reiter.

Ştefan Stan: „Povestea mea”

În vârstă de 39 de ani, câştigătorul primului sezon al emisiunii „Vocea României” (2011) a petrecut şase ani în S.U.A., s-a lansat în hip-hop sub pseudonimul Steffano, a cântat în mai multe localuri din Bucureşti şi a semnat cu casa de discuri Universal Music România. Acest prim album al său conţine 12 cântece, 6 în română şi 6 în engleză (printre care şi primul său single „You Give Me Love”, cu două re-mixuri), cu sonorităţi diverse, de la pop la dance. Calităţi vocale evidente, dar lipsă de coerenţă şi direcţie. (**Florin Silviu URSULESCU**)

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ŞI IDENTITĂŢII NAŢIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: George BALINT
Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Colegiu redacţional:
Petruţa MĂNIUŢ-COROIU, Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROŞCA, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU

Semnează în acest număr:
Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR, Mihaela-Georgiana BĂLAN, Carmen CÂRNECI-CAVASSI, Lavinia COMAN, Grigore CONSTANTINESCU, Viorel COSMA, Daniela CURCAN, Mihaela DOBOŞ, Oana GEORGESCU, Olga GRIGORESCU, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Doina MOGA, Despina PETECEL-THEODORU, Anca SÎRBU, Liliana STAICU, Mădălin Alexandru STĂNESCU, Alexandru ŞIPA, Florin-Silviu URSULESCU

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x